

N. 89.

M. Gaspar Ioannes Pachowski Phil^{os} Doctor et Professor

RECEPTA NA PLASTR

Czechowicá Ministrá Nowo-
krzczeńskiégo,

PRZEZ SZCZĘSNEGO ZĘBROWSKIEGO
wydána.

W Králowie/
w Drukarni Łázárzowéy/ Roku Pánstkiego

1 5 9 7.

MF

222633/5

á mnie wielce M. Pánu á Pánu,

IE° M. PANV MARKOWI

SOBIESKIEMV, WOIEWODZIE

Lubelskiému, &c. &c.

Młm to sobie żá wielkie szczę-
 ście / M. Pánie / że ná ten czas /
 gdym myslil te książkę do kráiu
 Lubelskiego wystáć / došla mie tá
 nowiná pocieśna / iż Je° K. M.
 chcąc W. M. przy bóku swoim w
 Kole Senatorzskim mieć ná stolet Woiewództwa
 Lubelskiego wezwáć raczył. Co iá slyszac / wzią-
 łem to sobie żá znáć pewnéy woli Bożey / abym téż
 téy trochy pisánia / nikomu naprzód / tylko do rąk
 W. M. swégo M. Pána przed infemí ofiarowáł.
 Wiem to / że tego wszyscy wprzeczyna chcą W. M.
 mému M. Pánu winšuić / rádując sie iż pan Bóg
 W. M. ná to miejsce wyniósl / z którego będziesz
 W. M. mógl Rzeczyp. y Oyczyźnie swoiéy / ráda y
 czulością byđż ná wielkiey pomocy : iá iednáć tym
 sie temu wiecéy ráduie / że Pan Bóg W. M. dáł
 táń téy ziemi Lubelskiey / w której będziesz sie mógl
 W. M. Pánu Bogu y Kościółowi iego przysłużyć.
 Raczysz W. M. byđż dobrze świadóm / iáko ten

tám łat zdawna zarażony iest niezbożnością y blu-
 żnierstw y Nowochrześcijańskiemi / ktorými ludzie táme-
 czni tak są od kilku Murzycielów opoieni / że y do te-
 go czasu ieszcze z nich ocknać sie niemoga : a co gor-
 sza / tak sie tam ci wilcy Nowochrześcienicy zalegli / że
 bezpiecznie wśyskich / swými wśsetecznými ięzyka-
 mi y pisiny łasają / y ni komu sie w pokoju wysie-
 dzieć nie dadzą : wolno im y księżey / y pánóm / y Bi-
 skupóm / y Królóm y Papieżóm / nawet pánu Bo-
 gu nalać / iáko sie im żywnie podobaj : inż tak báz-
 ci wilcy zdżiczeli / że też od wielkiego wczasu / testno
 ich w tym poкою ktorý mają : przeto wśtawicznie
 na zwady y swary ci mili spokoyniczkowię zalać
 ią. Nie trzeba mi tego dowodzić / rácz tylko W. M.
 weyźrzec w te ksiązke / a doznaś W. M. tego sama
 rzecz co mówię. Wydał Czechowie Minister
 Nowochrześcijański pod mury Lubelskimi / Plastr iá-
 kis / w ktorým wśyskie stany y świetckie y ducho-
 wne / y owśsem ziemskie y niebieskie / tak skłaradzie
 mają / że / by też kto z piekła miał piśać / niemógłby
 sprośnięćmi słowy mówić. Co ácz nie mnie sa-
 mego nawieczey dolegało / iest wiele tych ktorých tá-
 kie kóscioła bożego / y Świetych / y máiestatu bo-
 żego mázanie boli / iáko miánowicie náš Reueren.
 Patres Societatis IESV, ktorých też ten wilk niez-
 niecha szypać : iedną z tym plugarowym człowie-
 kiem

kiem wymyśliłi ono chować/ co napisano/ Ne respō-
 deas stulto iuxta stultitiam eius. Ja przedsię pámie-
 tájac ná ono drugié písmo / Responde stulto iuxta
 stultitiam eius, ne sibi sapiens esse videatur. Waży-
 lem sie tego/żem to písanie ná świat wypuścił: ná-
 wiecéy z téy miary / że sie poczuwam w powinno-
 ści moiey / która za bożą pomocą chce oddawać iá-
 ko kościołowi bożemu/ tak też y Reuerend. Patribus
 Societatis Iesv, którzychem też był czas niemáły stu-
 dentem/ y to co mi pan Bóg dał náuki/ im to wszy-
 tko iáko swoim Mistrzom y Doktoróm przyzna-
 wam. Bo iesli Nowochrześceny / by namniéy ná
 nie pálec zákrywiono/ záraz wrzeszcza/ godzi siedá-
 lećo wiecéy nam o krzywdę bożą mówić. Niechay
 też ludzie wiedza co ci wilcy w iámách swoich sie-
 dzac czynią / á iáko swémi bluźnierstwý od których
 sie y té elementá zaráżają / ciężko też pána Boga o-
 brażać muszą : záczym trzeba sie nam obawiać/ áby
 Bóg gniewu swégo ná nas wszystkich niewylał.
 Słycham ia często iáko wszyscy o tym mówią / áby
 gránice oyczyste opátrzone były/ mając tylko o ścia-
 ne srogiégo tyráná Tureckiego : ále nie widze ia/
 iáka tam ma byđź obroná/ iesli ci bezdušní Nowo-
 chrześceny/ nowi Turcy/ Podgorze y Wołyń osádzą/
 iáko inż pocześci áż pod samy Kioń podpárli : ry-
 chley ci nas wydadzą/ niż obronią: niebárzo wáro-

wnie takimi ludźmi osadzają sie gránice / którzy
 przychylnieyszymi są Turkóm / niżli Chrześcianóm.
 Alec ja to między głowóm zostawiam. Ide do
 rzeczy moiej. Pisanie to do rąk W. M. swégo M.
 Pána oddając / życze W. M. swému M. Pánu od
 Boga szczęścia tego / abyś W. M. te tam ziemię
 widział kiedy od takiego plugaństwa Nowookrzesze-
 nskiego oczyszcioną. Proszę racz W. M. miłościwie
 miasto przywitania ten vpominek niewielki przy-
 iść. Znam to żeć podobno ta Recepta ciężka sie ko-
 mu będzie zdala / ale cóż temu rzec / kiedy na taką
 głowę takiego lugu / a na taki Plastr / takiej Re-
 cepty było trzeba: atoli co był na Plastr nałożył / to
 mu sie wszystko w Receptcie płaci / aby sie niepostar-
 żył / żeby mu czego niedopłacono. Zaczemiu to ja
 wielkiemu W. M. swégo M. Pána pouczam: a
 ieszcze y po drugi raz proszę / abyś W. M. te książkę
 odemnie chetliwie posłaną / z miłościwą łaską przy-
 iść raczył. W Krakowie 16. Iulij, Anno Dñi 1597.

W. M. Pána mégo M.

powolny sluga

Szczesny Żebrowski.

RECEPTA

R E C E P T A

Nowokrzczencom ná Plastr.

Niedźiwicie mi ná ten czas/ Brácia Turkowie / zem sie podiał téj recepty dla was / nád moie spodziewanie pisac/ choćiamci ieszcze do Padwi po Doktorstwo nieiezdził. Wszak téż wasz Minister Czechowic/iáko żywo bár wirzem nie bywał / tylko co piérwéy w Zbąszyniu dzwonnikiem będąc/ potym w Luteranów y Kálwinistów fálbierstwem sie żywił / á teraz w was Turków wielkim iákimsi Bárwterzem zostal / y plasty iákies dla was piše. Pokušcie sie y iá / niewádzi spróbować szczesćia/ áza sie wam moia Receptá spodoba/ze mie téż zá Doktorá przymiecie.

Ucz mi to bylo nie pomálu dziwno / czemu ten wasz Turzyciel te swoje náuke plastrzem názwał / y wejrzawszy ná tytul / nie zárazem sie domyslił coby to bylo : czyli sie wam Turkom glowy pokázily / czyli Czechowic osálat / ze sie takim Plastrzem od takiego fálbierzá wrobionym léczycie : wstpilem niečo o tym. Jednak potym czytając/doczytałem sie tego/ czego mi sie zrázu obawiał : obaczyłem to/ze wydanie Nowego Testámentu przez X. Jakubá Wuyká Theologá Societatis Iesu, barzo Czechowicowi mózg w glowie zámiešalo / áz nieborak dżiad od rozumu odszedł / y przeto sie tym Plastrzem léczy.

Rozumiał zdrajca y fálšérz/ze sie nigdy taki w Polsce nie miał znaleść / kto by iego fálše y zdrády w przekładaniu Nowego Testámentu miał wytknąć/ y nie ruszył sobie tego (iáko sam záraz ná przodku powiáda) áby był miał tego doczekac/

8 Receptá Nowofrzeczencom

iżby mu ię przyşło było znoruu wydawać. Ale obaczywszy wydanie Nowego Testamentu Kátholickie / dopięro musiał znoruu swóy wydać: y iáko sam mówi/ Sol. 1. To w nim odmiennie y tego popráwić/ czemu sie z przodku ná on czas folgować musiało / czemu sie y teraz ieszcze po części folgowało. Toć są słowa ięgo: iákoby dając znáć / że go ieszcze trzeci raz ma wolá popráwiać / gdyż musiał czemuś folgować/ á nie ták iáko iest tłumaczyć.

O falszerzu/ áza tácy máta bydz tłumacze písmá S. żeby dla iákiego folgowania/co raz inaczey mieli przekłádac? Rozmúz ty masz wiecéy folgować iáko prawdzie swiętey? Podobnos ieszcze nie wszystkich falszów twoich wynurzył. Pátrz zdrayco/iákies lice sam ná sie wywiesił: godzien byś falszerzu aby tobie nie folgowano.

Chćiales iáko bacze tym Plastrem/ falsze twoie zálepić/ ále zdami sie utrącić ná tych smrodliwych máściách/ á swęgo nie dokáżesz. Ponieważ samisz twoi bráciştkowie y przyiáciele/ iáko sam zeznawaş fol. 1. twoie tłumaczenie zgánili/iż sie im nie dosyć sştáło: y ták píşesz fol. 12. A iam przedsiá y ták wszystkim nie dogódził: bo iáko ono pierwsze iedni / ták to wtóre drudzy şáciu. Jesliś twoim bráciştóm ták mądrym iáko y ty niedogódził/ á cóż sie dziwnieş zes ludzióm wczonym y w iezykach rozmaitych biegłym dogódzić niemógl? Znaş y to sam do siebie/ fol. 2. żeś y sam sobie w tym przekłádaniu niedogódził/ á wždy sie iáko wściékły ná inşę gniewaş / Kiedyc pokázana w czymes im nie dogódził/ y plastrzyştami twoie błedy y zdrády aby ich nie widziano zálepiáš.

Mógles sie brácie Turku sam domá nákarác/ y od brácięy swoiey discipline wedlug zwyczáiu wáşęgo przyiác / á z tym plastrem ná targ nie wyieżdżác. Ale widze że nie niedbaş ná discipline bráci twoiey: niemógles tyle ciérpliwostí-mieć/ ábys był słuşne strofowanie y przestrogi mądre ştronnie y pokornie przyiáł. A niedziw temu: bo robie inaczey niedopusći on/któregos przy nurzaniu swoim wziáł/ duch żłymieş spokojny / pyşny / swarliwy / y złozeczacy: który cie do tego poduszcza/ ábys złozeczyl/ bluznił/ ştálował/ potwarzał żywy

woch y umárlych/ psím y iádowitým ięzykiem twoím kasał.
R odpusć mi żec prawde powiem / kiedy twoie písma czy-
tam/ zdaś mi sie iáko ów pies wścietłý ná táńcuchu/ który ná
wsytkié szczekał/ káždého kto sie nátráfi kasał/ ży / dobry /
winny niewinny/ nikomu nie przepusćisz.

Przystátóć byto tobie Turzycielowi / co sie nád wsytkié
świéte / y nád sámego Chrystusa / iáko stáry Luciper wynos-
sił / ábys był skromniéy y wczciwíéy písł / á wsieteczna pá-
szeka twoia/ ná ludzic sie iákiékolwiek nie targał. Abo wiec
iesli sie ná cnote y wczciwé nieogladał / przynamniéy miałes
ná sędziwość twoie pámiétac / á ták płocho y wsietecznie/ go-
rzéy niż nawietşy scurra, o ludziach niemówić : iesli nie dla
czego inşégo tedy wżdy dla splesniátéy twoiéy brody / ná co
wiec dobzy ludzie wzglád máiz. Wśáťże y to cie od twoiéy
zástárzátéy dumy nieodwiodło / wolales postáremu / iáko
psím ięzykiem / ták y plugáwym piótkiem sędziwość twoie
mázac.

Życzylbym téż był tobie w tych lećciách/ kiedyć iuż śmierć w
oczach stoi / y iákoby iuż z piekła wygladał / ábys sie był w
poкоїu gotował ná on sąd / kiedy dał frogi ráchunek pánu
Bogu z tákich bluźnierstich/ wsietecznych / wsczypliwych/ y
práwie śaráństich słów y potwarzy/ których pełné są písma
twoie: áż ty miásto popráwy wolił ich przyczyniac : widze żeś
niechciał w poкоїu do piekła isdż : szukałes niepoкоїu / be-
dziesgo miał. Nierozumiey ábyć ztąd folgá iáka bylá / żeś
do téy stárości przyszedł / á że cie czárci zá te bluźnierstwa do
tego czasu nie wzięli : boć to oni czynia / że sie boiz ábys ich
tými słowy ták iádowitými nie wyswárzył z piekła : ále cze-
káz áż sie tu wyszczekał / wyswárzys / y wysłaleis / tóżci do-
piéro dádzá miéysce miedzy sobą. Powiádał/ że tobie nieła-
iedno dáć o sobie spráwe / á to wszyko káždého rozsádkowi zostáwić. A iá
zás powiádam / iesliś chciał dáć spráwe / czemuż nie dáies
spráwy o twoím tłumáczeniu ták skromnie y wczciwie / iáko
przystoi tákíemu Turzycielowi / zá iákiego sie wdáies : Abo/
czemuś ty nápisawşy niezostawił rozsádkowi náśemu/ niepo-

tepiąc nikogo: Ale wolisz ty tak maſtkare iakiego Chriſtia
anſtroja Phariſayſkieg przyoblekſzy nie ſprawe o ſobie dawac/
ale wſetecznie y iadowicie / ludzie twemi Plaſtrami ſinro-
dlivemi mazać y ſkálowac / co tobie nie nowina iuż czynić.

A tak mnie też nie ſzaſedno tobie odpowiedzieć: y tobie na
twój Plaſtryk takż też Recepte napisać: Na iakiego bacz-
wierzą / nie trzebá lepszego Doktora. Czekales ty podobno /
abyć był który Jezuita odpisał: ſkoda: żeby ſie ludzie wzeni
twoimi Plaſtrami ſinrodliwemi plugawic mieli: wczynie ia
tobie doſyć / choćamci nie Jezuita / znam ſie przedſie bydź
ich Studentem. Wolalbymci byllada iaka ſwarliwa y zło-
rzeczaca Bába na cie przepuścić / ktoraby tobie Dziadowi ſa-
lonemu tak dobrze po Polſku odlaiała / iako y ty laieſ / tylkoć
mi ſło o twoie Grēczyzne / żeby była nie rozumiála / kiedy ty
po Grętku zlorzeczysz / y fałſze twoie wywodziſ.

Widze / że ſie ty za wielkiego Gręka wdaię / iakoby iuż po
tobie nie było w Polſze / ktoby vmiał z Gręckiego przetła-
dac / iedno ty ſam / y przeto ſie nadymaiąc chlubiſ / że inſzy
przetkłady ſwoie z twego biorą. Aleć nie trzebá lepszego ſwiá-
dka ná twoie Gręke / iako ieſt on Budny / wſakci twój bracie-
ſek / y ſwiádom twój nauki dobrze / ten napisał / że ty ledwé
ſie obiccádla Gręckiego nauczysz / chceſ aby cie za Demos-
ſteſa miano. A łatwie tego dowiedzie ná cie / boſ ty wſzy-
tek twój przetklad z Biblii Brzeſkiey wziął / wſzedzie ſie ię
trzymając iako ptiány plotu: tylko żeſ niekiedy twoie fałſzy-
we przetkłady przymieſzał / które cie też wydaia / żeſ ſie w tę
Gręczyznę nie bázgo przenczył. Coſ y ſam w Praefácii
twoiej wyznał / piſząc tak: Tegom ſie ważył / żem z Gręckiego ieżyká
ná rzecz náſe Polſką piſmá przelożył / abo ráczę / od inſzych przed tym prze-
łożonego poprawił. Toſ tam ſam wyznał / że nie twój przetklad /
a teraz go zowieſ ſwoim. Kiedysci wierzyć: Mendacem oportet
eſſe memorem. Ale o tym niżej bedzie: A ia ná ten czas ważyłem
ſie tego / że z twoią Gręczyzną chce wybonie zrównać.

A bede tym porządkiem czynił / któryſ ty ſam ſobie opisał /
pożądzięci to / że ſłuſnie o twym wydaniu Teſtamentu ná-
piſano /

pisano/że iest niezbożności y bluźnierstwa pełen. Co ty chcesz z siebie znieść/ tym sie cieśyś/ żes przedsie nie tak śmiecie Budnego w psovaniu y obcinaniu pisma S. naśladował. Ale ieszcze to nie wielka pociecha/ iesli cie nie zetna/ tedy cie obieca: bo ty przedsie w niewłaſnym słow Gręckich przelozeniu y fałſzowaniu ieszcze samęgo Budnego przechodziś/ do czego sie y sam znaś fol. 4. A toć iest niezbożność y bluźnierstwo/ które tobie słusnie żądaia. Co ia tobie porządnie pokazać chce y tam poczne zkądes ty poczał / chociać mi przykro słow twoie powtarzać: wskażę y to uczynię / aby wszyscy wi dzieli wasze pokore Chriſtiánſtwa. Miałes tego wieces/co w twoim przykładaniu zganiłono: Ales ty puściłyś inſe/wziąłes sie zaraz za Piotra opoczyſtego: rozumieiac podobno żes tym miał wszystkie inſe fałſze twoie zalepić: wskażę mam ná dzieie że sie ná tym omyliś.

O PIETRZE S. OD NOWOKRZCZEN- ców, Opoczyſtym, nazwanym.

Powiedźże mi inż Bracie Turku / co cie napierwéy boli? ná co ty twój Plastr naprzód przykładaś? Ty iásnie nie powiadaś cóć żadał X. W. Powtórze ia słow ięć. Tak tedy w Nowym Testamencie piſe: Math. 16. Tu es Petrus, z Gręckieś go tak sie właſnie ma przelożyć. Tys iest Opoka/ abo ſtala: á ná téy opoce albo ſtale zbuduie kościół mój. Przetoż sie tu iás wneimi fałſzerzmi pisma S. pokazali Czechowic y Budny / Nowego Testamentu tłumacze Nowokrzczenicy / gdy tak przelożył ieden: Tys iest opoczyſty. A drugi/ Tys iest ſtalny. Bo w Gręckim nie iest πετρας ani πέτρας ani πέτριος / ani πετρωδης, którym imieniem zowie Mátheusz y Márek S. zięmie opoczyſta. Ale πέτρος co zgoła w Gręków toż iest co y πέτρα po náſzemu kámicu opoka/ abo ſtala/ etc. Póty X. W. Miałem ia tedy za to / że ty będąc wielkim Kabinem w Żydowſkim y Gręckim ięzyku / iako sie wdáieſ / miałes przeſtać ná tym: A zwlaſzcza że cie Pan Bóg inż przedrym znać

Kłatwa Cze-
chowica.

cznie wponniał na onę Disputácię Lubelskię (gdzie ono
wasz Niemoiowski wielkim meczennikiem został. gdy mu w
ciżbie iako sam powiadał kulałkiem dano) Tam ty disputu-
jąc z X. Józsem Theologiem Societatis, o tymże słowie Petrus,
abo Opoka / niżej disputować począł / tymes się był zaklął /
aby cie Bóg niemoga skarał / ieslibys fałszu popierał. Rzekli
wszyscy co ich było / Amen. Niewiele czasu wyszło / ty będąc
zdrowym / y żadnego bólu nieczując / takes zamilkł / jes o tej
opoce mówiąc / iako kamień omieniał / y słowas więcej prze-
rzec niemógł. Czego nietylko Baltholicey zacni ludzie świad-
kami byli: ale też y samis twoi Turkowie: Miedzy innymi
on wasz stary wyrwa Otwinowski / (który przed dwudziestą
lat z potory swęj Nowoſzczenskię rzucił się był w Lublinie
na kapłany w Processią / chcąc im Monstrancję wydzic /
aż go niewiasty odpłoszyły) ten opisując wiérśkami tam te di-
sputacya niemógł tego zapisać / y przeto tak piše o tobie Cze-
chowicu:

Lecz on potym rzekłszy to: Niewiem co sie dziecie!

Ze tak mówić niemoge / ięzyk iakos mdleie.

Toc było skarcanie Boże / że ty przeciw opoce Piotra S. mós-
wić / sstałes się iako kamień / przedsię ty postarému bez bo-
iażni Bożey y Pána Boga y Piotra S. bluźnił: widze iż nie
wiele dbasz na bożkie nąpominanie. A chociaż sam rad nie
rad musiał w twoim Testamencie zeznać mówiąc: Petros, ty
możesz y opokę przelożyć: a wżdy w Plastrze twoim y tego naost-
tek przysł. Niewiem któryc to Anioł obiawił / abyś ty nam
piśmá S. poprąwiał / ia nie widze inſzych dowodów / tylko
własne babie plotki / których cie twoie Prorołynie pod każd-
ją siedząc nauczły.

Powiadajże inż przedsię / czemuś tak słowo Petrus przelożył
Opoczysky nie Opoką:

P. Ten przykład, Piotra S. nielży, nie psuie też wiary praw-
dżiwę w iednego Boga Oycá, y w iednego też Syná Je-
żusa Chrystusa, ani też ieszcze w części który psuie y targa

ſnurnu

ſnuru porzadného ſlová Božého, etc. Owſemem ták tu-
ſyl, iż to wſpokoic mało káždego, y wymyſly ludzkie
ſzkodliwe, z ſercá nienawidžacego plotki wykorzenic. A
nawet y tych co ſie z imienia Ieſuſowego nádymáia. etc.
Tec ſa ſlová twoiého Plaſtru/ ná który miéy tákž
Recepte.

R. Pánie Bárwiérzu / ábo ráczéy ſálbiérzu/ ták maſſ wie-
dziec iż ten Plaſtrzyk nie ſłuży ná te ráne. Żádano tobie
žeſ ty fałſzywie przekożył Petrus, Opoczyſty : żárzucáiąc ci to /
že piſino nie właſtym przekładem chcąc y wiedząc fałſzuieſi :
á ty niewiém co poczynáſſ báiąc o Bogu Wcyu / o wierze
Chriſtiánſtiéy / o powroźie álbo ſnurze porzadnym : nie o
tym teraz rzecz fałſhéru : ále ieſliſ ty prawdziwie. właſnie / y
iáko znáczy ſłowo to Petrus przekożył. Boć ieſli X. W. ná cie
tego dowiódl / žeſ ty zfałſhował ſłová piſmá S. iuż to bez
wátpienia żátym idzie / že ty liyſ Piotrá S. kiedy mu twym
fałſzywym przekładem to bierzeſ y krádnieſ, co mu prawdzi-
wie piſmo S. przyſnawa : pſuieſ též wiäre w prawdziwego
Bogá Wcyá/ y Syná iégo Jeſuſá Chriſtuſá / kiedy ty ſłová
Boże iáko zdraycá nicuieſ : pſuieſ ieſze y tárgaſſ twoimi
wilczémi zębami ſnur porzadného ſłová Božého / gdy ty
ſłová odmieniaſſ / gdyž namnieyſſéy litery piſmá S. niego-
dzi ſie odmieniać : pſuieſ náoſtátek y prawdziwe wyznánie
wiáry S. którey ſie z piſmá wczyc mámy. A ták głupieſ to
ſobie dumał / ábyſmy wymyſly y plotki y fałſé twoie mieli zá
ſłowo Boże przyięć / zá cos y ty godzien nie ſnuru iákiego /
ále dobrego powrozá/ żebyſ tego fałſhowáния przeſtał. Jeſu-
itóm též móglbyſ dáć pokóy / boć teras o Pietrze S. rzecz :
ieſli ſie wam Turkóm godzi od imienia Chriſtuſowégž zwác
niewiém iákimi nowémi Chriſtiánámi : chociać ták wiele
Chriſtiánſtwá w was / iáko w onych Żydowſkich Phárizeu-
ſách / którzy Pána Chriſtuſá wkrzyżowali / y po żadney rzeczy
ich lepiéy nie pámietáć / iáko iż Chriſtuſá przeſładowáli / ták
y wéſſégo Chriſtiánſtwá / po niczym nieznáć / tylko iż Chri-
ſtuſá bliźnićie zápiżawſzy ſie bożtwá iégo. A czemuž ſie Jeſu-
itowie

14 Receptá Nowokrzczencom

itowie niémáia zwać Societatis Iesu, iáko nas wszytkich zowie A-
postól s. gdyż y tego godniejszy sa niż wy: Ale mów co inše.

P. Iż sie on przeciw mnie puścił, á to dla swéy śmiertelnéy y
smrodliwéy głowy, która wluhił nád one iedyna zborowi
dána nád Iezusa Christusa mówie, dla któréy zá to sie prze-
ciw mnie wziął: chociaż pod imieniem onégo zácnégo y S.
Apostoła Piotrá, o którégo mu z inšemi nie tak idzie, iá-
ko o tych, których Piotrowym płaszczem przykrywać vsi-
tuia dworzánie iego, &c.

R. Brácie sálbiérzu! złe przykładas! Plastrzyk / nie tu bo-
li / nie o to nam idzie: idzie nam o to / iesliś ty dobrze
tłumaczył Petrus Opoczysky. A ty miásto odpowiedzi / Papie-
żóm táies / blużniś / smrodem y plugástwý twóy Plastrzyk
májes. A cóż tobie pomoże / chociażby Papieże nagoršy by-
li: Iżáli dla tego tobie wolno będzie fałšować Pišmo swie-
té: Niewiém z któréyes sie Dialektiki náuczyl tak argumen-
tować: Siła Papieżów byto zlych Ergo Petrus wykláda sie O-
poczysky. Podobno ty tákiey Dialektiki onych swoich proro-
ków y prorokiń vczyś: Druga / ázaż przystáto tobie (si dijs pla-
cet) Christianinowi: tak wsietecznie y niewstydliwie pišać /
wiecey w Balleusa wierząc niż słowu Bożemu: Redys sie
tákieg Christianstwa náuczyl: pewnie nie z Ewángeliu y ale
z twóego Balleusa. O śmierdzący y zgniety trupie iużes w
tym smrodzie Nowokrzczeniſtim tak zgnił y zsmiárdł / żec y
z geby y z piórka y cudze y twoie grzechy y smrody śmierdzą.
Tenci wy macie Nowokrzczeniſti obyczay / że niemożecie byđ
ináčey Christianámi / iedno kiedy sie smrodu y plugástwa
ludźkiego náwzchacie: gdy sie o cudzych grzechách názuie-
cie / toć nawietſe Christianstwo wáſe. A iesli sie tym smro-
dem rádzi karmicie / nie trzebábby wam w śmierdzące grze-
chy náſe geby y noſa wytkáć: macie tego smrodu doſyc mie-
dzy wáſemi nowemi Christianámi / tam sie tego dowoli ná-
wzchacie y náiećie / niechodząc y do Rzymá. Aza ono nie
wielki

Dialektika
Nowokr-
zeńska.

wielki smród był Luter wąż / którym y podziś dzień ieszcze Smrody
 Niemiecka ziemia smierdzi : Także y on wierutny sprosił Nowokrz-
 Kalwin / z onym dugin haniebnym smrodem Beza : aza genstie.
 we Franciey y w Niderlandzie dotych czasow swemi pluga-
 stwy niezasmrodzili : y czarnośsiestwem / y wsietcezeństwem /
 cudzoloſtstwem / y wysławianiem niewinney krowie / aż y na trzy
 zbyty one kracie zarazili. Anglia też iako smierdzi onemi
 smrody Henrika / Papieža Anglickiego / y dzisieyshey Papie-
 zyce Anglickiey. A ieslić tam tego smrodu ieszcze mało / maſz
 go aż nazbyt miedzy swoimi Turkami / miedzy ktorzemi Omnia
 sunt communia, y żony ſpólne mają / y iako bydło żadney różności
 nieczyniąc / żon ſobie pożyczają : nie daleko chodząc / maſz też
 go plugaſtwa doſyć na Morawie / gdzie y dzieci rodziców
 ſwoych / y rodzicy dzieci nierozeznają : Kiedy rzeka wgron-
 dzie Crescite & multiplicamini, wążyc to braciſtkowie ſa / prozno ſie
 ich przecieć macie : Chocia wy tu y nas nie tak iawnie / ale co
 pokatnie broicie / umieja to ſlugi waſſe powiadać / y ſami
 przez ſkóre tym smrodem smierdzicie : a przedſie ſie za wielkie
 Chriſtiány macie / chocia iako beſtie życie. Wierzićeſmi /
 żeć także smrody Niemieckie / y Francuſkie / y Anglickie / y
 Morawſkie / y Polſkie smierdza / iako y czyie inſie : a tak na-
 wachaycie ſie tego domá / do Rzymá nie ieżdżąc. Wſiá ſie
 cóż tobie trupie pomoże / chocia byſ wſytkie smrody y pluga-
 ſtwa w twoim Plastrze wypifał / przecies ty fałſzerz piſmá S.
 poſtarému / tym tego nie zamáżeſ. Przedſie Petrus ieſt Opo-
 ſka / nie opoczyſty. Cóżeſ wygrał : Nicprzyſtoi ſczéremu prze-
 kładaczorwi / aby ſwoym wynymſłom folgując / miał piſmo
 ſwiete fałſzować.

P. To tam co on twierdzi, zowiąc w ſwym przekładzie Piotra
 S. Opoka, nie czym inſzym smierdzi, iedno ognia onego
 piekielnego z ſiarczyſtym dymem.

R. Już tak bracie Turku : co prawda / zdaleka bárzo / aż Dym Piekiel
 z ſamem piekła przywoziſ máſci na ten twóy Plastrzyk : ny Czechom
 Niemiem iako cie zaleciał ten dym ſiarczyſty ognia piekiel-
 nego.

nego. A za ſłowá piſmá S. mogą ſmierdzieć dymem piekielnym: niepodobna to rzecz: bo te ſłowá Petrus/ Opoka/ ſą pásná Chriſtuſowé/ á iakoż tobie ſmierdzieć mogą: Tiewierz temu/ piekielny Lucyperze: ſmierdzą tobie dymem piekielnym/ oni braciſtkowie twoi/ ktorzychś ty do ognia piekielnego poſtał: one twoje y Niemowſkiego żony, on Kroſter/ Bomorowſti, Kráwiec y inſzy/ od tych ciebie zálátuje on dym ſiarczyſty ognia piekielnego bo ná cie wiecznie pláczą/ żeś im ty przyczyna potępienia. A znák tego dobry ieſt/ że cie wczás zálátuje on dym piekielny/ że ieſzcze przed czáſem ten ſmrod ſiarczyſty cierpieć muſiſz. Ale przedſie tym dymem fałſzu twoiego nie wytkurzyſz/ przecieś ty poſtáremu fałſzerz Piſmá ſwietego.

P. Sam Pan Chriſtus ná ſámych ſobie, zbór ſwóy który ieſt domem iego zbudował, którego domem ci tylko ſa, którzy ſie ſtátecznie áż do końca wyznádia iego trzymáia, y ná tym ſie iednym węglowym, ſkráynym, żywym kámienu iako żywé kámenie buduią. Y tego ſie iednego fundamentu trzymáia: oprócz którego, żadnego inſzego nikt zálóżyć niemoże: którym nie ieſt Piotr, nie Páweł, á pogotowiu nie żaden Papiéż, ále tylko on ſam iedyny Syn Boży.

R. Jákaż concluſio tego árgumentu pánie Bárwiérzu: podobność táka: Ergo Petrus wykłáda ſie Opoczyſty. Bá ſpytay ſie twógo Nydlarzá/ ábo chocia Doktorowéy/ ieſli to dobra Dialektyká táka: Pan Chriſtus ieſt opoka y węglowym kámieniem: Ergo Petrus ma ſie wykłádać Opoczyſty. Nnic ſie y káſká niepodobá: y kiedybys do ſtkoły przyſſedł z tym Árgumentem/ peroniecby y ná ſtárość chłoſte dano. Wiemci ia to pánie fálbierz/ żeć Pan Chriſtus ieſt opoka/ y węglowym kámieniem y fundamentem: Ale też to wiem/ że Pan Chriſtus názwat Piotrá opoka: bo Petrus ieſt Opoka. A ták po Pánu Chriſtuſie nie Páweł ále Piotr S. ieſt Opoka. Otóž nie X. W. ále ſam Pan Chriſtus w to wkláda S. Piotrá/

Chriſtus ieſt
Opoka y
Piotr S.

Piotra że go zowie Opoka: Czego że ſie ty przyſ / y niechceſ ſłowóm P. Chriſtuſowym wierzyć / ale ie niewieſ y fałſzuieſ / przetoż ty ſam nieſláchetny mátaču / ſámému Pánu Chriſtuſowi nieprawde zádaieſ / który / iáko to Piotrowi ſwíetému obíawil / iž Jezus ieſt Chriſtuſem Synem Bożym: ták též y to mu powieſdział / že též y Piotr ieſt Opoka. Jáko chocia pan Chriſtus ieſt Fundámentem / wſáťže przedſie y Páwel s. zowie Apoſtoly Fundámentem Ephes. 2. y Jan s. Obíaw. 21. Apoſtółwie kładźie dwánaſcie fundámentów dwunáſcie Apoſtółów: A fundáment to przecie nie nie wymuie P. Chriſtuſowi. Táť též chocia Chriſtem koſciółá ſtus ieſt opoka / przedſie y Piotr s. ieſt opoka / že go táť Pan Chriſtus názwál. Cóż ty ná to? Podobno rzeczeſ (že kto miſ mo P. Jezufa álbo též y przy nim inſy fundáment ſtánowi / ten Pána Jezufa odzruca) Jeſliby to prawdá / tochy P. Chriſtus ſámego ſiebie odzucił / gdy Piotrá s. przy ſobie opoka ſtánowi: álbo též táťže Páwel s. y Jan s. odzucili Pána Chriſtuſa / kiedy przy nim inſé fundámentá ſtánowią. A prawdáž to mądry Turku: A ia powiádam / že nie Chriſtus áni Páwel s. áni Jan s. odzucáia Pána Jezufa: ale wy Turci / którzy iáko Piotrá s. znáć niechcecie opoka / y Apoſtółów Fundámentem / táť y tego przycie / áby Chriſtus miał byđž ſynem Boga żywego / który ſie z Bogá żywego Bogiem żywym wrodził: tego wy mu nieraczyćie przyznawáć / co Piotr s. przyznál / á wždy powiádaćie že Chriſtus ieſt Opoka / ieſt węgíelnym kámiem: áza ſie ná człowieku koſciół budue? áza nie ná ſámym Pánu Bogu? Ale o tym teraz niechce mózwieć: doſyć mnie ná tym žem to pokazál / že wy á nie Papięze ieſteſcie niežbožnémi / bluźniércámi / którzy chwale Pána Chriſtuſowa niſezyćie y krádniecie / y iáko Piotrá s. táť též y tego ſámego Jezufa Chriſtuſa odzrucacie á do Boga Wy cá ſie ozywacie.

P. Ktemu, kto to komu inſému przyczýta, žeby miał byđž głowa žborowa: który žbór ieſt ciałem Chriſtuſowym, ten ž tego ciałá Chriſtuſowego vſilnie czyni, iákéiſ ſproſné dži-

wowiſko, á nád morſkie dſiwy dſiwnieyſſé. Bo čiáto iedno
o dwu głowách, á ieſzcze z ſoba przećwiyſzych, á nigdy iáko
woda z ogniem niezgodnych oſtać ſie niemoſze.

R. pánie ſálbierzú bárho wywietrzálé máſci maćie : bá-
biec to ſa plottki : nieprzyſtoí tobie tákiemu Kábinowi
bábich argumentów uſzywáć. O ubogi dſiádu / znáć ſze inſz
Theologia wywietrzálá / muſiſ ſie ná fábuly zdobywáć. Po-
niemáſz tedy ták chceſ / iá tym twoim dowodem / uczynie to-
bie z twoiey właſneý żony ſproſné dſiworowiſko / á nád morſkie
dſiwy dſiwnieyſſé. Táſk powiáda Páwel s. 1. Cor. 11. Káſdego
meſzá głowá ieſt CHRISTVS / á głowá niewiaſty máſz : á głowá
Chriſtuſowá Bóg. Z których ſłów iá tobie dowodze / iż
twoiá żoná má przynamniey cztery głowy : piérfſá má ſwo-
ie / drugá má twoie / trzeciá Chriſtuſá / czwartá Bogá. Licz
iedno dobrze táſci ieſt. Jeſli tedy te y ciebie ſa dſiwy / tedy
żoná twoiá ieſt ſproſné dſiworowiſko / á nád morſkie dſiwy dſi-
wnieyſſé / y owoſem według ciebie ieſt Poetſká Chimera. A
widziſ ſproſny dſiádu iákoſ twoie żone przyſtroit : zmácyſ
iey iedno lbá / wyſzryſ ſe ták náliczyſ. A co goſſa / ieſli ty piér-
wey zdechnieſ / przybedzie ieý ſwátow / y póymie drugiego y
trzeciego meſzá / dopiéroſci będzie naſproſnieyſzym dſiworowi-
ſkiem y Chymera o kílkunáſcie głowách : wiera nieláda żone
maſ. Ale y to téſz niemniey dſiwnieyſſa / ſe ty iedne głowe
máiac / maſ kílſá ſproſnych čiát : maſ naprzód twóy ſproſny
trup / maſ piérfſá y wtórą bá y trzecią podobno żone : to ty
bedac iedną głowá / maſ cztery čiátá : A táſ y z ciebie będzie
ſproſné dſiworowiſko / á nád ſproſné dſiwy dſiwnieyſſé. A kie-
dy ieſzcze żoná gniewliwa y ſiwarliwa / iáko woda z ogniem
niezgodna (iáko téſz oná Doktorowa) toć tá m dopiero dſi-
wy. O nieſzczesna nád nieſzczesliwémi żono tego ſálbierzá /
która opuſciwſy Chriſtuſá małżonká y głowe ſwoie wzięláſ
zá meſzá y trupa głowe tego ſmierdzącego dſiáda. A tym ie-
ſzcze nieſzczesliwoſá : ieſli to prawdá / co ty piſeſ ták mówiac.
C iſz kio imo páná Chriſtuſá záwſdy małżonki ſwey pilnuiacégo / á nigdy ieý

Dſiwy No-
woſkrzeſ-
ſſié.

Żoná Czeſ-
kowá o
czterech gło-
wach.

nicopua

nieopuszczając go/kogo inśego wprowadza / izali ten z zwierchności jego y
nawet z prawice Bożej niezwłoczny? Izali ten żywota nieodeymie/martwym
go/ niewidzącym y niewiedzącym y nierogumiącym náporząd czyni? iesli to
rzeke prawda / toć tedy idzie zátym / iż ty sprosny mezu / czy-
nić sie głową żony twoięy / Pána Chrystusa z zwierchności
y z prawice zwłoczysz / martwym go niewiedzącym y niero-
gumiącym czynisz. A tak nie perwniejszego że to wszystko czy-
nisz przeciw iásnym Duchá s. świadectwom/ ponieważ sam
Pan Chrystus iest głową y małżonkiem żony twoięy / y sam
ia przez sie rzadzi wikáriciego żadnego niepotrzebując. Niepo-
trzebnie Ministrów ani Diakonów/ ani Turzycielów/ y nie
wiedzieć iákciéy Chálastry y zgraie Turków.

A patrzyćś mądry Mátheologu/iákcié są twoie dowody: tak
ci sie własníe báby pod kadziela dysputują / których iż ty cze-
ścię słuchasz niż wżonych ludzi/dla tego też takich básni rad
wzywasz. Miałeś wżdy pámietać/ że teraz masz spráwe z ludź-
mi wżonými y mądrymi/ którzy sie z tych bábiich fabul smie-
ią: áleć trudno dżiádowi/ co sie między bábami zchowal / co
inśego/tylko niewieście plótki písac. A tak odsyłam cie z tym
argumentem do twoęy żony / spytaj sie ię / czemu oná mága
swoie głowe / smieć ciebie zwac swoię głową/ á co wietśa / y
Pána Chrystusa? spátrzyćś / iesliże ię zá tym przyrosla która
inśa głowa álbo nie: á iesli ię niewierzyćś / zmácajże ię glo-
wy y włosów ná łbie. Albo wiec iesli oná niebedzie wiedziála/
poradz sie onych tám Prorokín/niechay cie tego náucza iáko
iedná żoná moze bydz o kilku głowách. A o to sie ich też
spytaj/kiedy ty dżiádu wytniesz/ á żoná twoia inśego swá-
tá póymie/ iesli u / ná ten czas przybedzie inśa głowa. Tego
kiedy sie tám od nich náuczysz/ tedy ia też tobie powiem /
iáko ieden kóściół Pána Chrystusów moze miec kilka głów /
chociaż Pan Chrystus iest iedyną głową kóścioła swego. A
dowieś sie przytym stáry Lucyperze (który wstáwicznie w ge-
bie Antychrysta masz/Pána Chrystusa lżac/iáko ty zbótwiała
y smrodliwą głową bedac/namiészniectwo sobie Chrystusowe
nád żonę swoię przywlaszczaś / głową sie y meżem małżonki

Chriſtuſowey (ieſli iego ieſt) czyniac: okażeſ ſie y ſproſnym y ſimrodliwym prochem/ kiedy cie długi podeydzie/ á od żony twoiey wyrzuci. Wtedy doſyć ná tym/ á poradz ſie żony/ ieſli Petrus znaczy opoczyſty.

P. Ten ieſzcze co tak té ſłowa rozumie y wykłada, nietylko ſie Bogu, Chriſtuſowi, y wſzytkiemu piſmu S. w pornym ſławi. Ale téż mało nie wſyſtkim co przednieyſzym y ſtárſzym Patreſom, którzy z moim przekładem y wykładem, przeciw niezbożności y bluźnierſtwu X. W. ſtoią, y te iego w porną niezbożność potepiá, z których piérwſzy Auguſtyń. etć.

Nowoſtrzczenicy zły á cudzołożny naród Oyców ſwych nieznáią.

R. Bráćie Turku iáto Bóg y Chriſtuſ y piſmo S. twégo wykładu niepochovalito: tak y náſzy Patreſi żadnym obyczáiem niepochovalá: które iſz według waſſey Nowoſtrzczenſkiey dumy/ Patreſſámi zowieſ/ czy to iáto zły á cudzołożny wyrodek/ ná wzgárdę Oyców S. nád które ſie ſátántſka pycha nádeſty przenoſiſ: Boć my Oyce náſze ſwiete Oycámi zowieſmy po Polſku/ á po Látinie Patreſiále/ żaden ich do tego czáſu Patreſámi nie zwał/ tylko wy nowi Turzyciele/ iáto bezbożni y niewſtydliwi wyrodkowie/ jeſcie ſie wyrodzili od oyców waſſych/ dla tego ſie zły á cudzołożny naród dzie/ wſtydzicie zwáć ich oycámi ſwoimi. Aleć nam ſą y beda Oycámi/ y niewſtydzim ſie wzyć od nich/ iáto od oyców/ gdyż tak piſmo S. wzy: Deuter. 32. Pytay ſie oycá twego/ á obiáwi tobie: przodków twoich á powiedzą tobie. Tak my czynimy/ przeto ie oycámi zowieſmy: wam lepać zły á cudzołożny narodzie ſą Patreſámi/ boſcie niegodni/ áby was zá ſyny ználi. Azwolaſz á ty niegodzienieſ tego/ ábyſ nas z nich wzył/ bo ie lepiéy niſz ty czytaią Nauczyciele náſzy.

Czytałem ia y to/ co ty z Oyców náſſych przywodziſ/ y obaſczyłem że ich bárho nie dorzeczy przywodziſ: boć nie o tym teſ raz gadká/ co Petra ábo Opoká znaczy/ do czego ty Chriſtoſtómá/ Cyrillá y Grzegorzá Niſſenſkiego przywodziſ: ale o tym ſie pytamy/ co właſnie znaczy Petrus, y niemogłeſ tego poká-
zác/

zác / aby którzý Patres wyſłádali Petrosus ábo Saxeus. Bo żaden Patres ni-
z Wyców s. nie był tak śmiały / żeby to ſłowo Petrus miał w Wi- góziéy Piez
bliéy polożyć Petrosum Opoczyſtym: w żadnym iezyku tego nie tra nie zow
pokażesz / aby kto tak niewſtydliwie śmiał tłumaczyć piſmo Opoczyſtym.
s iakoś ty na Polſkie przelożył. Tiaſtatek ani w Lacińſkim
tego nie wkażeś / aby kto z Wyców s. Petrum nazwał Petrosum, Sa-
xeum, musiales ſie do Erázmusa wciéc / álec o tym będzie ni-
żey. Co ſie dotyczy Auguſtyńa s. Ten iako człowiek baczny
y bogoboyny / zoſtawił te diſputácię pod rozſadek inſzych / nie
chcąc nas obowięzować do ſwého wyſłádu / przetoż lib. Retra-
ctationum i. c. 21. niechcąc wperonić co znaczy Petrus, co téż Petra,
ták zamyſła : Harum autem duarum ſententiarum, quę ſit probabilior, eligat
lector. Toć tak Auguſtyń s. wiedząc to do ſiebie / że w iezyku
Gréckim y Żydowſkim nie był bárzo biegły / niechciał tego z
Grámmátiki Lacińſkiey rozwiązać / iako ieſt różność tych
ſłów Petrus y Petra.

Przetoż wydzwicić ſie twoiéy niezbożnoſci niemoge: Tia-
przód że ty śmieſz tego dowodzić z Auguſtyńa s. czego ſam Potwarz na
niechciał twierdzić / á ty przedſie potwarzasz Auguſtyńa S. Auguſti-
s. iakoby ón тебе poſwiadczał. Nad to Auguſtyń s. Lá- ná.
cinnikiem będąc / iż podczas według Grámmátiki Lacińſkiey
z ſamych ſłów Lacińſkich / opuſciwszy Gréckie rozmaite wy-
rozumienia piſał / niedziw temu. Ale temu dziwno / iż ty z
Gréckiego przekłádając / na tym piętyſcu odſtąpiwszy Gréc-
kiego iezyka / chwyciſz ſie Lacińſkiego : toć tu inż może każdy
poznać twój wpoi prawie ſatana y bezbożność prawie he-
retycką : znąc że inż Gréczyzna do woich falſzów nieſłużyła /
przeto ſie za Lacińe wymuieſz. Aż Pan Chriſtus po Laciń-
nie mówił : wiéſz ty dobrze iż po Żydowſku : á czemuż teraz
Grámmátikę Lacińſką narabiaſz / iakoby tá inż napewniesz
ſa była / ponieważ té ſłowa Petrus, Petra, Gréckie ſą y z Gréc-
kiego wſietek : tak ſie to tobie podobáło tych łápáczek używać.
Álec y o tych ſłowách Gréckich / niżej mówić będziem. Te-
raz lepać y tego dokłádam że y według Grámmátiki Laciń-
ſkiey / nigdy Auguſtyń s. nie twierdził / aby Petrus znaćzył O-
C in poczyſtego

poczyſtego: twoie to ſa fałſze: właż to / kto kiedy w Łacińſkim iezyku tak zwał opoczyſtego Petrus? chociaż dobrze à Petra rzeczony Petrus, tedy przecie Petrus toż znaczy co y Petra: tylko w tym różnoſć / że Petrus wziął to à Petra Chriſto, żeby był Opołk. A Chriſtus nie wziął tego od Petruſa. A to ieſt właſne wyrozumienie Auguſtyńa ſ. à o twoim opoczyſtym ani mu ſie ſniło / iako ty bezbożnie y zuchwale przyeładaſz.

Patres o
zwierzchnoſci
Piotra ſ.

A kiedybys był chciał wiedzieć co Patres o zwierzchnoſci Piotra ſ. w Koſciele Bożym trzymaia / znalazł bys tego pełno wſędzie / iedno widze że niechceſz na to patrzyć: Czemus nie czytał co Auguſtyń ſ. piſze ſermone de Cathedra Petri, 15. de Sanctis, Petrum Fundamentum Eccleſia Dominus nominavit, et ideo digne fundamentum hoc Eccleſia colit. Item in Pſalmo 69. Petrus Chriſtum confeſſus erat filium Dei, et in illa Confeſſione appellatus erat Petra ſuper quam fabricaretur Eccleſia. Item queſt. 75. ex nouo Testamento. Ipſum Dominus conſtituit eſſe caput eorum, ut paſtor eſſet gregis Domini. Item lib. 2. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 1. Quis neſciat illū Apoſtolatus Petri principatū, cuiſlibet epiſcopatui preſerendum? Alle koby ſie tego napisał / co wſyſcy Patres o zwierzchnoſci Piotra ſ. piſzą. Twoiey lepak rzeczy ani iednym ſłowkiem podpięraia / znać / złego cudzołożnego rodzału ſyná / do którego ſie Patresowie nieznaią: twoie to ſa Nowoſtrzeńſkie poſtawarzy y kłamſtwa: iakoś ty nieprawdziwym ſynem tych oyców / tak y to nieprawda co o nich piſzeſz. Mogłbym ci tu y z Bigaſa y z Pomeryuſa dochłoſcieć / ale my z tych wiary niedowodzimy: przestań teraz na tym coſ wſłyſiać. Mówże dalej.

Piotrowi ſ.
łacie.

P. Nie na człowieku ſmierci obłędliwości wpaďkom y grzechóm poddańym, iako był y ſam Piotr, który ſie potym trzykroć Pána ſwego gáprzał, w Antiochii obłudą nábierał, à przedyńm też y ſátánem od Pána Ieżuſa nábwany był, gbudowany ieſt gbór Chriſtuſów.

R. A to Turku / w któregoſ Patreſa czytał: Zdami ſie nie od naſzych oyców to maſz / ale od onych twoich piekielnych Patreſów / Lutra / Kálwina / Bezy / Serwetá: od tyches

tyches sie tak nauczył bluźnić. Wielka zaprawde bezbożność
y śataniski zachwalswo twoie / że ty śaniechawszy już Pa-
pież / poczynasz Piotrowi S. lać : niewiem w czym cie tak
obraził / że mu masz tak rosecznie y niewstydliwie wragać /
ponieważ mu Pan Chrystus wszytkie winy jego / miłosćciwie
odpuścić raczył : wsłazec nie Piotr święty winien / ale wa-
śa śataniska pycha / która was tak nadeła / że naprzód stolice
Piotra S. bluźnicie / potym opuścawszy Papieża / na samego
Piotra S. psie pászceki wasze rozdzieracie : aż też mimo S.
Piotra na samego Jezusa szekacie. A cóż to ma do tego cho-
cia Piotr S. wpadł kiedyś / izali z tego wpadłego / obledliwego /
grzechom poddanego / iako go ty zowieś / niemógł Pan Chri-
stus uczynić mocnego / prawdziwego / świętego : czyli Pan
nasz niema tyle mocy / aby on y ze trzćiny opokę uczynił : O
fałszerzu / nie Piotrowi ty wragaś / ale Panu Chrystusowi / któ-
ry Piotra nazwał opoką / a ty go zowieś obledliwym / grześ-
nym / obludnikiem / śatanem : toć tedy Chrystus źle powie-
dział / nazywając go opoką : Albo raczy ty nieprawde mó-
wiś / gdy Piotra opoczytym zowieś / a przecie go czyniś oble-
dlwym / grześnym / obludnym / śatanem / iakoż taki ma bydź
Opoczytym : A widzisz iako sam w nieprawdzie zostaięś :

Nawet témż słowy niewstydliwemi / moześ tego dowieść /
że nigdy ani na Apostołach Chrystus nie fundował kościoła
swoiego / bo także byli śmiertelnemi / obledliwemi / grze-
śnemi / y od Pana Chrystusa wcielili : iesliż dla tego niemiał
budować na Pietrze kościoła swoiego / toć też ani na Aposto-
łach : Dla czegoż ie píšino S. zowie fundamentami kościo-
ła Bożego / y miedzy niemi Piotra świętego : Któż tu niepra-
wde mówi / ty Turku : czyli Píšino święte : Ale pierwey ty
tysiaćtoć nieprawde powieś / niż sie słowo Boże wczym o-
myli. Fundował Chrystus kościół swój na Apostołach / fun-
dował y na Pietrze / iako na przednieyszy po sobie opoce : y z
onych słabych / obledliwych / grześnych / uczynił mocne / pra-
wdziwe / święte Apostoły. A tak / byś ty nabarżięś S. Pio-
trowi lać / przecie nie wyfukaś na nim aby miał twoie fał-
se po-

się pochwalić. Dziwujcie się tu / kiedy wy Papieżowi śaciecie /
gdyż ani Piotrowi Świętemu przepuścicie.

P. A co się tknie Gréckiego ięzyka, z strony Piotra, w tym
się iako y w łacińskim różnica znaczna pokazuje, τῆς πέ-
τρας καὶ τοῦ πέτρου Petra & Petri, a ta różnica jest w od-
miennie generis & persona, tak rodźciu iako osoby: ta O-
poka mówi pismo k. πέτρου, mówiac o Chrystusie prawdzi-
wey opoce, a o Pietrze zaś, τὸν ἐστὶν Opoczysty οὗ ἔστιν πέτρας
Petra a Petros, mączy się iedno niż drugie wymawia y
znaczy, & cat.

R. Śmiešno mi bårzo tęg twoięy Gréczyźnie / że ty ták
wielki Rabin / té dziecinśkie baxty / krócie inż dawno v-
czeni ludzie wysmiali piśeś: czyliś to podobno tylko dla two-
ich dziadów y bab piśał / niespodziwując się aby to do rąk
nasych przysć miało: Naprzód niewspominając tego że Pan
Chrystus nie po Gréku mówił / o czym też wnetże mówić be-
dziemy: to cie samo porobi / iż w Gréckim ięzyku y πέτρος y πε-
τρα in masculino & foeminino znaczy własnje opoke: co też y sam
dobrze wieś / y zeznawaś piśać. (A choćiaż Atheniensēs Opoke πέ-
τρος in masculino też gowią / iednak żaden z nich któryby chćieli ták niegeminę
łapaczka / prawdę podwrócić temu niesprostają.) Otóż tu mamy twoie
własne zeznáníe: ale ty zeznawaś prawdę / zowieś iż łapaczka.
nie to jest fałszerzu łapaczka / ale to co ty przydaieś mówiac.
Ponieważ we wszytkim No wym Testámencie nietylko w Mátheusa s. pisanu /
nikt tákiego sposobu mówienia niepokaje / żeby kedy πέτρος in masculino
pro πέτρου foeminino brąc się miało: To mówie jest własnita twoia
niewstydliva łapaczka / bo a co potym szukać tego po wsyst-
kiey Biblii / ponieważ sam zeznawaś / iż y Gréków πέτρος
in masculino pro πέτρου brano: chceś ty podobno żebyśmy wsyst-
kiey Lericon y Cálepiná z Biblii dowodzili: O fałbierz /
twoić to są łapaczki: ktorými twoie Turki iako głupie trze-
trzewie łapasz. Właz też ty zdrajco we wsystkiey Biblii /
gdzieby indziej πέτρος opoczystego znaczyło: tuśe wkaż to

Petrus y
Gréków co
znaczy.

ad Calendas Græcas, to iest/ kiedy ty w Gréciię Césárzem bedziesz.

A żebyś sie tym więcej twoięy Gréczyzny fałszywey zawoły-
dził/ przypisać tu słowá twęgo mistrzá Kalwiná/który iásnie
przeciwko tobie mówi: Idem fateor apud Græcos significat Petrus & Pe-
tra, nisi quod prius nomen Atticum est: alterum uero communis linguae. Jesli
nierozumieś po Látinie / wyłozęć po Polsku: Jeznawani
(mówi) że tóż y Gréków znaczy Petrus y Petra, tylko iż piérwszé
inie iest Atheniskie/á drugie pospolitégo ięzyká. Tóć tak twój
Mistrz: á czemuż ty wczent iego chceś bydź między nad Mi-
strzá: czyliś sie podobno ieszcze tego był niedouczył: Jákóž to
dobrze znáć / z tych słów / któres dálej przypisał: Izali též to kto
báczny będzie śmiał Mártheuśowi przypisać/ iż ón tego sobie pozwalał iákoby
iáki Comicus Póeta/ żeby miał tak słówkami grác. podobnos ty ná ten
czás gdys to pisał/ dáleko był do Gréków zaiáchal/á żeś y Ży-
dowizny záпамietał: Alza Mártheuś S. po Grékku pisał /
á nieráczey po Żydowsku: W wymietrzały dziádu / biedzisz /
sam niewieś co: á choćiaby y po Grékku pisał / á nowináś
to v ciebie/ że Dialektów Græci używáią?

Wáostátek samés nápisal w nowym Testámencie (Ty możesz
y opoká przelożyć) iesli Petrus nie iest opoká / czemu tak pozwa-
lasz przekłádac/ á tu przedsię przysł: Mendacem oportet esse memorē.

A iesli spytasz / dla czego Grécki tłumácz názwal Piotrá
πέτρος słowem Ateniskim / á nie πέτρα słowem pospolitym?
tá tego przyczyna iest: nie żeby co inszego znaczyło Petrus niż
Petra, ále iż genus masculinum więcej służyło osobie męskiej. A po-
wtóre zowie go Petra, iż mówiac o budowaniu/ więcej genus fe-
mininú budowaniu y fundamentowi służyło. A tak inż zátym
wstáią oné twoie břednie o Neptunusie y Pátreusie / także o
Kápuscie y discordiię y wedzance plecieś lada co/ábys iedno
twoy Plastrzyk dziádowskimi fabulámi nápełnił/ które ia to-
bie y z twoimi dziádami zostáwiam. Otóż baczyś / że twoia
Gréczyzná twęgo tobie fałszywego przekłádu niedopuszcza.

P. Niektórzy Gréckim ięzykiem niemogac opoká Piotrá S.
uczynić, do słów sie Hebráyskich, Káldeyskich, Syry-

D

skich,

Cephá znázy
Opoka.

skich rćiekli, etc. Twiérdziac to żebý Cepha po Zydow-
sku, Káldeysku, Syryysku, opoka, kámien ábo skáte zná-
czyć miało.

R. Dziwno mi/ czemu ty takim Kábinem w tych nowych
Zydów bedac / ociągasz sie isdż do słów Zydowskich.
Nie dla tegoć násy Theologowie używają słów Zydowskich/
żebý Grćckim ięzykiem Piotr S. nie był Opoka / wśákés iuż
tego doznał : ále aby ciebie stárego nieuká / z twoichże mi-
strzów záwstyżdził. Sluchay ná twoie wiéřszą sromotę / co
twoy mistrz Bezá piše : wśákés więc z Polśki ieżdżił do nies-
go po poráde : sluchayże go y teraz : Dominus Syriace loquens , nulla
usus est agnominatione , sed utrobique dixit Cepha. **Toć** tak twoy mistrz.
A wierzyřże temu Turku ? (Ja temu , mówiř , wierzyć niemoga) A
cóż ci rzec / iesli ty twoiemu mistrzowi nie wierzyř / pogoto-
wui y mnie nieć bedzieř wierzył. A czemużes przedtym / niemu-
ku głupi / temu wierzył : bá y ieżdżiles do niego od Zborów
Kálwińskich : gođies ty ná dródze ná Turki nátráfiwřszy
prziátes od nich inřszą Ewángelią. Wśákże Kulfanie / Ne sit
discipulus supra magistrum : ci sie tam przedśie ociągáją o ludzic w-
czoné / á ty telko miedzy káđzielą siedziř : slusniexby tam tea-
mu wierzyć. á zwłasczá że sam zeznawář / że sie ná on czás nieco ob-
cych słów przymieřáło do Hebreyskich : toć tedy podobna rzecz / że
sie y Syryjskie przymieřáły / iáko iest Cepha , á tym wiecéy / iż to
Ewángelia powiáda Jan 1. Czemuż ty nie wierzyř / nie mó-
wie iuż Bezic / ále Ewángelićy : chceř abyć tego X. W. do-
wodził ołowianémi Bulámi Papieřskimi : wiera nie czekay
tego : boć temu trudno teraz do Rzymá ieżdżić / podobnoć
gotuie ná cie lepszą róże : wśákże rádzec / wypraw do Rzy-
má swégo College Niemoierwřkiego albo Otwinowřkiego /
wśák to stárzy ćwikowie / beda sie wmieli domówić / że im dá-
dzą Bule ołowianą bá y żelázną bedali chćieli : á co wiedzieć
moga Papieřá náwrócić : zmówcie sie iesli możecie , bedziećcie
li chćiec / pomoge wam towarzystwa.

PRZYCZYNY FALSZOW

Nowokrzescńskich.

P. Czemum ia Piotrá Opoczyszym názwał?

R. Tiewiémci tegomci ia iuz dawno czekał/ ábyś to był zrazu powiedział/ ponieważ iáko sam widzisz áni Grécki ięzyk/ áni Żydowski/ áni Láciński niedopuszcza tákiego wykładu: wolales ty piérwéy y Piotrowi S. y Papieżowi náłatać/ fukać/ szypiąc iádowitym ięzykiem twoim: chciales podobno Turkóm twoim oczy témi słowy bluznierstini zamydlić/ y plastrzem sinrodliwym zálepić/ áby falsów twoich nie widzieli. Rozwine ia te twoie plastry/ á wkaże swiátu sinrody y nieprawdy twoie: powiádayze iedno. Czemus Piotrá Opoczyszym názwał?

P. Mówie, iż to dla tego czynie, żebym spółku y składu żadnego z témi niemiał, którzy wynosząc się nád iedyną głowę Pána Christusa, wáżyli się iáko Goliat z Dawidem, ták oni z Pánem swoim w sbránki wstąpić, chcąc go ábo zmóc, ábo przynamniéy z nim się grównąć: to sobie co iego iest przywłaszczając, pod płaszczykiem Piotrowym.

Piérwsza przyczyna.

R. A tóż iest twoia nagłownieysza przyczyna/ dla której masz falsować písmo swieté: bá przypátrzymy się iey. Powiádasz, iż dla tego Piotrá opoczyszym á nie opoką zowieś ábyś spółku y składu żadnego niemiał z témi/ którzy go opoką zowią/ równając go z Pánem Christusem: á którzyś to tácy są/ co go ták zowią/ y równają: Wszak go ták naprzód Pan Christus zowie/ y ták go sobie równa: wszak téż tákże go y Ewányelistowie zowią y równają: náwet y wszyscy tós sciot Boży/ ták go do tych czasów zwał/ iáko się z Oyców S. potázuie: Toc tedy áni z pánem Christusem/ áni z Ewányelistami S. áni z Oycy s. spółku y składu nie macie: á baczyś

Turkowie niechęć spółków z pánem Christusem.

28 Receptá Nowoſkrzyczencom

Nowoſkrz
czyſcy májá
ſpółki z Ży
dami y z
Turki.

ſie zwoźdżićielu co mówiſz : A z kimże wolicie ſpółki y ſkłady mieć : Jeſli niechcecie z pánem Chriſtuſem / ani z Ewánge-
liſtami / ani z kościołem Bożym / miećcieſz ſpółki y ſkłady z
Żydami z Turki z Pogańy / z ktorými wiecéy nákládacie niź z
dobrémi Chrzeſćianý : niegodniſcie z dobrými ludźmi ſpółku
y ſkładu mieć / toſ dobrze powiedział. A przeto wy ieſteſcie
oni Goliatowie / ktorzy z Pánem Chriſtuſem walczac / nie ro-
ſránki z nim wſteputecie / ále ſie nád pána Chriſtuſa iáko pie-
kielni Luciperowie wſpinacie : co ſie ztąd pokáźnie / iż cho-
cia Pán Chriſtus zowie Piotrá S. Opoka / á wy go przed-
ſie tak zwac nie raczyicie / lepiſemi ſie czyniac y godnieyſemi
nád Pána Chriſtuſa / co ieſt nietylko ſálenſtweim nieumiecie-
tnym / ále y ſátánſkim prawdy wyrórceniém. A zwołacſz á
ſie ſam do tego znaſ / iż Pán Chriſtus Piotrá S. kępka ná-
zywa. to ieſt opoka / iáko twoi miſtrzowie wykłádáją : iákoż
go ty pyſny y nádey Turczyćielu znac niechceſ : Przeto iu-
żes ſie za tą przyczyną oſadził ſpółku y ſkładu z Pánem Chri-
ſtuſem y Apoſtolami iego. Słuchaymyſz ieſzcze.

Wtóra przy-
czyná.

P. Potym ieſzcze y dla tego to czynie, iż wiele różnych iáko
Fundámentów, tak y głów iedného Zboru, to ieſt Ciála
Chriſtuſowego, iáko ſobie wymyſłac, tak y onych ſtánowie
niechce, ani przyimuie.

R. Jeſzcze y tu niemiłdziſz ſłuſinéy przyczyny / czemubys ty
miał nam odmieniac Piſmo S. Bo daymy to / niech
tak będzie / że ty niechceſ wiele różnych fundámentów y głów
iedného zboru Chriſtuſowego wymyſłac / á chociabys teź do-
brze chciál / tedy tego niedokáżeſ : á wſiáktże zda mi ſie żeby y
tobie y wſytkim Turkóm godziło ſie przyiac za fundáment
y głowę / tego ktorého Pán Chriſtus óbrał y poſtánowił. Coć
ſie zda brácie Márcinie / ſłuſnali to rzecz : Nímie ſie zda
bárzo ſłuſna / bo w tym niemamy wpátrowac / co ty chceſ / á
bo wymyſliſ : ále co chce Pán Chriſtus / y co mu ſie podobac
á iż ſie iemu tak wpodobáło / áby y Piotr S. opoka był / y inſy
także

tażſze Apoſtoliowie fundamentem : dla czegoż ty nie maſz tego przyiać ? Czemu ty maſz co inſzego ſobie wymyſlać y ſtawiać ? Zdać ſie to dziwno że P. Chriſtus wiecéy fundamentów y głów poſtawił : bo ty głupi / że tego nie rozumieſz : ale ci inż z tym do żony twoiey odeſłał / aby cie tego nauczyła. Bądźcie wy w iednym ciełe Chriſtuſowym / tak wiele różnych głów naćzynili : bo co Sekta / to ma ſwoie głowy różne y forytarze którzy takie rozrywania forytuniecie. Wſzak iedno ciało ma być Chriſtuſowe / iedną głową też Chriſtus : Czekajcież wy v Anglików inſza ieſt głowa / ona ſproſna niewiaſta : inż głow. V Heretyków inſza ieſt głowa / ona ſproſna niewiaſta : inż głow. V Francuzów on ſinrod Bezá y Kalwin / inſza v Niemców on wſeteczniak Luter / inſza y tu w Polſce v was Turcy / Pan Niemcówſki waſz Pátryarchá wielki. Co ſie to dzieje / kto tak tych wam głów náprzysywał : Toć to ſa ſczęſtliwcy / którzy wymyſliłi waſze / które wy mimo Piſmo ſwiete ſtawicie y przyjmiecie : á co Pan Chriſtus każe / ná tym nieprzeſtaćcie : które nieſtrwóné mátactwa iż innie też iednému dał P. Bóg widzieć : przeto życze każdemu aby każdy ſobie té błędy obryzdzit / á ty przecie poſtáremu fałſzerzem zoſtaieſz.

P. Dla tego inſze Piotrá opoczyſtym názwat abym zabięł / zlému wyrozumieniu, które wyroſło z niewłaſnego ſłów przekładu y wykładu.

Trzecia przyſyna.

R. Bó to nieładá przyczyna / godna takiego mądrego Turczyciela / prawie oſobliwa wymówka. Ale pytam cie / Pan Chriſtus czemu Piotrá zwał kępką ábo opoką : dla czego nie zabięł zlému wyrozumieniu / które z tych ſłów wyroſło : Podobno niebył tak mądry Pan Chriſtus / że temu zabiegáć nieumiał : Albo czemu wſyſcy tłumáczé piſmá ſ. we wſytkich iezykach / zoſtawili to ſłowo Opoká : dopótero ty hárdy Turczycielu w Polſkim Teſtámentcie / miáſto Opoki / kładzieſz Opoczyſty : czyli niebyło od początku Ewángeliów / áż dnego tak mądrego / coby umiał takim zlému wyrozumieniu

Pismo roz-
umem popra-
wiaj.

niu zbiegac / azes sie ty na swiat ziawil z twoja mądrością /
abyś nam Pismo S. poprawiał : O fałszerzu nierozumliwy /
któć dał te moc / abyś ty miał Pisma S. poprawiać : iżaz ty
dla tego masz które słowo wymazać albo wyrzucić / że sie to
bie szalonemu niepodoba / albo iż twojemu fałszywemu wyro-
zumieniu niesłuży : toć tedy tak każdemu heretykowi wolno
będzie / wyrzucić / odmienić / co sie z tego heretyckim wyrozu-
mieniem niezgadza. Nie ty masz fałszerzu Pismo święte na
twoje złe wyrozumienie naciągac / ale raczy twoje wyrozu-
mienie Pismem s. poprawiać y prostować / wsak pismo snu-
tem zowiecie : alechy wam wiecety powroza trzeba / abyście sie
naprostowali : Dla tegoć kościół Boży ma wcale wszystko
Pismo s. że nigdy żaden niepoprawia Biblii według wyro-
zumienia swego / ale sie wczę wszyscy z Pisma S. wyrozumieć
wola y tajemnice Boże. O was lepać heretykowie / dla tego
tak wiele fałszywych Biblii / że każdy z was heretyk Biblia
według zdania y wyrozumienia swego poprawia : przetoż co
Sektá / to insza Biblia / a nigdy sie na jedne zgodzić niemo-
żecie. Co ty lepać powiadaś / aby Hieronim S. Cephaz solidum,
to jest / całowitym albo statym miał wytkadac : prosze cie / w
któreś to Biblii Hieronyma S. wyczytał : A ia v Hie-
ronyma S. in Epist. ad Gal. c. 2. tak czytam. Non quod aliud significet
Petrus, aliud Cephas, sed quod quam nos Latine & Græce Petram uocamus, hæc
Hebrei & Syri propter lingue inter se uiciniam Cephas nuncupant. Toć tak
Hieronim S. wczý / a nie poprawia pisma S. ani sie twego
złego wyrozumienia boi. A czemuż sie Hieronymem zakła-
daś / nieprawdźiwie potwarz na niego wolać : Nie znay-
dziesz v żadnego Patresa co ty chcesz / musiś do namileysiego
twego Erázmuśa po ratunek appellowac : takoi Cygan cyga-
nieciami świadczy / a iako tobie / tak y iemu nierozumny Poli-
dorum niewiem do czego przywodziś / y tenci przeciwko tobie /
ales ty ślepy / wsak że ia tym niechce przeciwko tobie świada-
czyc / zchoway go tam sobie.

A tak chociaż Pan Christus jest ona Opoka y onym fun-
damentálnym strápnym kámieniem / od Proroków obiecá-
nym :

nym: tediak przeście po P. Chrystusie Piotr S. iest też fun- Christus y
 damentem y Opoka / iż tak iest od samegoż Pána Chrystusa Piotr opoka. Piotr opoka.
 nazwany y za fundament kościoła położony. A toć nieczyni
 żadnego złego wyrozumienia ale orossem czyni nam dobrze ro-
 zumienie iako o Pánu Chrystusie / tak y o Pietrze S. iż iako
 to prawda / że Pan Chrystus iest Opoka / bo go tak Pismo s.
 często zowie: tak y to niemnię prawda / że Piotr s. iest Opoka /
 bo go tak Pan Chrystus prawda nieomylna zowie / o czym
 też toż Pismo S. iasnie świadczy. Nie sam tedy Chrystus
 iest Opoka / iako ty Pána Boga sie nie bojąc / ani też ná slo-
 wa Pána Chrystusowe pamietając mówisz / ale też y Piotr s.
 iest Opoka. Co iż ty odęymuieś Piotrowi S. y wymazuieś
 z Pisma s. czynisz to według nieubożności twoięy / twoli Lu-
 cyperowi twoiemu ktoremus sie przy twoim nurzaniu oddał.
 Dostęć iuż o tych twoich przyczynach / które cie iako sam po-
 wiadaś przywiody / żeś ty smiał Pismo s. fałsować / iesliż slu-
 sznie / niechay wszyscy sadzą. A mnie sie też zda / iż są inšie wie- Czemu nie
 tffe y poważnięysze przyczyny / które cie miały od tego psowa- ma nie fałs-
 nia y fałsowania odwoǳić. Aza ono nie wietřa przyczyna z bować pisma
 Pisma S. które tego fałsowania zakazuje Deut. 4. & 12. Nie-
 przjdącie do słowa / które ia wam przykazuie / ani umnięysza-
 cie z niego. Apoc. 22. Iesliby kto przyłożył do tego / przyłoży
 też Bóg nan plagi opisane w tych księgach. A iesliby kto w-
 iął z słow ksiąg Proroctwa tego / odęymie też Bóg część ięgo
 z ksiąg żywota / etc. Gal. 1. Choćby y my / y Anioł z nieba prze-
 powiadał wam / mimo to cosiny wam przepowiadali / niech
 będzie przeklectwem. Ktoremu słowy iako widzisz zakazał
 Bóg przydawać / umnięyszać / y odmieniać co w Pismie S.
 nád to co nam Apostołowie nášy opowiadali. Czemuż cie-
 bie tá przyczyna nie odwiody od tego przydawania / umnięys-
 śania / odmieniańia w Pismie S. któreśmy do tego czasu w
 ciele nienaruszone mieli: wsłatescie o to przedtym wolali ná
 Papieża / chociażcie iesze tego niemogli dowieść / aby w slo-
 wie namnięyszym Pismo S. odmienił: a wam sie widze go-
 dzi / czego sie y Papieżowi / y Aniołowi żadnemu niegodzi.
 O nie,

O niewstydliwí falszerzowiec sie o trádicye swárzycie: á ktiész dy Pisma S. psuiećie/ nieuciećie/ przydawacie/ odmieniając wedlug mysli swoiey / wszystko sie wam zeydzie. Jáwne lice ná was mamy / naprzód twóy Nowy Testáment / którys ty ná wielu mieyscach ánnotácyami posalszował: áles ty falszerzu zámulczał wiele rzeczy/ ná które nie nie mówisz: iest y drugi wykład Nowého Testámentu / oného drugiego falszerzá Budného/ Nowokrzczeniców Litewskich Ministrá: także y Biblia Brzeska / inszych niewspominając / z których jáwna rzecz/ iáko wy nád zázakázanie Boże Pismo S. sárpacie / wyracacie y falszuiećie. A ták zesz ty słowa Bożego w tym nie wsluchał: twoie one przyczyny v nas są wierutnym bluznierstwem/ y niewstydliwym falszowaniem Pisma S. Powiedzże nam iesze to / dla czego niechcesz Piotrá S. zwać Opołkę:

ZARTY NOWOKRZCZENSKIE

ná Papieżá.

P. Niemoże to służyć Piotrowi, á pogotowiu Papie żadnému smrodowi, chociaż napilniey perfumowanému, &c. Ale chociażby też to imo insze Piotrowi Pan rzyczył, czego nigdy żaden pokázac prawdziwie niemoże, á cóżby do tego nádeci niegbożni Rzymscy Papieżowie mieli. Tak podobno wiele iáko X. W. do Konstantinopola.

R. Widze iż łatwiey tobie przychodzi Papieżóm láciac y żartowac/ niż Pismo S. prawdziwie przekładac: trásláby w to y láda bába gniewliwa / od których sie ty smierdzący dziádu tákiey morwy psiey y wseteczney wczysz: y niegodzienbys nie inszego / ieno aby cie v przegierzá miedzy bábami swarliwými posádzono/ żebys sie zmini do woli náswárzył. Aza to przystoi téy twoiey spleśnialey brodzie / ták o przetożonych mówic: nie czytales oného/ Principi populi nō maledices. O niegbożny á smierdzący trupie/ o smrodzie perfumami piekiclnemi smierdzący/

śmierdzący/nie o tym teraz rzecz/co miała Papieże do Piotra S. ale o tym coś ty naderzy niezbożny Turek y smród / miał do Piśma S. żes go śmiał fałszować: Dał siła Pan Chrystus Piotrowi S. mimo inśe: mieli zawnie Papieże do tego siła co Piotrowi P. Chrystus wżyczyl/ miała y po dziś dzień/ y mieć beda do skonczenia świata/ póki Chrystus będzie budował kościół swóy. Mielł też moc w Konstantynopolu Papieże / która ich moc y władza znał Konstantynus Cesarz / y inśy. Ale tej mocy y zwierzchności / twoj Aryanowie przyznawać niechcieli: y przetoż teraz inśego Pána/nie Piotra S. ani namiestnika jego / ale Tyranna Tureckiego miała: której mu iako Gręcyę wszytkę/tak y Konstantynopole starzy Aryanowie wafy wydali. Na toż wy y teraz gonicie / y v tegoż Turkę / woznym y forytarzem tys nowy Turczynie został / chcąc mu Polśkie Królestwo wydąć/ iakoście Konstantynopole wydali/ której zawnie Pána Chrześciańskiego miało/posłłi namiastkom Piotra S. posłusne było.

Alle sie ty domagaś żeby tego X. W. dowiódl / iesli Papieże są namiastkami y potomkami Piotra świętego: Wszakże to domaganie nie teraz dorzeczy / nietosmy zaczęli / trzeba było co inśego dowodzić to iest/ iesliś ty prawdziwie tłumaczyl Nowy Testament / czyli fałszywie: a ty niemogąc inaczey swego fałsu pokryć/ śkaluiesz Papieże y Pána Chrystusa potwarzasz. Nie iest czas o tym teraz mówić/ y nietosmy zaczęli. Miał inż o tym dosyć piśania/ y ksiąg rozmaitych Doktorów nasych/ których iako widze ty głupi nielku nieczytaś/ y wolisz sie zwierciadłkami y Plastrzykami zabawić. których sie od niewiast pod kądziela wczysz / niż wczonych ludzi księgi czytać. Wszakże ia tobie tego powtarzać nie bede tam cie do nich odsyłam: z nich sie nauczysz iakim prawem / uchwale niem y testamentem taki urząd przypadł na Biskupy Rzymiśkie: o Pietrze też / iesli był w Rzymie / niżey powiem. Tylko tu na ono odpowiem/ o co ty pytaś mówiąc.

P. Gdzie to Piotr S. Papieżóm Rzymskim, hy też oni nagor-

Œemi, y czártóm brácy byli, poſtánowił, ſłęcił y oddał,
aby po nim w Rzymie pánowáli?

R. Co prawda/ nieláda Queſtia / á zwlaſzczá od tákiego
Turzyciela/ którys Czártý nárabia/ ná która krótko od-
powiádam. Œec ia o tym niemiém/ aby Piotr s. k^o coby był
Czártóm brát/ wrząd ſwoý poruczał: wſát ſe ieſliby ſie to kiedy
Piotrowi ſ. tráſiło/ miedziwowałbym ſie. Bo ieſli P. Chriſtus
wrząd ſwoý Apóſtolski / onému dyablu Judaſhowi polecil/ y
tát go ſam názwala/ wždy był miedzy drwináſciá policzony/
á po ſmierci dugi Apóſtół był ná mieyſce iego obrány: A cze-
mubys též miał Piotrowi S. wrzáć / ieſliby kto wrząd iego
máiąc Judaſá chciał náſládownáć: gdyž pzećie/ by był nie-
wiém táki nagoſſy dyabel / niemože pzećiw koſciółowi ná-
tęy Wpóce zbudowanému przemoc/ ani mu záſtkodzić/ máiąc
one obietnice Pánſkz: A bróny piekielne nieprzemoga pze-
ćiw niemu. A przeto o wrząd Piotrá S. ty ſie nie tráſuy/ zá-
dna złoſć ludzka y dyabelſka wyrzócic y zepſowác go niemo-
že: bo y pzez zlé y nagoſſe / wnie Pan Chriſtus koſciół ſwoý
rzádzić y záchowác.

Luter. colloq. Mensat. Gorſza to ná was Turku/ co ia tobie teraz zádam / y co ná
was powiáda ſam Luter: bo ten was Nowoſkrzeſzenice zo-
wie dyabły wcielónemi ták mowizc. Muncerus & Carolostadius &
ſimiles eorum alij Anabaptiſte, ſunt meri corporei demones. Vcezt lepak

Lib. con. Caro- loſtad. o. 2. Luthrów nicałki Erasmus Albertus, piſſac o Nowoſkrzeſzeniách /
zowie was/ wczniámi y naczyniém dyabelſkim/ y powiáda / że
pzy Turzánii / wſtepuie w was zły Duch / któremu ſie pzez
Turzanie wáſſe oddátecie/ y wiernoſć iemu przysiegacie. Bu-
lingerus piſſac o iednym Nowoſkrzeſzencu/ którego zwano Bál-
tházár Pacimontanus/ powiáda/ iż pzez niego po Turzánii dyab-
el wczyl wáſſey náuki / iáko ſam ſe Báltházár w pámieteroſſy
ſie zeznáwał. A ia též wiem / że ná Moráwie Nowoſkrzeſzeni-
cy bráli ducha iákiegoſ / w muſſe: która gdy beczála kolo ge-
by/ ieſli kto gebe otworzył / wſtąpiła záraz w Nowoſkrzeſzeni-
cá. A ſilá tákich ieſt przytkádów / których ia teraz nie wſpo-
minám;

Buling. lib. 1. Anabap. Orig. c. 6.

minam : ale bez tego dośc wielkim tego przykładem są wasze bluźnierstwa y kłamstwa wasze / którychbyście wy nieśmiali mówić / kiedyby was ten zły Duch niepoduśczał. Tym się ia teraz bawić niechce / może to bydy potym / rychley podobno niż ad Calendas Grecas iako ty chceś / by cie tylko tym czasem dyabli nie wzięli / co będzie rychley niż ad Calendas Grecas. Wróćmy się do Papieża.

P. A zaż Pan Christus wczyl Piotra z inšemi Apostoly pánování swietckiego ? Pychy, nádetości, tyránstvá, &c. żeby wšytkimi włádali, przewodžili, wšytkich do celení nóg swoich čisneli. Pan Christus wcznióm swoim stuzyl, tak y onych stuzyc nie pánováč wczyl : Pan Christus piešo chodžl, y piešo wcznie wyltal : Christus žubožal bedac bogátym, Papieżowie z wbožich Pány žostáa : Christus prácuiač lánkal y prágnal, &c.

R. Wšak ia mowie že tobie latwiey z Papieża šydzíc / niż Pan Christus swoiého dowodžíc : iako rozumieš / wíec sobie po-
možemy. Móglibymci to piérwey pokázác / iako y góžie Pan Piotr S. Christus wczyl pánování / poniewaž y sam sie zwal Pánem / y tak sie zwác kažal / bá y Kroleš sie zwal / y Pánem pánušacých / y Kroleš Krolów : přetóž dopuščal sobie nogi časłowác / šaty po dróžze šlác / cudze dobytki sobie přyzwodžíc / y drogie mášci sobie dáwác kažal / náosťatek y ten tytul ma / I. N. R. I. Móglibym y to tež pokázác / iako Piotr S. pánování wczyl / y sam sie Pánem czynil / kiedy předtym bedac rybitwem / nic nemášc / á potym roškazował sobie do nóg přyznošíc pěníadze od wšytkých Chřešćijan / z ktorých byl bářzo bogátý : á iešli kto tego šárbu wřyzwodžil / záraz nagla šmuerćia kařal : y w takím poraženíu byl / že nietylko tego šamego / ale y čien iego byl w wczimowšci wielkéy. A porčawšy do stolu šluzyc / y kuchniá opátrowác / zániechal tego mowiác : Nie přyzstoi nam abyšmy šluzyli do stolów : přetóž tego inšego ná to obřal / á sam sie čieni poslužami niečieřal

niechiał bawieć / chciał aby mu rączey ſłuſzono / y tych takowych rzeczy ſitá ieſt w Piſimie S. Aleć boie ſie y tego wſpomináć / bys lepać y z Páná Chriſtuſá y z Piotrá nie ſydzil: wola to ná ten czas zámilczec / abyś ſie ſnadź z Páná Chriſtuſá y z Piotrá S. niezgoryſyl: widze ia że ty ieſzcze nád Páná Chriſtuſá y Piotrá S. chceſ bydz doſkonálſy: niechce Pápieża bronić. Prawdą tedy to ieſt / co piſeſ / iż Pápieże pánuia y kaſa ſobie ſłużyć / y pieſo niechodza / y z wboſich poſtaſy Pány zoſtaia / y w doſtátku żyia: wſytko to prawda: chociać tam oni bronia ſie przykłady Piotrá S. y Páná Chriſtuſá iákom wſpomniat: ále to wſytko nie / pátrzymy téż ciebie.

Wiera zdámi ſie / żeby z ciebie był nieládá Pápież / kiedy by cie obrano / bo ty niepánowałbyś / ſłużyłbyś wſytkim / y chodźiłbyś pieſo / rozdałbyś bogáctwa: bá y nieciádibyś ani pil / byłby z ciebie oſobliwy Pápież / bezmátá dałbym ia téż głoſ ſwoy ná cie / kiedyby przyſło do elekcciey. Tylko iednéy ſie rzeczy boie: wieſ czego: abyś nie uczynil iáko on Opát / co będąc mnichem / drugie Opáty ganił / á wſytko wymierał / zoſtaſy Opátem: y tego co wymierzył nie budował. Táć ty widze vmieſ inſym przymarwiać / ále ſam ſiebie nie ſácuieſ / przypátrzymy ſie iedno twoim obyeczaióm / wnetki ſie oſádzim. Ciapriód kćo ciebie téy pychy / nádetości / tyrániſtwá / máctwa y pánowania náuczył / abyś ſie Miniſtrem y tych nowych Turzycielów czynil / wſytkimi władał / nád wſytkimi przewodził: Wſáćes ty był przedtym chudym dzwonnikiem w Zbaſyniu / á teraz y ſláćciánke maſ za żonę: kćóć cie tym pánem y Miniſtrem uczynil / że wſytkim Turkóm Lubelſkim y w okolo pánuieſ: Aza táć pan Chriſtus uczyl: Proſe cie po kćórym Plebanie wzięteſ ſuccesſyaz zdámi ſie żeś ty onego piekćelnego plebaná / przekletego Lucyperá namiestnikiem zoſtał. Aza to nie dyabelſka pychá ieſt y nádetość y tyrániſtwo / czynić ſie tym / ná co ciebie nigdy Bóg niepowolał: toć táć właſnie dyabel chocia go nie proſa czyni / y ſam ſie wtráci.

Pychá No-
woſkrzeńſta

Druſga

Dzuga / Pan Chrystus nie przyszedł aby mu służył / ale rządzić aby służył : a cóż ty rzecześ głupi Ministrze na to : ia widze że tobie służy y niewiasty służą : albo powiedz wiele razy nogi twoim Turkóm wmywał : Albo też kiedyś tak pokorny / prosił cie bądź moim sługą / albo namięn Niemców / albo chocia Otrawowskiego / niechaymi posłużą / kiedyście tak pokorni Chrystiani : doświadczcie tę waszą pokorę : jeśli nie uczynicie nie będziecie prawdziwemi Chrystiany.

Jesze Pan Chrystus pieśń choził / y pieśń wcznie wysyłał : A wy co takiego : A toli widziałem kiedyście w rydwach y na karekach dobrze osłanych wożono / y drugich Turków siła widze którzy w pysie nie dają naprzód inszym. A wżdy sie niewiem iaktimi Chrystiany czynicie / na swą wieczną hańbę y zginienie : Btemu Chrystus będąc bogatym / stał sie ubogim : a ty będąc ubogim flekska z poddaniństwa wcielszy / panemes został : pieniądze na lichwe dałeś / y w lichwie mieśkasz wiele inszych y Niemcówskiego do ubóstwa przymodził / aż sie v ciebie stąrzec ubogi żywić musi / pąrtkę chleba v ciebie wyrabiając. O niesłachetny mordérzu ciał y dusz ludzkich.

Naostaték Chrystus látnał y prągnął / a iam widział ciebie Turku siedzącego za rostkofnym stole / między niewiastami tyjącego iako wieprza. Alec y żoná twojá nie bázno od głodu schudlá. A wiec to tácy Chrystiani nowi / wierác nie nad Papięzą niemacie / a dla czegoż Papiężowi przyganiasz : O nieżbożny śalbiérzu / rychlécy sie w was znayda wszytkie przymioty onęgo plebaná piekielnęgo / którego wy iestescie Ministrami y któremu sie przy Turzanii oddaćecie. Mięćcież dosyć teraz na tym / póki czego inszego nie powiem.

INQUISITIA NOWOKRZCZENCOW na świętęgo Piotrá.

P. Już z osobną do samęgo Piotrá S. przystapie, dym to z nie-

go pokazał, iż on ſam niemiał nic w ſobie nád inſſe Apoſtoły, ku pańowaniu nád drugimi, ábo używaniu gwierzchności nád inſſemi, takżeć nic w dárżech duchownych przednieyſzego, &c.

R. Nie ſpodziéwałci ſie podobno Piotr S. tákiey inquitſitúey ná ſie/ boć go iuż ſnać był Pan Chriſtus doſć exáminował / niſli mu ten vrząd ponuczył : y ták rozumiem / że ſie ná nim nieomyſlił: niewiém kto was temi Inquiſitorami ná niego uczynił. Owa ták muſi bydź / gdy Papieżom iáciecie/muſi ſie Piotrowi S. bá y Pánu Chriſtusowi doſć. A cóż wam rzec : kiedyś ſie ták wpał/ mówże. O cóż tedy ná S. Piotrá ſkárżyſ : (Iż on ſam niemiał nic w ſobie nád inſſe Apoſtoły ku pańowaniu, ábo używaniu gwierzchności. Tákieć nic w dárżech duchownych przednieyſzego) Widze iż o wielką rzecz idzie ſ. Piotrowi/ Koniecznie muſi ſie z tego ſpráwić / ieſli niechce vrzedu poſzbydź: czymże tego ná niego dowodziſ : iuż bádź Inſtigatorem.

P. Gdyby kto ták dumał, iż dla obſitości Duchá przodować miał, tedyby to nie Piotrowi, ále ráczéy Páwłowi przyczytać. 2. Iż go piſmo S. przed inſſemi miánuie piérwéy : y to nie ieſt wárownym dowodem gwierzchności. 3. Kiedy y kiedy Buły piſał, ſic volo, ſic iubeo. 4. Nigdy żadnego w poſelſtwie niewypráwował, á iego drudzy poſyłałi. 5. Wiecey on ſie ná iákubá ogladał, niſ inſzy náń. 6. Nie Piotr napierwéy Chriſtusa poznał, ále Andrzéy. 7. Nie ſámému Piotrowi klucze dáć, ále wſzyſkim. 8. Nie Piotrowi ſámému ſiedzenie ná ſtolicy ſadowéy, ále wſzyſkim obiecano było.

R. Táć tróioá inſtigácyá: á máſſe ieſzcze co wiecey: áleć doſć ták złego : niewiém iáćć ſie Piotr S. z tego wypráwi : bo ieſli to ták ieſt / niewiém iáććm práwem ón roſkazał ná mieyſce onégo Judasá obieráć inſzego Apoſtola Máciá

cieia S. Kto mu to pomczył / iż ón sam powstawszy powie-
dział / że tego było potrzeba: peronie źle uczynił że sie domy-
ślał. A z onego nieroiem iako sie wymówi / że ón smiał dydo-
w Dzięciach
2.
w Dzięciach
3.
rośli Zakon y Ceremonie znieść / y Pogan y wolne od Zakonu
Mojzeshowego uczynić. A co gorzka / że y one pare ludzi dla
pieniedzy naglą śmiercią skarał / niemając / iako wy powia-
dacie zwierchności na to. Ja nieroiem co sie było stało Pio-
trowi s. iako sie ón tych rzeczy ważył. A wsakże my niesmie-
my potępiać Piotra s. co wiedzieć / musiał ón mieć iakkie pa-
nowanie y zwierchność / pomczamy to tam wam Turkóm /
osadzicie / co też za to zasłużył Piotr S. Jedno żeć mi go żal /
a sam podobno nie przybedzie / bochy sie was bał / byście go
śnić nie potępieli / a ktoby wam wierzył? bede ia mówił za
niem / aza sie ieszcze nad nim smilwiecie / iże go nie do końca z
iego zwierchności wyrzucicie.

Tak wam kazał powiedzieć Piotr s. Na pierwszą žalobe /
iż ón darów Duchá S. niezayrzy Páwłowi s. y życzy mu iak-
to sam sobie / boć iako wiecie / bázno sie obádwa miłowali.
Na druga / iż go Ewányelistowie na pierwszym mieyscu za-
wzdy sadzają / a co ón winien / pytaycie sie ich / czemu tak pi-
szą. Na trzecią / zna sie do tego / żeć napisał iedne Bule do
Pogan / w Dzie. 15. gdsie mówi: Tak sie zdáło Duchowi S.
y nam też: áleć to uczynił z wiadomością drugich Aposto-
łów / których do tego przywiódł / że na iego skánelo. Na czwar-
tą / A do tego sie też zna / że był posłany do Samáritey / iednoć
podobno zwierchności tym nie wtrácił / y owšem iey po-
twierdził: bo go posłali iako medisego y godnieyszego. Na
piątą / że sie na Jakubá S. oglądał / abo ráczey na te którzy
byli posłani od Jakubá S. do niego / aby sie nie goisłeli onym
towarzystwem / które miał nad zwyczaj dydowski / z Poga-
ny / y to słusnie uczynił: bo iako sami wiecie / starszy maza wždy
przestrzegac / aby swych nie goisł / owieczel: wsakże y strofo-
wanié za to od Pávła s. przyiał pokornie / słusneli bylo na P.
Boga to spuszcza. Na szóstą tak powiada: iż Andzey pierwszy
znalazł Messasá / y Piotra do niego przywiódł: iednak ón
tego

Sprawa S.
Piotra.

tęgo nigdy nie przyał / tylko do tego ſie zna / iż ón napiérwéy Pána Chrystuſa wyznał bydź ſynem Boga żywego / czego y Andrzeý przed nim nie wiedział : á ieſli nie wierzyćcie temu / ma ſwiatość Pána Chrystuſa który mu to przyznał / mówiąc : Ciało y krew nie obiówiła tobie / ále oyciec mój : A tak odpuſćcie mu / nikomu w tym nie da naprzód. Na ſiódma zda mu ſie to za krzyżode / ábyście go tych kluczy odſadzić mieli / ponieważ iemu ſamému po Panie Chrystuſie dane ſą klucze / á nikomu inſjemu : albo wkażcie to w Piſmie S. komu drugiemu dane ſą klucze temi ſłowami : A klucze królestwa niebieſkiego dam tobie : gdy to wkażecie niebedzie ſpomny : ále ináčey / niepuſci ſwoich kluczy. Co wy powiedacie / iż te klucze wſyſtkiemu Kościółowi daño : ná to ón mówi / iż wſyſtkiemu / ále przez rece tego : y chocia wſyſtkim ſłuży / ále ich w rektu niſt niema / tylko Piotr S. á ci namiestnicy / którym ſie ich zwierza : przetoż niedzirowycie ſie że ná waſſe biednie y poſtwarzy niedba / ma piſmo po ſobie. Na oſma. O ſtolice ſzadowa niechce ſponu wieſć / átoli przecie bedzie ſiedział między dwunastą : ſpodziéwa ſie y tego / że iáko tu miał piérwſie miejsce między nimi / y táń go tymże miejscem pociecha / was ſie oto pytać nie bedzie. Tóć taką ſprawę dać o ſobie Piotr S. á tak nieſluſnie inſtiguiecie ná niego / iáko by ón co nieſluſnego ſobie przywłaſczał.

Żebyście y to wiedzieli / co ón ma w ſobie náđ inſſe Apoſtoly ku pánowaniu y używaniu zwierzchnoſci náđ inſſem : wkażcie wam ſwoy Przywileý / iemu od Pána Chrystuſa ná to dany / który taki ieſt.

Przywileý s.
Pietra.

A ia tobie porwiadam / iż eſ ty ieſt opoka / á ná téy opoce zbuduie Kościół mój / y brony piekielne nie premożą przeciw niemu : y tobie dam klucze Królestwa niebieſkiego. Eákie tego Przywileý ieſt / proſi ábyście go przy nim zachowali : 3. który go ón dowodzi tych rzeczy : Naprzód iż ieſt opoka / 2. iż ná nim iáko ná opoce zbudował Pan Chrystus Kościół / 3. iż przeciwko niemu / chocia ſie ze wſyſtkim piekłem oburzyć / nie nie przemożecie. 4. że mu kluczy z rektu nie wydrzecie.

Toć

Toć ma wssystko mocno słowem Bożym zápisano / y to ma w sobie nád wssytkié inšé Apostoly / czego żaden niema : y to ma w sobie tu pánowáníu y zwierzchności nád inšémi : y tu go Pan Christus nád inšé przelożył : prosi o lástáwý dekret.

Ja též proše Pánowie Turkowic / bądźcie lástáwšy ná Piotrá S. niž do tego času : chcecie głózowác y popráwiác przywileie iego : wierác to wam nie przystoi / ábyscie wy písma S. mieli pociesšwác. O obzydlivy Antichristowy miznistrze / do tego cie twoia dumá Nowokrześciśta przywodzi / że též y Piotrá S. chceš z vrzędów iego zdžierác / y przywileie iego w słowie Bożym zápisáne psowác : O Mancipium Lucypes rowé / któremuš sie iuž dawno przez Turzáníe oddał / seruire habens ingenium : ty ná Antychrystá robíš / á pánu Christusowi sie iáwnie iáko Lucyper sprzeciwiaš / że iego słów y písma nie przymuieš / ták iáko stoia / ále ich według twégo zgnilégo y smierdzącego mozgu niecuieš. Ma Piotr S. moc tu pánowáníu y zwierzchności nád inšémi iákos iuž widział / á ná twoie wywiétrzále fábuly niedba : z których ty Alchimistá fałšywy nie inšégo nie wysináżyš / iedno žes ty zástáráłym fałšerzem słowá Božégo / iákc to iuž Doktorowie nášy písániem swym pokazali : tám cie do nich z ostátkiem odsłam : chocia sie ty przed Turkáni zá wielkiego Turzyciela wdáieš / ia tobie nie żayrze.

O SVKIENCIE PANA CHRISTVSOWEY

šyderštná Nowokrzeškie.

Nemoge tu zámilczec / onéy Pána Christusowéy sukienšy / z której ty zámiechawšy Papieżá y Piotrá S. šydzíš / y žárty sobie stroiš : wiémci ja to / iž przy Papieżu musi sie záwžoy Piotrowi S. dostác / á przy tym y Pan Christus sie nie wybiega / czego y teraz došwiadczam že ták ieš. Piše Ewángelišta S. Jan 19. v. 23. Jž miedzy inšémi šátámi pás ná Christusowémi / o które káci rzucáli lóšy / byla iedná suššientá nie šyta / od wierzchu cálo džiana : téy ták káci wšá-

nowáli / że tę ſępcie niechcieli / ale łós o nie rzucali / czyż
 miała być. A ty Turku opetany / te ſuknia / które kaci w
 ſanowali w żarty y w poſmiewiſko ſobie obierali. Wiedzia-
 les ty iako ſam powiadaſ / y przedtym / co Oycowie S. o ſka-
 tach podzielonych Chryſtufowych / y o tę zoſobną ſukienkę
 nie ſytę / piſali y mówili : y iako ię koſciolowi bożemu przy-
 wlaſzczali : powiedaię / iż ta ſukienka była figura iednoſci
 koſciola pana Chryſtufowego / która odſzczepieney ſrozſzy nad-
 tę kacy / na ſtuki rozrywaię. A przedſie ty zły y dyabelſki
 ſynu / wolisz z nię ſydzic y bluźnic / ani ſie do nię znac / tak
 piſac : *Cia im tę ſuknie nie zagrze, ani tę wydzierac im* (bom nie żołnier)
myſle. A tak kto ſie z nię chlubi, y ſobie ię przywlaſzcza, katem y Antychry-
 ſtem ieſt.) Ponieważ ię tedy nam przyczytaſ / otóż my ſie też do
 nię znamy y bärzo rädzi ię od ciebie bierzemy. To wiedzac /
 y na to pamietaię / iż chocia inſe odzięnie poſärpane / katom
 ſie różnym doſtało / y przy nich ſie zoſtało / iednak ona dziana
 ſukienka / nie zdarta ani rozſärpana / łosem na iednego wcale
 przyſła : któzkolwiek ten był / albo kät / albo żołnierz / w tym
 przedſie dobry był / iż tę ſukienkę nie zſärpat : którego też na-
 ſładuię Apoſtolowie S. iednoſć całą nie naruſzoną zachow-
 wali według oney modlitwy pańſkiej : Proſie aby byli iedno.
 Od nichże też mamy te iedyną / całą nie poſärpaną wiary S.
 ſukienkę : zacząym rozumiemy ſie bydź prawdziwemi dziedzic-
 cami pana Chryſtufowej iednoſci / y zgody y miłości zupeł-
 nej y nierozdzieloney : które iednoſci Antychryſt nie lubi / ani
 ſie w nię kocha : przetoż my nie należymy do niego.

*Harres es
utrisq; lat
rata*

Szaty poſär-
 pane.

Onę lepać ſaty podzielonę poſärpane / zoſtały ſie przy o-
 nych kacięch y żołnierzach / co Pana Chryſtufa krzyżowali /
 tychci Apoſtolowie nie odebrali od nich / bo ſie w tę niezgo-
 dzie y ſärpaniu dyabelſkię nie kochaię : któzkolwiek ſie ko-
 cha w tę ſärpaniu y tärғанiu ſat Chryſtufowych / y o nie ſie
 zaſtawia / y z drugimi wädzi / czym ieſt / łatwie to oſadzic mo-
 że każdy : tego dołożymy / iż ſie zgodzić może z tym co Jan
 S. 1. Ioan. 4. napisał : kto rozwiezuie Chryſtusa / ten Anti-
 chryſt ieſt. Doſtały ſie tedy one ſuknie poſärpane / które Se-
 kty

któzy y śarpániny heretyckie znaczyły / kłkóm rozmáitým ká-
tom / y oni ich pány zostali. Któzy tedy ich są pány / są Chri-
stusowému nieprzyiacielni / Antychrystami : którym Piotr s.
ani tego kościół nie był. A tak kto sie z tej śarpániny y niez-
gody chlubi / y sobie przywołascza / kátem y Antychrystem
iést. A tak sie panie syderzu na tobie samym zostoi / iżes ty
kát y Antychryst. A tego y dobrze lice na was iést / żeście wy
te sukienke nie sýtá / wiáry S. Christusowey / iáko psi mie-
dzy sie / tak rozśarpáli / że żaden z was nie má cáley y zupeł-
ney wiáry / y kościółá Christusowego : ále tylko pokęsu káżda
Sektá sobie zostáwiłá / á cálego y zupełnego nic niemacie :
toś ty brácie Turku kátem zostáł. A toć iést / co ono piśá o
S. Biskupie Alexandryjskim / któremu sie pan Christus ro-
śácie posarpánęý wkázał / śkárżąc sie ná Ariusá / mówił : Ari-
us suknie moie / która iést kościół podrápal / Czego wy káci
Ariansey onému Ariusowi y teraz pomagacie. Ale przydzie
czas / kiedy sie náđ wámi káty zemści Christus krzywdy
swoiey.

Czas do dalszych rzeczy: to pokazawşy / iż Piotr S. iést O-
poká / ná której zbudowany iést kościół Christusów / y iést
fundamentem y głowá kościółá tegoż. Bo to po pánu Chri-
stusie Piotrowi S. służy / y przy nim / y z nim / y po nim. A
iż go ty niebożniku z tego zeroléc chceş / y ná sie weroléc vsi-
luieş / fałszerzem y zdraycą piśmá S. zostáieş : powstáiąc y
wspinájąc sie przeciw Piotrowi S. y latájąc śaloná y glu-
piá dumá swojá po wietrze / iáko drugi Symon Magus.
Ale zdami sie panie Latáwce / że cie z tej Nowokrzeńskieý
dumy / iáko y Symoná Czarnoksieźnika Piotr S. straci / y
goleni tobie potlucze / y połamie / ábys tá pásczeká twojá
przeciwko swietym nie wylátíwał : Záczyń y z onym Czár-
noksieźnikiem / ná wieczné zginienie / które sobie kópieş / iegli
sie nie wpámmietáş przydzieş. Czego ja tobie nie życze / chy-
bá iegli sie sam náprzeş / ja ciebie wściągáć nie bede / Dixi.

Sługos ſie Pánie Bárwiérzu zabawiał Plaſtrámi ko-
to Piotr á S. chcąc z niego uczynić Opoczyſtego / áleś mus-
siał odbieżyć roſytkiego / niezálepnoſy fałſu ſwoiego: poczniz
że co inſzego. Tóć zádaie X. W. fol. 7. Tákże óné ſłowa któ-
ré ſie ták właſnie z Gréckiego wykłádáią: Ten kielich ieſt no-
wy Teſtáment / we Krwi moiey / który (kielich / nie / która
krew) ſie záraz wylewa: Czechowie fałſzuie / ták przekłádá-
iąc: która ſie zá was wylewa / którego fałſzerſtwa y Budny y
Bzefscy tłumácze wiernie mu pomagáią. A fol 288. przy-
dáie: co nic inſzego nie ieſt / iedno ſwoy przekłety wymyſł prze-
kládác nád iáſne ſłowa Bożé. Lecz chwala Bogu Piſmo ſ.
ieſt wſedy zá námi przeciwko ich błedom. Tóć ták wielki
Theológ Jezuicki: Cóž ty ná to Miniſtrze Bábí:

P. Ná to odpowiádam, iż w Gréckim ták ſtoí tóto το πο-
τήριον καινὴ διαθήκη εν τῷ αἵματι μου, τοῦ νέου ἑσχα-
νόμενον: Ten kubek nowy ieſt Teſtáment, we krwi moiey,
która ſie zá was wylewa. το αἷμα ἐσχυνόμενον krew mó-
wi: która ſie wylewa, á nie kubek. To boli X. W. żem
wylanie, iáko do bliźſzego ſłówká krew, á nie do kubká
(bo mu teź podobno o kielich wiecey idzie) przystoſował.

R. A ſluſnie ma boléc / Pánie ſálbierz / bo ty z Gréckie-
go przekłádáiąc fałſzywie y nieprawdziwie tłumáczyſ /
á iáko niema boléc: pátrzy nierozſtydlivy fałſzerzu / że teź y
Czechowie Grámmátiki Gréckiey nie umieſ, á wždy ſie nád roſytkie Gré-
cki niemiáki przekłádáſ. To wiadoma rzecz v Gréków / iż w tych ſłó-
wiech Lukáſá ſ. ſłowo Gréckie ἐσχυνόμενον, niemože ſie zlá-
czáć tylko z ónemi ſłowy tóto το ποτήριον, á przecie ie ty przylé-
piaſ do ónych ſłów / εν τῷ αἵματι μου, z ktorými ſie żadnym ſpe-
sobem ſtoſowác niemoga: wždy ieſliſ niemiáti Grámmátiki
porádzić ſie byto twóego Miſtrzá Bezy / tenby cie náuczyl:
bo ták piſſe Participiū το ἐσχυνόμενον in nominatiuo poſitum, cum calice
conuenit,

conuenit, in ablatiuo positum cum sanguine. Ale Łukasś święty położył
in nominatiuio, á tak cum calice conuenit, non cum sanguine, chyba iżbyś
chciał samego Ewangelistę poprawić / to sie tobie godzi:
Ale iż tak tekst Pisnia S. stoi / inaczey sie nam rozumiec nie-
godzi: otóż tu nie o kubek X. W. idzie. Ale o to/że ty nieroz-
dliwy zdrayco fałszych Pismo święte: y nie tak też tobie idzie
o krew / iako żebyś słowa Boże iako drugi czart psował y fał-
sował. A co sie zakładaś in śemi Ewangelistami / to cie gtu-
pi niemu nie wymówi: boć każdy Ewangelistá ma swoje sło-
wa / które wcale máią być zachowane / á niegodzi sie / iedne-
go Ewangelistę słów ná drugiego gmatwać / bochy to już fałsz
był: przeto osobno czytamy każdego Ewangelistę / abyśmy
wiedzieli co który mówi: A jeśli ty będziesz Mattheusá świę-
tego słowá przypisował Łukasowi S. toć już Ewangelia s.
Łukasá popsujesz y posatśujesz, iakos ty uczynił.

P. Nie ná to patrząc potrzebá, co in constructione wprzód
położono, ani ná to co pozad, ale ná to, co zacnieyszego y
godnieyszego. Bo wszyscy Ewangelistowie wprzód kubek
wspomináią, á potem krew, wśakże rzecz samá nie kubek
zacnieyszą rzecz czyni, ale krew za nas wylana.

R. O śalony chłopie / á czemuż Łukas S. patrzył ná con-
struction: y słowo ono / *Exuviamenon*, złącza z łelichem nie-
ze krwi? A czuieś sie niemu co mówisz: nie ná toć Ewán-
gelistá S. patrzy co zacnieyszego / ale ná to aby własníe mó-
wił iako rzecz iest: wiedział Ewangelistá S. iż krew ma zaleś-
cenie Pisnia S. ale też to wiedział / iż miał o kubku y o krwi /
tak własníe mówić / iako Pan Chrístus mówił. Prózno też
do Wulgaty ápelluieś / boć wulgata takż construction ma /
iako iż z Gréckiego przelożono / y przetoż wrozumieniu zga-
dzac sie ma z Grékimi. A do Grammatiki mozesz sie nie wieś-
tać / boć tam głupi Grammatiku chłoste dádza: siuloć sie po-
dobno iakoby ono / *Qui*, dla tego ad Calicem, bo łelichá przyna-
leżało / iż ji pierwszy Ewangelistá położył / króćci to powiadał:

takci sie to podobno marzy: znąc żeć iuż wywietrzała Grām
máritá: nie dla teę zwozdżielu/ ale iż ono participium Gręctię
εχυομενορ qui funditur, należy własnć do onych słów τὰ το πο
τήριον hic est Calix. Poradz sie tam twoiego cechu ministrowa
stiego/ wsłak wstłyszysz/ żeś ty głupi Rybalt / co Grāmmatik
nie wmięsz/ y pierwncie cie z długiemi plotkami twoimi w gnój
wtłoczę/ bos niegodzien czego lepszego.

O KVFLV NOWOKRZCZENSKIM.

N Jem iem przecz sie dasz na X. W. o to słowko/ Kielich
gdysz iako sam zeznawał wulgata Lacińska tak zowie / y w
dług zwyczajn Polskiego tak starodawna zwano: owo wst
stko chcecie ponowemu mieć. Jákóż tedy ty chcesz nazwać?

P. W Hebreyskim textcie zowią pospolicie Kos, co stárgy
Polacy, Kussem ábo kubkiem, ábo napóynikiem nazywają.

R. Poradze ja tobie / nazwicieś go Kuslem dla zgody / bo
do takiey wieczerzey nie trzeba lepszego kubka/ tylko Ku
fel/ á tak sie iuż o Kielich nie gnieway: Coż tedy o tym Ku
flu prawisz?

P. Iż X. W. koniecznie krwi Chrystusowey prawdziwey, któ
ra przy ostatcey wieczerzy w ciele Chrystusowym by
ła, niebedac aż nąciutrz z niego wylaná, nie dobrego nie
trzymaj.

R. A to dziwna: toć tedy nietylko X. W. ale y Pan Chri
stus złe trzymał/ y złe mówił do Apostolów/ kiedy im
krew kazał pić / ponieważ dopiero nąciutrz była wylaná.
Ale słuchaymy, co ty lepszego o Krwi Chrystusowey trzymasz.

P. Pili wzniowienie krew ále wino, które jest owocem winnćy
máccice: á nie krew one własnć, która iesze w ciele była.

R. Dę

Rz. Do takiego Kufła nie trzeba lepszego napoju / y do takiego picia zeydzie sie lada Kufel / któž tu lepiej o krwi Chrystusowej trzyma / ty Turzycielu / czyli X. W. Mnie sie zda iż X. W. Bo on tak trzyma / że w onym Kielichu była własna y prawdziwa krew Pána Chrystusowa / ta / która iest za nas wylana / a nie proste wino. Ty powiedaś iż nie krew ale wino / takiego gospodarz dal do stołu. A także to ty coś lepszego o krwi Pána Chrystusowej trzymaś? Troške przed tym swarzyles sie o krew Chrystusową / jesmy niz drogo odkupieni y oczyszczeni: A teraz porzuciwszy krew / wiales sie mocno za Kufel winia / przy nim stojac / zgola niechcesz krwi Chrystusowej: iakoć sie widzi / lepsy też tobie Kufel. Což wždy za przyczyna tego frymarku szalonego / że woliś lada wino niż krew Chrystusową?

P. Aż to prawda co pisze, iż w Kubku onym krew prawdziwa nie była, ale wino które było, pewnym znakiem wylania krwi Chrystusowej, &c. tedy mi tego pomaga słrzy Pátresowie.

Rz. Wszak zły cudzołożny narodzie / sam Pan Chrystus idźnemi słowy powiedział / iż to tam nie było wino / ale krew / tak mówiac: *Ta iest krew moja / która za was wyleś wam. To iest ciało moje / które za was daie. A czemuż ty słowóm takim tak iasnym y prawdziwym niewierzyś? Pytam ciebie: prawda li to / co Pan Chrystus mówił albo nie? Niez wiem bedziesz li tak szalonym / że byś pánu Chrystusowi nie prawde zádal: a iesli prawda / toć tedy w onym kubku krew swoje dawal / a nie wino. A tak ty nierozstydliwy zwodzićielu nieprawde mówisz / znakiem to tylko zowiac: gdyž tak Pan Chrystus niemówi / to iest znak krwi: ale to iest krew moja. O fałszerzu pátrze / co ty lepszego o krwi Chrystusowej trzymasz: niepospolicie twoie Turki czestujesz / miasto krwi dając Kufel winia / którego sie y na synku napić mogą / niegodnie lepszego.*

Puściwszy

40 Receptá Nowoſkrzyczencom

Puſćiwſzy páná Chriſtusa / bierzefi ſie do Pátroſów / ſzy á cudzołozny narodzié / który iáko ty fałſzywie y zdradliwie / oſeſone / y wyſpócone / ku oſnukaniu twoiego cechu Turków przywodziſi / ſilábý o tym mówić : dziwowadé ſie wiecéy twoi in iáſtryni y niewſtydliwym fałſóm muſe. Ale maſi to wyſytko od náſzych Doktorów wypisano : mianowicie Bellármis ná / który uż dawno ná twoie fałſe odpowiedział / czego ty niewſpominaſi / tylko plotki twoie zgniłe powtarzaſi. To tyláko przypomnie / iż żaden z tych Oyców S. tego nie mówi / co ty fałſzerzu mówiſi / żeby Apoſtółowie wino nie krew pić mieſli : v togoſ to czytał : kto kedy to nápiſał : Ale to wkażeſi ad *Calendas Græcas*. Maſi ty niemu v Oyców S. ſilá / ſkądbyſi ty mógt ſie náuczyć / iáko oni o cieie / y kroi páná Chriſtuſowéy trzymáli / ále tego wiedzieć nie chceſi : woliſi ládá co powia-

Aug. de consec. dác / niż iáſną prawde czytać. Aza óné ſłowá Ambrożego diſ. 2. c. Nos y Auguſtyná S. nie ſá iáſné : Ante conſecrationem panis eſt, quem ná auté : & de uer- tura formaui, poſt conſecrationem uero Caro Chriſti eſt, quod benediſtio con- bis Domini ſer. ſecrauit. Jeſeze / ſicut ipſe eſt qui baptiſat, & ipſe eſt qui per Spiritum S.

18. hanc ſubſtanciam (panis) efficit carnem, & tranſi uinum in ſanguinem. Chri- In Liturg. zoſtom S. tákże : Emitte Spiritum tuum ſuper nos & ſuper propoſita do- na hæc, & fac panem hunc, precioſum corpus Chriſti tui, & in calice hoc pre- cioſum ſanguinem Chriſti tui, tranſmutans ſpiritu S. tuo. Azaſie : Nihil ſub- ſtancie panis remanet in propoſitis. Hieronym S. ták : ad preces ſacer-

Sermo. de En- canis. dotum corpus Chriſti conſci, & panem dicendo. Hoc eſt corpus meum : in cor- In Marc. 4. ad pus tranſfigurari docet. Cyrillus Hieroſolimi : Chriſtus ipſe affirmat, hoc eſe Euang. epiſt. corpus, & quis audeat dicere non eſe : hoc ſcias & pro certiſſimo habeas, p- Catech. 4. My- nem hunc, qui uidetur á nobis, non eſe panem, eſi guſtui panis uideatur, ſed eſe corpus Chriſti. Et uinum quod á uobis conſpicitur, tameſi ſenſui guſtus ui- ſtag. num eſe uidetur, non tamen uinum ſed ſanguinem eſe Chriſti. Ale koby to wyſytko wypisá co Oycowie S. o tym piſá : Zámilczéc przedſie niemoge. Grátianá y Gloſſatorá / których ſłowá od

ciebie przywiedziono : Kiedym in Autentico czytał / powiádamci muſialem ſie nád zwyczaj zádziwić / że ty niewſtydliwy zwo- dźicielu / ták mala fide ná zgoſſenié y záſlepicié Turków two- ich przywodziſi. Azaż to przyſtoi tobie tákiemu Turzycielo- wi ták

wi tak bez wſtydu fałſhem y mátáctwem ſwéy nieprawdy po-
 pierác? A czemuż ſzczerze y prawdziwie nie położył tego / co
 Gratianus y Gloſſator / o prawdziwéy krewi y ciele Chriſtu-
 ſowym w Sákrámentie piſá? á za tego tam málo maſ? Ale
 ty wyrzwaſ ſłówa / które máá rozumienie watpliwé / y ie-
 dne bez drugich nie mogą ſie dobrze rozumieć / y tak wykréta-
 mi twoimi / żydá grzebieſ / wykládaſ y náciagaſ ná twoie
 ſny / o czym ſie Grátiano y Gloſſarzowi áni ſniło. Jáko ná
 przykłađ / kiedy Gloſſarz mówi : Oſoba chlebá / tylko ciało
 ſwiete známiotuje : Oſoba winá / która znáczy krew ſwiete.
 Gódie Gloſſarz to wykláda / iſ w oſobie chlebá / nie znáczy ſie
 krew / áni w oſobie winá znáczy ſie ciało. Ale iáko to mówi-
 my per concomitantiam, iedno z drugim chodzi. A nie mówi tego
 żeby té oſoby były znákami ciała y krewi / iáko by tam ciała y
 krewi / prawdziwie nie było : bo zaraz przydáie Gloſſator
 táme : Pod oſoba chlebá ieſt ciało y krew Chriſtuſowá y o-
 wſem zupełny Chriſtus. Toć tak Gloſſator. A przecie ty
 twojá Pháryzáyſką poſtawą wdawaſ twoie potwarzy zá ży-
 wá prawde. O wierutny mátáczu / iákoż ci tu w czym wie-
 rzyć? Táke y oné ſłowa. Impoſſibile enim eſt, quod panis ſit corpus
 Chriſti : Gloſſator przywodzi iáko Heretyckie ſłowa / y zaraz iá-
 ko fałſzywe / ſłowy ſámego Grátiana zbíia : á ty przypisueſ
 Gloſſarzowi iáko by ón tak rozumiał. A wiec to nie żywe má-
 táctwo? O fałſzerzu / niemożeſ ty iedno fałſhem á nieprawdą
 nárabiać. Tuż ieſzcze oné ſłowa. To co widáć / chleb ieſt y
 kulek / co teſ y oczy oznáymia / etc. Ty przydáieſ? Toć nie
 ciało áni krew. A czemuſ zdrajco nie przydał teſ co dáley mó-
 wi : Ale wiára chce náuki / iſ chleb ieſt ciało Chriſtuſowé /
 kielich krew. A widziſ zdrajco twoie fałſe? Ale któżby ſie
 twoich fałſów náliczył? ieſt tego tak wiele / iſ co ſłowo / co
 technie / to wſytko nieprawdą. Czego ſie iuſ każdy domyſlić
 moſe / z tych tak wiele rzeczy / któremci iuſ od ciebie po fałſo-
 wáne pokazał. Z inſſemi twoimi fábulami / które przywo-
 dziſ o twoim kuſlu / odyſtam cie do twoiego cechu : piy tánt
 to wino z twégo kuſlá / á ná potym iuſ niepowiáda y / ábyſ

Żałſzomáſ
 nie ſłow Grá-
 tianá.

darwał krew P. Chrystusowe pic twoim Turkóm: dobzićć im tak lada wino / by iedno spory kufel byl / przestana na tym. Nie trzeba slugóm Antychrystowym lepszy wieczery: kiedy macie wasz kufel / trzymajcieś sie go mocno.

Po tym kufelu / według porządku twoiego / przyszłoby już mówić o tym / czemuś ty w Dzieciach C. 2. v. 23. prescientia, πρὸνοια / przelożył Opatrnośćią: ale iż ty sam znaś sie do tego / że to nie jest własny wykład / gdyż iako sam powiadaś (Nawłasniey znaczy przeznanie, albo wiadomość, a nie opatrność) przeto ia też was niechce iednać: dosyć mam na tym / żeś niewłasnie przelożył. A przytym mnie sie zda / iż lepiej X. W. przelożył przysrzemie / bo tak pospolicie w polskim mówimy: acz inaczej to o złych / inaczej o dobrych rozumiemy. Wszakże teraz o tym mówić nie przynależy / idę do innych rzeczy.

O DVSZY NOWOKRZCZENSKIEY

N Jedarmo wasze trzódke zową Nowokrzczenistą / bo iako widze v was wszytkie rzeczy nowe: aż też y do tego przysło / że y nowe dusze macie / inakśe daleko niż do tego czasu inni ludzie mieli / niewiem iakos ich tak przedko Turkóm nalespił. Pytamże cie / iaką wy dusze Turkowie macie: y odpowiadasz fol. 48.

P. Żydowskie słowo Nepheš, y Gréckie ψυχή, y Polskie dusza, y Lacińskie anima, nietylko to znaczy co pospółstwo błedne dusza po śmierci człowieka zmarłego nazywa, ale y innych wiele rzeczy: a osobna też trupą albo ciało zmarłego człowieka.

R. Tu bym rad spytał ciebie nowego Rabiná / ia też ieden z pospółstwa / co to jest / co pospółstwo błedne (iako ty zowieś) dusza po śmierci człowieka zmarłego nazywa: Bo ile ia wiedzieć moge / my pospółstwo Chrześciańskie pospolicie to zowiemy duszą / co też y pan Chrystus duszą zowie /

Math. 10. uer. 28. Niebóycie ſie tych którzy zábiſia á ádu-
ſe zábiť niemoga : ále ráczey býcie ſie tego / který y duſe y
cíálo moze zátrácić do piekła. Gdzie pan Chriſtus po czo-
wieku zábitým/duſe nie zábita ále żywa bydz powiáda. Tá-
že y Jan S. powiáda w Obiáwieniu 6. wiersz 9. Widzialem
pod oltarzem duſe pobitych dla ſłowa bożego / y dla ſwiá-
dectwa które miały y wołały głoſem/ etc. A dano każdemu z
nich po ſcacie. Toc ták Jan S. zowie duſa to/ co po ſmier-
ci zoſtaie żywego. My tákże z pánem Chriſtuſem y Apoſto-
łami / zowiemy y trzymamy : á iákož ty nas zowieſz glupim
poſpółſtвом ? Zkádzecie wy ſie wždy wzieti z témi waſſemi
nowemi duſami / o iákich y Chriſtus / y wſytko poſpółſtvo
chrzeſciánſkie do tego času niewiedziało : Proſe cie powiedz
mi/co též ty duſa nazywaſi/ poniewaž wy nowi mądry phi-
lozophowie/ nieraczycie zwác z námi glupimi duſa to co po
ſmierci człowieczey zoſtaie? Cóž tedy duſa zowiecie? Nie
dokládaſi tego / niechceſi též ták waſſey mądroſci Nowo-
krzeſciſkiey wyiáwiac/ wſákže ſnádnie ſie též każdy domyſlić
može. A ia zdami ſie zgádne. To wy duſa zowiecie/ co po-
ſpolicie y glupi y mądry po odeſciu každey beſtiey zdechnie-
niem zowia : iáko po beſtiey nie nie zoſtaie / tylko trup / ták
wy rozumiecie o duſách waſſych/ że ſkoro iedno który Turek
wytechnie/ záraz z onym tchem y duſa zginie. Nie láda duſa
Nowokrzeſciſka : wſák v nas láda wól / y láda ſkápa ma
táka duſe. Wſák ták trzymacie o duſy/ mądry Turzycielu ?
Wierac wam niezáyżrzeny též mądroſci tákiey : wolimy ták
glupini z pánem Chriſtuſem y Apoſtolami zoſtać / á duſe
przedſie wolimy y po ſmierci żywe : niehcemy iáko beſtie
zdychać : wy pátrzcie/ ieſliſcie co ná tym frymárku wygrali :
pókiſcie známi w iednéy wierze byli/ pótyſcie duſe mieli/ iá-
ko wſyſcy ludzie máia/ żywe / nieſmiertelne / y nieumiéráa-
ce : iákoſcie ſie iedno ponurzyli/ záraz w beſtie ſie przewierza-
gacie / y iáko beſtie zdychacie : niewiém iáka to Metámo-
phoſis/goiſia niž Owidiuſſowá. Dowiódec ieſcze tego ſwiež
ſym przykładem. Niedawno temu / działo ſie w Litwie ná

Turkowie
zdychaie.

przeſłym Tribunale Wileńſkim / że ſłachta pozwała iednego ſędziego / imieniem Loweyk / Sedziego w powiecie Litewſkim w Możeru / dla tego / iż on nie wierzył / aby duſze miały bydy żywe / ale takie właſnie iako y bydlece : y zmarłych wſtania żadne / ani dnia Sadnego niewierzył : do teſ ięſze powiadał / że świat nie ieſt ſtworzony / ale tak od wieku ſtoł. Sa pozwy y zapisy takie po grodach Litewſkich : z których moze każdy poznać / iacy to ſz ci Turkowie bezduſni / gorſzy niſz żydy y Turcy / á wždy ſie za wielkie Chriſtiány ci niezbożni ludzie wdaia.

A tak właſnie to wam ſamym tylko Turkóm ſłuży / iż trupá y ciało albo człeká zmarłego duſzą zowiecie / y iednoſz to w was trup á duſzá : niechayże to tak ná was zoſtanie. W nas lepał Chreſzczan / trupá y człowieká zmarłego nie zowiemy duſzą : ale duſze właſnie zowiemy duſzą / trupá trupem / ciało ciałem. A iż ty niewieſm iakiey żydowizny chceſ nas uczyć / dżirunie ſie temu / żeſ ſie panie Rabinie tey żydowizny przeczł. A za tego niewieſ / iż żydowſkie ſłowo Nepheſ, znaczy wiele rzeczy / y duſze y bydło / y ciało : przetoż niedziw że trupá zowią Nepheſ, iakich ſłów co różne rzeczy znaczą ſiła ieſt w żydowſkim iezyku : ale w nas Polaków duſzá / takſze w łaciniſia ków anima, y w Gréków ψυχη właſnie znaczy duſze / á nie trupá. A ieſli ſie kiedyś traſi inaczej w Grékim ábo w Łaciniſkim / tedy to ſie nie dzieie właſnie / ale dla oneſ ſłowká Nepheſ żydowſkiego / które ma różne wykłady : iednak w iezyku Polſkim / Grékim / y Łaciniſkim / będzie niewłaſnie / ale per tropum, o czym lepię Grámmátycy wiedzą / niſz ty / zły y nie douczony Grámmátik : przetoż X. W. ſłuſnie ſtrofiue twoiego Budnego y inſzych / ktorzy ono w Dzie 2. v. 77. ψυχην, animam, trupem / ábo umarłym ciałem / przelożyli. Gdyż w textcie Grékim duſze właſnie znaczy : á do tego y żydowſkie ſłowo Nepheſ, kiedy ſie przeciw ſłowu / ciało / kładzie / nigdy nie zna czy trupá / iako to wiſzimy połoſono w Dawida S. gdy mówi. Nie zoſtawiſ duſze moiey w piekle / Ani ciało moje wyſzry ſkazy. Gdzie oſobno Duſze / oſobno teſ miánuie Ciału / nie

nie żeby iedno drugim sie wykładalo / iako ty brędziś / ale iż oboie wyraźnie wspomina iako różne od siebie. Alec iuż o ten wykład: trociemu mistrzowi Bezie dosyć iuż przedtym dobię chłoste Castalia y Illyricus dali: y przetoż musiał tego w inszym swoim wydanu Testamentu poprawić / bo widział błąd swój. A przedsie ty niewstydliwie tego błedu y fałsu broniś / chocia go duudzy odstąpili y poprawić musieli: tylko ty głupi nieku / chcesz bydź miedzy wsystkimi naniwestydlivsy. Jac iuż daley ide.

O PIEKLE NOWOKRZCZENSKIM.

Iużbym ia nie tak dalece trwał o to Piekło / boday złego niebyło / kiedyby iedno na tym stanelo / iż kiedy ty wymażesz piekło z Nowego Testamentu / żeby też y piekło zginelo. Ale boie sie iż nie poydźie to zátym / byś go ty nabarzię mazał / przecie go niewyglózuiesz / mocno go Pan Bóg zbudoował. Wszakże że sie kusisz nam inśe piekło nowe / iako y dusze nowa stworzyć / posłuchamy cie. Powiedźże nam co ty piekło zowieś?

P. Gniewa sie na mie o piekło, iżem *ἀδύ* słowá tego piekłem nie przetożył, ale grobem. Dżie. 2. v. 27.

R. Azaby sie niemiał słusnie gniewać / ponieważ ty fałsuiesz Pismo S. bo tak stoi w Pismie po Grécku *ἀδύ*, po Łacinnie *infernus*, co pospolicie po Polsku wykładamy piekłem. A ty dla czego opuściwszy y Gréckie y Łaciniśkie / domyślasz sie czego inśego / y miasto piekła zowieś grobem?

P. Bom ia nietylko w to Gréckie słowko pátrzał, chcąc ie do-
brze przetożyć, ale y w Psalm Dawidów.

R. Owo ty chcesz bydź miedzy niż Łukasz S. Ewángelizsta: co mniemaś? aza też Ewángelistá nie pátrzył w psalm Ezechowic
S iij psalm ewangelisty

54 Receptá Nowoſkrzycencom

Psalm Dawidów / zdam ſie żeć też po Żydowſtu czytał / & przecie ono ſłowo Hebrzeſkie w Grécie *ἄδης*, co piekło zná / czy przetożył : że to uczynił Ewáγγελista / czyli dobrze : ieſli dobrze / czemuż go ty chceſz poprawiać ? Czemuż nam nie tak przekładaſi / iáko Ewáγγελiſtowie piſá : ále twoie ſny w dáteſz zá Piſmo ſwiete. Aláż to nie ieſt *ſumma impietas* tak nie- ſbóźnie fáłſzować piſmo : Twoie inſe brędnie niegodné ſp wspominiá / poniewaź y ſam zeznawaſ mówiąc :

P. *Słowo Hebrzeſkie ieſt, Szeol, które poſpolicie Grékowie ἄδης à vulgata infernum przekłádá : ále iáko dobrze y właſnie, niewiem, &c.*

R. *Toc tedy nád cie nigdy nie było żadné / co by umiał le- piey iezyk Hebrzeſki / Gréci y Látiniſki. Ani ſ. Lukaſ tak dobrze przekłádał Hebrzeſkiego w Gréci iáko ty : A cza- ieſ ſie piekielna głównio co mówiſ : o klecho ſalony / lewóſ gebe obiecádlem pomázał / á iuż ſie y nád Ewáγγελiſty przes- kłádaſ : ia wierze iżci ſie mózg welbie wyrócił. Kiedys ſie o- biecadłá Żydowſkiego uczyl : bo gdybys ty miał ſpełná głowę / nie ſálałbys tak práwie zmozgu. Byli niektu Ewáγγελiſto- wie y Doktorowie Hebrzeſcy / Grécy y Látiniſcy / którzy to do- brze y właſnie rozumieli y przekłádali : y ia tobie rádze / czy- tay ie / á nie ſáley tak niewſtydliwie. Znaydzieſ v nich że y Szeol / znáczy piekło á nie grob. Tak Epiphanius in Ancorato. Tak Hieronymus y Beda in Caput 16. Numero, á cie byli uczeni w tych iezy- kách : v tych ſie náuczysz / iáko Pan Chriſtus ſtał do pie- kłów / czego ty ſproſiſy żakulo nierozumieſ / przeto báteſ lá- dá co / tylko co pod kádziela z bábami wrádziſ / to też mówiſ y piſeſ. Czytay też kiedy chocia Bellárimina / Theologa za- cnego / tá m de anima Chriſti náuczysz ſie czego niewieſ. Doſyc inż tego / y tym zámyſkam / że piekło nie ieſt w grobie / muſiſ iá- kó ináczey to piekło wlepieć.*

P. *A niewiem by kiedy znáczyli to, co piekłem w nabożeń-*

ſtwie

ſwie Papieſkim zowa. Aczkolwiekci też y v nas tak ma-
wiada: Tomci tam prawié trafił do piekła: kiedy trafi na
gomon y ſwary. O mać ſwego piekła doſyć, &c.

R. Niepodobac sie piekło Papiestkie widze : a Nowo-
krzeszanski piekło takie ? Jle baczyć moge / niechciecie
wy o inszym piekle wiedzieć / iedno kiedy zła żoná swarliwa
gomon czyni w domu. Bą y to stoi za piekło / y przetoć też
Niemowieski niechce poiać żony / boiać sie tego piekła : kie-
dybys tego iefese piśmem podpárt / miałobys mie też niená-
mówił. Tylkoć mie iedná rzecz odwodzi: wieś która: Jż czar-
ci niemáią żony y nie swárzą sie z nimi / a wżdy piśmo o nich
powiáda: iż w piekle są / toć musi insé piekło bydz okrom żo-
ny. Tád to y o onym Bogaczu Luk. 16. v. 22. powiáda / iż
aż po śmierci był w piekle pogrzebiony / chociać podobno zá-
żywota miał żonę : ale ty niewierzysz temu ? Cożci rzec: toć
peronie y onému nie wierzysz / żeby Core / Datan / y Abiron ży-
wo zstąpili do piekła: Owo ty niewierzysz aż wyzrzyś: niechże
tak bedziemwidze jeszcze po waszym nurzaniu tak swietemi zo-
stáli / że też y piekła sie nie boicie / y o niebo niedbacie : bo w ie-
dnym grobie y piekło y niebo y dusze y ciało zágrzebiecie: o in-
szym piekle y niebie Papiestkim niechciecie wiedzieć. Wszak tak
ón ieden z waszay róty nieposledniejszy przed śmiercią mówił
Piekła sie nie boie / o niebo nietrwam / y takci wychnął / tylko
co mu grób ná wysokiéy górze postáwiono: toć wszytko niebo
iego. O nieszczęśli y oplakáni Turkowie / ná takie bezbożno-
ści was przywodzi ten Lucyper / któremu s'e przy nurzaniu
oddaciecie / że do piekła oslep was prowadzić / oczy wam tym
pogaństwem zamydla / abyście swégo potepienia niewidzie-
li. Niewyglózuiesz Turku piekła / które iest zgotowane dy-
błu / y tym którzy mu sie oddaia : między którymi ty iestes ie-
den / iesli sie nieupamiętasz.

Pieſto v
Murfów ſta
żong.

Murkowie
 piekła sye nie
 boig.

Receptá Nowoſtrzczencom O PONVRZANIV NOWO- krzeſieńſkim.

NJetakci podobno bárzo X. W. zaboláto / żeś ty Chrzeſt ná-
zwał Turzaniém : iáko wiecéy to ciebie boli / że twóy fałſz y
zdráde pokazano. Bo ty nieumiećiać ledwo po Grécku czy-
tác / grubym tylko żakulá bedąc / niewyrozumiałeś wókábuł
Gréckich : y przeto wſłyſzawſzy / iż Baptiſmus immerſionem téż álbo
ponurzenie znaczy / porwaleś to y iáko głupi kłechá / pocza-
leś między ſwoimi babámi rozſiérwác / że ſie niegodzi ináczey
krzeć tylko przez ponurzánie : y ztąd poczelicie nam wrzáć /
iáko byſmy po Grécku nierozumieli. Aż dopiéro teraz / kiedy
was náſzy Doktorowie poczynáią wókábuł Gréckich lepiéy
wczyc / bárzo to was widze boli : iáko to ná przykłađ Baptiſmus
znaczy nie tylko ponurzenie / ále téż y obmycie : ztąd ſie téż do-
wodzi : iż chrzeſt moze byđz nie tylko przez ponurzenie / ále y
przez obmycie / álbo pokropienie : toć tu was bárzo boli /
y wſtyd was wáſſey náuki / y niewiećie co ná to odpowiedzićć.
Bo miáſto tego cobys miał odpowiadác / niemiém co tyle
o dzieciach / Antychriſtach / Mníchach bluźniſ / do rzeczy nie
nie mówiąc. Ná to było głupi kulfanie, odpowiedzićć / co
tobie X. W. zádać : Iż ſłowo Gréckie Baptiſmus, nie tylko áni
wſpędzić / ponurzenie znaczy : ále téż omýcie y kąpiel. etc. A ty
co mówiſ ná to : Iáko bych, powiádaſ, tego nie wiedział, ábo przeciw te-
mu był. Jeſli wieſ y przeciw temu nie umieſ mówić / dla czego
ty kłecho ſłowo / Chrzeſt / porzuciwoſy / nowe ſłowá twórzyſ / zo-
wając to ponurzeniem / gdyż moze byđz y omýciem : Wſákci
tego dowodze z onych ſłów Mář. 7. v. 4. gdzie omýwanie
Eubów y Krużyków zowie Baptiſmata : A wżdy ty to puſciwoſy
co inſzego plecicieſ / ſład trácąc / rzecz y ſłowá zamąciwoſy / o-
czy Turkóm twoimi bluźnierſtwy mydliſ. Ná to było odpo-
wiedzićć plotkarzu. á nie bluźniczi : więc dowodziſ tego / o czym
nie wątpimy : á co tobie zádać / glucho miáſ. Bo wiemy
to / iż Chrzeſt moze byđz przez nurzánie : ále téż wiemy że moze
byđz bez nurzánia / tylko przez ſámo omýcie / poniewáż to ſło-
wo

wo Baptismus oboie znaczy: Co ty twoim Plastrzykiem chcesz
zalepic / aby Turkowie nie widzieli.

Pzeto ty puscioſy to / wzigles sie za chrzeſt dziecinny / o
ktory nam teraz nieſto: tylko X. W. te daie ſprawie o tym /
czemu dzieci na chrzcie omrywaja a nie nurzaja: Dla tego po-
wiada aby nurzajac nieutonely. Gdyz tedy moze bydz bez nu-
rzania / niegodzi ſie tego z niebeſpieczeńſtwem czynic / doſyc
tylko omyc: a ty porwawſy to / iako ſwinia wozem trzeſieſz
ſwiczac a laiac / a z gaby nie inſzego iedno Antychriſta rzyga-
iac. Nie Antychriſt Lucyperze dziatek chrzcie roſkazał / ale
Chriſtus / ktory powiedzial: Jeſli ſie kto nie odrodzi z wody y
Ducha S. niemoze wnieſc do kroleſtwa Bozego: toć ſlowa
ſa Chriſtusa Boga naſzego. Wam/wam rodziciele Antychri-
ſtowi zakazał Antychriſt / abyſcie dzieci nie chrzcili: boć ten o
to ſtoi / aby to / co Chriſtus poſtanowil / przez was forytarze
ſwoie puſtoſyt / a ludzkich duſz iako nawiecey od Kroleſtwa
niebieſkiego odrywal. A czyni to dla tego / iż dyabel ſam mu-
rzynem bedac / nigdy wybielec niemoze / y pzeto dzieci waſze
iako drugie murzyny rad ma w towarzyſtwie. Toz ſie o was
ſtarych Turzycielach powiedziec moze: bo iako ty ſtary mu-
rzyn / bedac flecha byles ſalbierzem / tak y teraz / chociaſ ſie
znowu nurzal / ieſtes niewſtydlivym ſydzerm y potwarzem:
takowſy murzyn z lazniety wychodzac / iako y do lazniety wcho-
dzac: to ieſt / ſybata y naſmiwca rzeczy bozkich.

Czego ſwiadkiem ſa y one ſlowa gdy mowiſ: Dwoiako kmo-
rowie przy krzcie dziecinnym klamaja. Tos prawię wyrzekt iako ſta-
ry klamca y potwarzca. Nie ieſt to klamſtwo ſydzermu / kiedy
kto imieniem dziecieceja P. Bogu obiecuie y wyznawa wiare:
poniewaz y cudza wiara przed Panem Bogiem y inſemu
pomaga. Iako tez przedtym Oycowie S. imieniem dzieci
ſwoych / czynili przymierze z Panem Bogiem / y obiecowali
wiare y poſluſenſtwo wieczne iako mamy o Abrahamic / Ja-
kobie / Izaaku / Dawidzie y inſych / takze ſie y teraz dziecie. O-
czym tobie ſtodá powiadać / bo nie o tym teraz rzecz. To ra-
czej ia tobie y troiey dnujynie zadam / jeſcie wy po kilkakroć
Przywo-

Klamſtwo
Turków.

Trzywo przypysiężciami zoſtali / y inż nie dwoiako / ale dżiesię-
 ciorako przy nurzaniu kłamacie. Bo ſilaz was ieſt / coſcie w
 Katołikow / w Luteranow / w Kálwiniſtów / náwet y w Tur-
 ków przypysięgali / a tegoſcie nie zyscili / bo takżę zoſtacie blu-
 żniercami / potwarcami / ſyđerzami / kłamiwymi / co iáwno
 wſyſtkim ieſt : nie wſpominam inſzych wáſzych ſáryżá-
 ſkich obludnoſci / któremi wierutné wáſe pſoty y ſmrody po-
 krywacie. A to perſida fronte meretricia czynicie / zmięwoleni be-
 dąc przypysięga / ábyſcie ládą kłamſtrow y fałſzowi wwierzyli : y
 tak was Antychriſt przy nurzaniu ożongł że ráczę kłamcom
 wáſzym wierzyć / niż ſámemu Chriſtuſowi y Apoſtołóm ie-
 go. A żebyſ ieſze tym lepięz zrozumiał / co to ieſt nurzanie
 wáſe : takżę wóiedz / iż wlaſnie tákie / iákie opisuie Ewángeliſtá
 ſ. Mátt. 8. kiedy zá dopuſzczeniem Pána Chriſtuſowym /
 czárci wyſzedſy z opetánego człowieká / wſtapili w ſtádo wie-
 przów / y z wielkim pedem w morzu ie ponurzyli / y tak ie po-
 dusili / tylko co porym ſcięrowy ná bżęg ſz wyrzucone. Taku-
 chné y wáſe nurzanie : bo tákiegóż ducha iáko y wieprze przy
 nurzaniu bierzeć / y po onym nurzaniu wieprzami bezdu-
 ſhnými zoſtacieć / ciełſnymi / ziemſkimi / lákomymi y bydlecya-
 mi / w żádzach y myſlach / y w obyczájach wáſzych ſmierozá-
 cymi / y przetoć téż wládá káluzjy iáko wieprze ſie nurzacie.
 Tóć tákie nurzanie wáſe.

Nurzanie
 dyabelſkie.

O CHRISTIANACH NOWO- krzeſńkich.

Niedoſyć było ná inſzych wymyſlach wáſzych / któreſcie ſo-
 bie znówu wynáleżli / niechcąc nic mieć z dobrými Chrze-
 ścijány ſpólnego : Aleſcie ſobie nowe przezwisko wymyſlili /
 y zowiećcie ſie Chriſtjánami / niechcąc ſie zwać po ſtáropoľſku
 Chreſcťjány : które imie náſe wroſło / iáko to X. W poľázu-
 ie / od Chriſtuſá : bo iáko Chriſtianus po Lácinié á Chriſto, tak po
 Poľſku Chreſcťjánin / iáko Chriſtophorus, Chryſtoph / álbo
 Atryſtoph) od Pána Chriſtuſá (którego téż po Słowienſku
 zowieć

zowiemy Chrystus) iest nazwany. A Chrystus lepat iest nazwany od trzyná którym iest pomazan: toć tak piše X. W. A ty opuścićśy to/ co inšego brédziś. A za to tak bona fide z ludźmi czyniś: y smieś to mówić/ że my sie nie od Chrystusa Chrześciani zowiemy. O fałszerzu/ niemożesz ty sie pożywić iedno mąactwem. Ale iużem ia dosyć tobie powiedział/ czemu sie zowiemy Chrześciani: powiedz też ty nam/ czemu sie zowiecie Chřiściáni?

P. Od Chrystusa, Chřiściáninem.

R. A myć takżé iákomci iuż powiedział od Chrystusa: tylko widze/ tá różność miedzy námi/ że my po Polsku á wy po Łáćinie. Czemuż wy tak wolicie to słówko Łáćinśkie Chřiściánin. niż Polskie Chrześciani: widze iż wśyſtkie inśe przykładacie ná polskie/ chocia podczas nie grzezy: tylko w tym iednym chcecie sie łaciny trzymać. Co to iest: iákieś goli tu żydá grzebiecie: Podobno sie dla tego niechcecie zwáć po polsku Chrześciani/ ábyście pokazali/ że ináksz wiáre y náuke macie/ niż do tego času w Polsce bylá: Aleć pogotowi y Łáćinicy y Gréci nie przyznáją sie do was: bo iáż to żywo takich Chřiściánów/ bezbożnych bluźnierców nie byáło nigdy ani w Łáćinie ani w Grécii: dla czegoś sie zowiecie Chřiściáni? Jle ia baczyć moge/ że nie dla czego inšego wam to imie służyć moze/ iedno że wy Chrystusa prześládacie/ chwałé iego burzycie/ niſzczycie y wykozeniacie. To prázwdá/ ná to zezwole/ żeście wy takimi Chřiściánami/ to iest/ wielkimi pána Chrystusa nieprzyiacielmi. Jáć inšey przyczyyny niemiem/ zdami sie iż wśyſcy zezwolá ná to którzy was znáją.

Gdybym sie chciał z tym rozwódzić/ spytałbym was co wy też macie Chřiściánśkiego: wietśe wy macie porozumieníe z Turkámi y z Żydámi/ niż z Chřiściánami: niewierzycie wy żeby Bóg byl w Trócy iedyny/ y Turcy też takżé niewierzą: wy powiáacie że Chrystus nie iest Bogiem/ tylko człówiekiem/ toż y Turcy y Żydzi mówią: Wy sie Krzyżem S.

Turkowie temu podobni.

60 Receptá Nowoſtrzczencom

bzydźcie/ bá y Turcy y Żydzi tak umieją: nie wierzyćie żeby pod oſobą chleba było ciało Chryſtusowe: ſpytajcieſz Turczyną y Żydą/ tożci wam powie. Z tych y z wielu inſſych rzeczy/ oſadzić każdy może / iż dla tego ſámego to imie ná was zoſtało/ żeście ſie Chryſtusa záprzeli/ tylko wam imie ná znáć niewiernoſci zoſtało. Alezbym mógł y to też przypómnąć / o co ſam drugiemu przymawiaſz: zgnátesz iż z iezyká Gréckiego y Polſkiego Arcykapłany zowie/ y nie zda ſie tobie grzechy to mieſzanie iezyków różnych / wſiákże iáko mówią: Men-
dace m oportet eſſe memorem: czemuż ſam zápamiętarowyſz ſie/ z Grécckiego á Látinſkiego ſomnieſz ſobie ſłowa Polſkie / których początek ieſt Grécki álbo Látinſki / á koniec Polſki / iáko to ieſt Chryſtjánin: cóż to ieſt: ni to ni owó: ani Gréckie / ani Látinſkie / ani Polſkie / coſ ieſt Alchimieſkiego. A iż ty żartueſz z onego ſłowa Capellanus, pomoże ia też tobie żartu: tak mi ſie zda/ że wam przyſtoymiey zwáć ſie Turkami y Turzycielami: chceſz wiedzieć czemu: dla tego/ iż Turkowie ſą podobnieyſzy onym ſwinióm / które czárci ponurzyli w Morzu rátkom ci iuż wyſſey powieǳiał: bo y Turzacie ſie w ládą káluży / y wáſzy Turzyciele ſą ráczey ſwiniopáſami: co ieſli tak rozumieſz / wybierayże ty Czechowicu od ſwoich ſwiniopáſow Bykówé: wſiák té ſą twoie żarty Chryſtjánſkie. O iá-
tis ty árcyclotr/ nie Chryſtjánin/ który tákie ſproſné ſłowa wſtáwicznie z twey ſmierdzącéy páſeczki puſzczaſz: wezmiz ie zás w twoie gebe / pomiérważ ſie w nich kochaſz. A dobize to tobie z twoią rzóǳką ſłuży / boście wy admodum fallaces et emiſſa-
rij uerres. Schoway ſobie tákie Chryſtjánſkie ſłowa / áby były ſimilia labra lactucis.

Turkowie
żgd.

kościół.

O inſſych wońabulách które mi ſie ty głupi rybálcie báwiſz/ niechce zroba ſwaru więǳ: niech tak bedzie / iż kościół ná-
zwano od kości ſwietych / tám pochowanych: wżoyć tak le-
pſze kościóły náſe/ niż wáſe zbory/ które wy ládą goǳie pſá tyl-
ko zgniełego zágrzebſzy czynicie: mieyćie wy tákie zbory w kár-
czynách/ y ná pſich kościech wezmioné: my wolimy kościóły
z kościámi ſwietych.

O POKAIANIV Y DISCIPLINIE

Nowokřesťskiéy.

Nepodobae se též slovo náše Pokutá / které v nas zná
 czy žal serdecný y xtrapienie těla za grěchy / iako si to
 pokáže z potuť rozmaitych lidí / pravdžiwie pokutujících:
 A wy Potuťe odizučivšy / chcecie to niemiem iakim mášťara
 nym pokátiem / albo vpámietáním odpřáwíc. Jákoby
 tylko iakis odwrót uczynivšy y vpámietání / nie žalujac /
 nie též niecierpiac za grěchy / miał grěšný odpuszczenie grěs
 chow otrzymać / by tylko byl ná wášeý discipline / kiedy sobie
 látecie / zarážem grěchow odpuszczenie obiecúcie. O ble
 dzie / o slepoto / o niezbožna niezbožności : a za sie nie ták wies
 cey wrótá otwarzáa do pánowania přešlych zlości y nies
 práwosti / přez was / co nie za grěchy cierpiec y czynic nie ka
 zecie : niž přez spowiedž / ná kteréý za grěchy náznacáa po
 kute / y karanie samego siebie : Wždye lepiěy iakožkolwiek
 samego siebie karác / y oskaržac též dobrowolnie přez kápla
 nem / niž zgola nie za grěchy nie czynic / albo westchniením
 y pokátiem niemiem iakim odpřáwíc : bo křo samego sie
 bie nie karze / dáie znác / iž tego co źle uczynil nie žaluje.

Předcie se tobie wiecey iako widze / wáša discipline po
 doba : Ulietímci czyni by lepša byla niž Pokutá náša : boć
 vždy pokutá náša dobrowolna jest / y každý dobrowolnie sam
 ná sie grěchy wytiáwia : alec wáše pokátiem poniewolně czy
 nie / iakom ia tego swiádóm : bo kiedy wáše discipline stro
 žicie / žaden nie staržy ná sie / tylko ieden ná drugiého co křo
 zbroit / iako zlobžicie wywoływacie : toć to ráczey přymuso
 né y poniewolně pokátiem. A duždy též z was / kiedy co ná
 křořego wywołáa / gniwacie sie y látecie tym křořy ná was
 lořrořtwa wytiáwiaa : Uiepospolitě pokátiem : tákuchněc w
 kárcznie bywa / poswárzývšy sie ná iáa sobie / y ták sie rozěy
 dā. Wšak to dobaže znác ná ořey wášeý Doktorowey / křoř
 chocia częřto ná discipline rpominacie y karzecie ieře se
 předsie niepokátiá ani vpámietáa / tákže gniwliwa y zlo

rzeczaca iáko y przedtym : y duudzy téż coście im zázazáli z
broniá chodzie / ieszcze nie uczynili pokáitania / przedsie chodzą
z sáblámi : są téż co sie wpiitá / lichwiá / krzywoprzysięgá /
miedbá / nie ná wáše discipline. Ale o pokucie konie / bo
sie nie dla miéy rzecz zázetá.

O BOSTWIE CHRISTVSOWYM

Písmá od Nowokrzczencón sfalšowáné.

Tegom tu czekał / ábyś byl dat spráwe / dla czegoś ty iásné
Písmá o bostwie P. Christusow / falšywými przydárkami
ábo wykládámi / według mózgu twoiego popsował y wyspósó
cił / co tobie X. W. często zádáie : wšákž ty niewspomináš tu
tego / gdžie temu miéysce bylo / ále nas odsyłaš do onégo twé
go Wuytá / ták to wdáiac / iákoby ieszcze ná to nieodpowie
dziano : á iam iuž dawno te odpowiedź czytał / y wiedzą lu
džie o miéy. Juž temu kiltá lat / iáko X. Smiglecki / Doktor y
Professor Theologúey w Akadémúey Wileńskiéy / człowiek
wezony / Mistrz téż y Doktor mój / napisał księgi osobliwé o
Bostwie P. Christusowym / w których odpowíada ná wšyt
kie wáše bluźnierstwa y falše : á miánowicie ciebie máto nie
co kártá miánuie / tám byś sie mógl twóich falšów náczytác
y záwstydzic : y gdybyś sie ty Pána Boga bał nie po Nowo
krzczeništu / mógl byś tám byl ná tym przestác / á znorou z tym
že ná targ niewyieždžác. Wšákž nie twému wporowí heret
tickiemu niepomogło / znorou chceš swoie břednie przecygá
nie : iáko téż y onym przodkóm wášym stárym Pharyzeušom
Žydowštim nie niepomagały Christusowé y Apostolskie mó
wy. Chciales podobno ábye byl X. W. osobná ksiážka od
powieđziat : A ná což bylo odpowíadác : wietšá część ksié
żyšzet twoich iest / o Mníchach / o gáydach / o šerach / o wycho
dach / o sienie / y smrodžie : á gdy przyšlo odpowíadác do
rzeczy / odsyłaš do inšych ksiážek : á ná což bylo pišác / škoda y
prácey y inštáustu : wšákž iešli cie testno / y tegoc sie ia podey
me,

me. Jákóž y tu w twoim Plastrze zágmatwanysy to co tobie
X. W. zádaie / nicodpowiádaš ná té falsé twoie / á co infes
go bezdušniku plecieš.

Jákó ná příkřad : zádanóć / že ty v Janá s. ono písmo / A
Słowo bylo Bogiem / ták falsuieš : A Słowo bylo Bože, nie Bo
giem. Powiádaie / žem to ták kiedys czytal. Já co tobie zádaie
falsérstwo bezdušné / pytaie cie gđzies to czytal : á ty milá
czyš ná to.

Ná ono lepat drugie co mówi Jan S. Omnia per ipsum facta
sunt, wsytkto sie przez nie sstáło : Ty głózuie powiádaš / iż sie
máže rozumieć o Oycu, á nie o Słowie, chce tym Synowi Božímu
wólée stwozenie wsytkich rzeczy. Gđzie též tobie zádaie fals/
že přeciw iásnému písmu S. głózy tákie zdrádlivé / o czym
Jan S. áni myslil / ty tu osukánu Turków twoich podá
rzucaš. A ty minawšy to / dowodíš tego iż Bóg oycie w
sytkto stworzył : gđyž nie o to idzie / iesli oycie wsytkto stwo
rzył. (bo o tym niewatpimy /) Ale iesli též y Syn wsytkto
stworzył : Odpowíáda Jan S. písaie : wsytkto przez nie sie
sstáło : toć tedy nicetylko przez Oycá / ále též przez Syná wšy
tkto stworzono : A dla czegož ty słowá Janá S. ták iásné do
Oycá náciagaš / y temu ie chceš głózu twoia przypísać : pe
rownie nie dla czego infesgo / iedno žebyš ták písmo zfalšowa
wšy / Synowi wsytkto stwozenie odiał. Aza nie ták falsérzu
bezdušny : tego ináčey nie přecygániš / chocia sie o to bár
zo stěrdziš : iedno že ty niemogac ináčey bledow swoich y
klamstwa Turkóm zálecić / musíš písmo S. falšowác / ma
cowác y wyracác / co též y přzodkowie wašy Aryanowie czy
mili. Tegoć was Mistrz waš dyabel bedac sam falsérzem y
klamca vcy.

Drugie též písmo przypomináš w Džie. 20. v. 28. Abyście
razdžili Kóściół Boží / křóřego nábył křwiá sřwiá : W tymže
ciebie we dnu falsách pošlákowano. Napřód že ty přizdá
iesli słowo (Syná) křóřego w žadnym terteie nemáš / z cze
go sie ty wymawiaie píseš. Žem to tylko ná křáu w Anotacy vka
zuie rozne czytania připomniál. Jeseže Dobrze : Čož chcešes ty to

zaráz w text wlepić : nie o text tobie żądaię / ale czemu ty taś
 kie głozy y rozne czytania przydaieſz do piſmá / i takich nigdy y
 przy text cie niebýváło y nigdy ſie nie náyduia : Tá to ty nie
 maſz odpowiedzi. Druga y w tym cie teſz poſłátkowano / że ty
 miáſto tego co nápiſano / właſną krowiá / ábo / przez krew wła
 ſną odmieniaſz piſząc : przez krew właſnego. Czego nietylko Lá
 ciſtki ale áni text Grécki niedopuszcza / iákoć to w Anotácy
 ach potázuia. A ty chcąc to oslep / plotkami twoimi záglu
 ſzyć / powiádaſz : Iſz to prz. cie żadną miarą Bogu który ieſt Oycem ſłużyć
 niemoże. A tego dowodziſz ztąd : Ze Bóg Oyciec niema krowie. A cóż
 ci ſie w głowie dzieiey / álecieſz / czyliſ ſie objárł : A od kogos to
 kiedy ſłyſzał áby to piſino Bogu Oycu ſłużyć miáło ábo że
 by Bóg Oyciec krew miał. Tuetrzebá nas tego wzyć / wié
 my to dobrze przez ciebie. A cóżci tu było po onym bliźnier
 ſtwie o Trocy / o Máryi : dowodząc tego z Agendy : Żnáć
 żeſz nicinogi ináčey falſzów twoich zálepić / przeto ſie do Agen
 dy y Miſiałów wciékaſz : nie o Agendach áni o Miſiałach te
 raz rzecz / falſzerzu bezduſzny / ale o twoich falſzach.

Także więc iſz te ſłowa Apoſtołſkie w Dſie. 20. nie Bogu
 Oycu ſłużyć / y nie o nim mówi Apoſtół : ale ſłużyć Bogu Syn
 nowi który krew ma y krowia ſwoia nábył Koſciół bo tak Pi
 ſino S. mówi : Abyſcie rzádžili Koſciół Boży / którego nábył
 (Bóg) krowiá ſwoia. Tóć ták Piſino S. nas wzy. Coż ty ná
 to : Bóg, powiádaſz mieć krowie niemoże. A ia mówie iſz może Cze
 mu : Iſz ták Piſino S. powiáda : Abyſcie rzádžili Koſciół Bo
 ży / którego nábył krowiá ſwoia. Otóž ſłyſyſ iſz Bóg ma krew.
 Coż ty przeciw temu : Nie zda ſie twoiey mądroy gło wie / áby
 Bóg miał krew. A czemuž ták piſno mówi : y bażyteſ ty po
 dobno medyſy niſz Pan Bóg y ſłowo tego ſwiete : Uie chceſ
 ty tákiego piſmá / woliſ inſe podzucáć z mózgu t wéſ wſcie
 kłego wlepione : ráczeybyſ powiedział / że zgotá piſmá nie wie
 rzyſ tedybyſ zbył wiſytek : go. O bezduſznie / wiożyſ to iá in
 powaženiu v was Piſno S. które hárpacie odmieniacie iá
 to ſie wam zámárzy : A przecie Agendami y Miſiałami chceſ
 zálepiáć : Nie zálepiſ falſzerzu / dobrze to ná tobie piſy
 ſchmie /

schnie/ że wy pismo według swęj myśli falszuiecie. A Syry-
skim textem tego niezamążeś / który tak ma : Abyscie pásli
Zbór Messyasów / którego nabył krwią swoią. Otróż masz / iż
którego Syryjski text zowie Messyasem / tego Gréci zowie
Bogiem / wczac nas / iż Messyas jest Bogiem / y przyznawa
Messyasowi krw iako Bogu naszemu: y niebał sie text Gré-
cki Bogiem zwąc tego / który ma krwiczemuż ty niemasz krwi
Bogu przyznawac / ponieważ text Gréci przekładaś: owo ty
chcesz bydz przecie medzisy. O mądry falszerzu / spodziéwaj
sie korony za twoie falsze / ale godziénbys ty korony zdrádzie-
ciey abo falszerstiey.

O onym też twoim przydatku / któryś przylepil do textu
Janá S. c. 87. v. 13. Niechce więcej mówić / ponieważ sam sie
znaś do tego / żeś to swa wola przydał / czego nieb to / nietrze-
bá inszego lica ná cie / tylko z tym Plastrzem iako falszerza ká-
rać. Bo iesli palá té którzy myńce Królewską falszią : á cze-
muby nie słusniéy was falszerzów Pisma S. kárac? Chcesz
dopiero z Patresów popráwiać Biblię / chocia im w inszych
rzeczách niewierzyś: niewiém / zkadci to nabozeństwo / zly na-
rodzie? Niekłádziemy my tego w Bibliá / co Patres pisa /
ale samého textu przestrzegamy: á co Oycóm S. nalezy to w
ich księgach kládziemy. Alec y to misterna że ty dwu Cyril-
lusów w iednego gmatwaś: inszy to byl Turku Cyrillus Alexan-
drinus, inszy téz Cyrillus Hierosolymitanus. Któremu iż ty niewierzyś
kiedy pise / że wksytkie czastki Krzyża s. byly poswiecone dla
krwie Pána Christusowey: ia sie z toba oto nieposiwárze y o-
wszem niegodzienés takiego Krzyża / ponieważ krwie nadro-
żey Pána nášego niemiész wczic: á tak lepsza robie láda su-
bienica iako czlowiekowi takiemu otrętwiąlego sumnienia /
który żywé máractwa twoim Turkóm chcesz przecygánić.
Lecz láčno tobie klámac przed glupimi / á od tego co przed ty-
siacem lat bylo w wczirwosci v Chrzescian niewsiydlinie
odwodzic.

Tu téz niemoge zaniechac oného strofowania w przywo-
dzeniu słow Cyrillusa / iakoby tam Cyrillus nie mówił o Sá-
framencie

Prámencie: áž ty wnet wyznawaś / iż táń mówi o pożywaniu
ciała swégo piśac: (Corpus meum quod comeditur.) Coż czyniś : ále
bos sie zapamiętał: czylić sie głowá závraća : áza w Sákráa
mencie ciała Chrystusowéń nie pożywamy: O matáczu, patr-
ty iáka seżéroś y prawdá iest twoia w przywodzeniu Doktor-
rów S. plecieś sam niemięś co. Inśych twoich fałśów tobie
zadánych / ty niezmynwaś / iá ich téż niechce powtarzác / niech
táń ná tobie przyschná : mnie žal y czasú y pápiéru / á téż nie
wymowna iest wielkoś y gruboś sprośnych błedów y plotek /
ábo wiecey niź bábić plotek twoich / Etóžbyto wśytko wypis-
fał?

SZACVNKI NOWOKRZCZENSKIE ná wydání Nowého Testámentu.

G Biecales był dáć spráwe o sobie / czemus táń piśino S.
przełádami fałśywemi / zmýslonemi y zdradliwemi ná-
petnił iákoć to często zádáć: ále iáko widze nie starátoć ro-
zumú / trudnoś miał twoie fałśe iásné zálepić. Přetož nie
spráwuiąc sie / rzucaś sie ná przykład Nowego Testámentu
od X. W. wydány : chcąc mu iáko by wet zá wet oddać. Lás
twięćci téż táń podobno inśe śácowác / y gánić / y seżypác / niź
sie z twoich błedów y omýlnych przełádów wyrwieždž. A
wśáťže táń mniémam / byś ty nawiecey cudzy wyłlad gánił /
předsie tym twoich fałśów nie zálepiś : trzeba sie było pié-
rów spráwić / tož dopiéro ná łogo inśego śáržyc : táťci wíec
dobry ludžie czyniá. A ty iáko ślepy dziád sam sie pomáza-
rośy fałśami / ná łogo inśego włázuieś. Szácuyże iákoć sie
podobá.

P. Napřád to śmieie mówie, iž X. W. málo niewśyśtko z mo-
iego wydání Nowého Testámentu wybrał y w swóy wło-
žyl, nieco trácac ślad, žehy go niekáždy pošlákuwał od-
mieniwśy, ábo gdje žgotá wulgaćie swaiey fałgowác
múśiał, vt Antichristi mancipium, non autem peritatis
columnus.

Ps. Tíe

R. Niewiedzialemci tego / żebyś ty miał takim Grętkiem
bydź / iakoby po tobie nikt lepiej przykładac z Grętkie-
go nie umiał : wszakże powiemci prawdę / niechciami sie te-
mu wierzyć : bo ja wiem od twęgo Budnego / że ty ledwoś
gebe Grętkim obiecudem pomazał / a chcesz sie wdac za De-
mostenesa. A do tego sama Biblia Bzestka na cie starzy / że
ty wziarowszy z nię wysiłek wykład / iako cie już dawno do-
sto / smiacs ią twoimi falszywemi przydawkami psowac : y
chociabys sie tego chciał nabarzięć przec / tedy samo twoie ze-
znanie porepi cie : bos ty sam to w Prefaciię zeznał / żeś
tylko cudzego przykładu poprawił : iakomci to już na pocz-
tku tej Recepty powieźdzał. A tak niewiem dla czego ty cu-
dza piacz / masz tak śmieć / albo raczy niewstydliwie sobie
przypisowac. Zdasimi sie oney Szopowey wronie barzo po-
dobny / że ty cudzym pierzem sie przyodziazowszy śmieś sie iako
z własnego kokaś : wróc iedno piekielny kruk Bzestkim
tlumaczom ich przykład wyzryś iż tobie nic niezośtanie / tylko
twoie falsze przydatti y podzucanie słow zmyslonych y oble-
dliwych : znać cie łatwie po twoim krawaniu / możesz sie kra-
dzieja nie popisowac. Co sie dotyczy X. W. świadomi wszy-
scy wezeni tego biegłości / y nauk w rozmaitych ięzykach / nie
trzeba mu sie tego w waszey szkole uczyć : trąsi on tak bez cie-
bie iako ma każde słowo y Grętkie y Żydowskie y Łacińskie
wykładac. Mogles już tego sam na sobie doswiadeczyc / bo w
każdym słowie gózię iedno co zfalšował abo przydał tak cie
wytknął że każdy obaczyc może / że X. W. iest dobrym y seze-
rym tlumaczem : żąd poznac że dobrze y po Grętku y po Ży-
dowsku umie. A iesli sie tedy w teście z inšemi przykładami
zgadza / nietrzeba sie temu dziwowac : bo słowo od słowa
właśnie przykładac / musi tychże słow używac / iakich pospo-
licie wszyscy Polacy używamy : coż / abos chciał aby X. W.
nowe słowa Polskie tworzył : dla Polaków to pisat y Polskich
słow używa / y w tych sie z drugimi zgadza. Do tego też y
wulgacie łacińskie dogadza / iako sam zeznawaś / toć już da-
leko od ciebie / z ktora sie ty stary Antichryście niezgadzaś / bo

tobie nie tak idzie o prawdę / w której ſie nie kochaſ : ale iako Antichryſti mancipium, twoim fałſzowaniem y tworzeniem nowego Piſma droge ſcieleſ Antichryſtowi : Aby przyſeდეſy / z was ſey Bibliiей nauki ſwoiей przeciw panu Chryſtusowi / której go y wy bliźnicie / tym lepięſz dowodził : wy ieſteście tego Antichryſtá forytarze / ná tego wy robicie / y dla tego częſciey go w gębie macie / y o nim rádzi mówicie / iako iego wierni dyrżanie y ſłuźkowie. Niemóglby był tak łatwiego przyſtepu mieć Antichryſt / ale was z nową Biblią poſyla / ſciełac ſobie droge przez was Miniſtry ſwoie : y niewątpie / że was po wſyſtych inſych ſektách ná to oſobliwie on Lucyper wynurzył / abyście iego Antichryſtá Theologami y Miniſtrami byli. Sa tego pewné znaki ná was / bo wy macie wſyſtkie przymioty Antichryſtowe : wſák Krzyża S. nie rádzi widzieć / takżec go Antichryſt będzie nienawidział. Oſiárzycie S. y oltarze wyrócili / róż y Antychryſt uczyni : Nie chcecie pana Chryſtuſa mieć za Boga / takżec y Antychryſt będzie wczyl : Ale ſámego Antychryſtá przyjmiecie za Boga. Antychryſt Żydowskięgo zakonu wczyc będzie / róż wy też czynicie. Wſák on Budny zdychając / kiedy go pytano coby o Chryſtuſie trzymał / powiedział : Jakom / prawi / zá żywota máło o nim trzymał / tak teraz dáleko mniej / y tak żydem z dechł. A tak iuż inſych rzeczy niewſpominając / iuż widziſz iako to tobie ſłuży / żeſ ty ieſt Antichryſti mancipium. Pódzmy dáley.

Je ſie lepał X. W. ráczey wulgaty Łacińſtięy trzymał / y te przełozył : uczynił to náſłádując Wyców S. od których Piſmo S. mamy : iaká nam Apoſtłowie y Wycowie náſy Biblia podali / takię ſie trzymamy / pámietając ná ono / co Apoſtł S. mówi : choćy też y Aniół co inſęgo wam opowiadał / nięście wſieli / Anáthemá. Niechcemy ſobie nowego piſma ſkładac ani wymyſlac / przeſtáiemy ná ſtárym przektládzie / iako go Wycowie náſy z Żydowskięgo y Gręckiego przełożyli ná Łacińſkie : tak też z téżſe Łacińſtięy wulgaty ná Poľſkie náſy przektládá. Dopiero wy to chcecie bydź medyſy-
mi!

mi / y stare przykłady porzuciwszy inśe sobie zmyślać / nie
mając ani Gręctię ani Żydowskiey Biblii perwney : wam
sie to godzi iako Antychrystowym dworzanóm / coście sie od
oyców odrodzili / zły á cudzołożny narodzie.

Niepodobna sie przedśie twoiēy mądriey glowie / iż X. W. z
Lacińskięy wulgaty przykładając / ná krawu položyl / to co iest
w Gręctim różnego. á mnie sie to lepać y inśym bázno podo
ba : że on iako obiecay obádwa terty wcale przelożył / niech
cąc wulgaty z Gręctim mieśać / iako ty obádwa w iedno
gmátwaś. Tegoć on nie uczynił / dla inśey przyczyny : ieno
iako samże piśe / aby wszyſcy mieli terty obádwa Gręcti y
Laciński wcale : co wiecey dudy radzi widzą : A Lacińskiego
ani Gręctiego nieśmiał popráwiać / iakoś ty śmiał fałſzować.
Żá to on nietylko przygany / ále ráczey pochwalenia godzien /
że on wiernie obádwa terty zachował / nic nieodmieniając /
ani przyczyniając. Że sie on w tym twoiēy mądrosći niedoś
kładał / nie dziwowu mu / boś go też ty nie pytał / iakoś miał
twóy wykład czynić : radz ty tam onym twoim dziádóm / co
ná starość posłaleli / aby sie im dokońcá mózg niepopsował :
A Jezuitowie twoiēy rady niepotrzebuią.

Czytalem ia przedśie twoie ścáunki / ktorými cudze wyklá
dy chceś popráwiać : y przeczytawszy ie pilnie / tegom sie náu
czył : Zaprzód / żeś ty wszyſtką mądrosćią twoią / niemógł
tego pokazać / aby gdzie X. W. które słowo we wszyſtkim no
wym Testámencie miał odmienić albo sfalszować / iako on
tobie pokazał práwie ná oko / że sie tego zaprzecć niemożesz.
Druga / y tom też w censurách twoich obaczył / że ty chceś w
Polſceżynie X. W. popráwiać / chcąc mu proſtki z oká wybieś
rać / tramu swęgo nie wyciągnawſzy. Jáko ná przykład to
słowo Turba, iestli lepiēy przelożyć / rześa / albo tłum : zbor / ále
bo kościół : potuta / albo potáianie : wagielný / albo węglo
wy : takżę y ono iestli inótó / czyli siliqua : o czym ty lepiēy wieśi /
bom wioział kiedyś swintóm swoim párzył : skóſnuje ich / á
potym mi powieś. Proſie cie / wez ty dziádów twoich takich
wotabui / á nam day pokóy / bo cie w tym nie wſłuchamy.

Trzecia / ieſzcze ſmieſznieyſza Censura twoia / iż ty wiédzac że X. W. text z wulgaty Łacińſkiey przelożył na kráiu przypisać różności z Gréckiego textu / á wżdy ty wybierając ſłowa z wulgaty / wzyſł X. W. iáko w Gréckim ſtoí. Cóż ci ſie w głowie ſtáło : wierás był ſobie mózg zálat / żeſ ſie zapamiętał. Przetrzeć było ślępiu oczy / tedybys był wídział że to wſyſtko położono na kráiu / coſkolwiek ty z Gréckiego przywodziſ. A pociójes kłká kart nádaremno nágwázdał : Moga ſie bárzo dobrze Jeſuitowie ſmiać z téy twoiey Censury ták mądry : y ia wierze / że napozad z twoę glupſtwa ſydzá / znác iż ci nie ſto o prawde / tylko abyſ Turkom oczy zálepił. Ale przypá : trzywſy ſie káżdę rzecz / Parturiunt montes, naſcetur ridiculus muſ. A ták nie odporwiádając ná twoie bédnie zoſobná / tákci ieſ dnym ſłowem powiem : że ná tych mieyſcach które ty głoſz ięſ / ináczey wulgata ma / ináczey téż Grécka : ále przedſie o biedwie położył X. W. wulgata w tercie / Grécka ná kráiu. Cóż tobie zá trzywda : Otoli ták był obiecał y ták ziſcił : czegoż chceſ wiecey po nim : chciales ty podobno aby wulgaty ábo Gréckiey poprówiał : niechciał bydz ták ſmiáłym fałſzem / iáko ty : zoſtawił wcale ſłowa iáko ſá / nie nie poprawiać / według twoiey głowy.

Jáko ná przykłađ iedno oſtáttnie przypominie Heb. 12. co móſ wi vulgata. Talibus hoſtiis promeretur DEVS, przelożył ták. Tákimi oſiárani záſługaymy ſie Bogu : z Gréckiego záś ná kráiu ták położył : Bóg wblagan bywa / ábo ſie w nich kocha. Cóż ták wſiedzic po wſyſtkim Teſtámencie. Lecz ięſ ty według zwyczáiu twoego chciał ſtuczke wyprawić / wywáiać Antychryſtá ná pomoc / témi ſłowy : In meritis Antichriſti de congruo et condigno & in openibus ſupererogationis : ná tego Antychryſtá od powiem y wetkam ci go w gebe niewſpominając tego iáko o zbáwieniu wierzyſ / bo to niżej będzie : o záſługách naſzych przed Pánem Bogiem ták mówiſ.

P. To y dobrym nieprzyſtoí, żeby ſobie zniewálc miał kogo, ábo ſie nagrody y zapłaty za to, co kiedy dobrze czyni, ſpodziewał.

R. To

R. To ty tak powiadaś / A Pan Christus co mówi : Tak
 v S. Matthe 4. mówi. Błogosławieni vbodzy / a
 bowiem ich iest Arlestwo niebieskie / etc. Weselcie sie y rā
 dycie sie / abowiem zaplata waszą obfita iest w niebieskich.
 Tę tu kaze sie zaplata spodziwać. Chceś wiecey : Masi v
 Jana w Obiaw. 22. 7. 12. Oto przychodzi rychlo / a zaplata
 moia zemna iest / aby m oddal każdemu według czynkom ies
 go. Pawel s. 1. Tim 4. ver. 8. Naoftatek zgotowan mi iest wie
 niec sprawiedliwy / ktory mi odda sedzia sprawiedliwy w on
 dzien. A tenci podobno zaplata sie spodziwa : Otóż y Chri
 stus / y Apostolowie / kaza sie zaplata spodziwać każdemu do
 bze czyniacemu. A któż tedy to iest co to powiada / że dobrze
 mu nieprzystoi / zaplata sie za dobrze uczynki spodziwać : Pe
 wita rzecz / że ten nie iest Christus ale Antychrist. A tak y ty
 iestes sluga Antychrista przekletęgo / ponieważ ty iawnie
 przeciw nauce Pana Christusowey mówisz. A wszdy sie wasza
 Pharyzayska obluda / y niewiem iakimi zmyslonemi Phary
 zayskimi uczynkami chcecie popisować / za ktore sie zaplata
 nie spodziwacie / aby pod tą pokrywka zmyslonęgo nabo
 ženstwa wolno wam bylo psory broić. A teży chwala Bo
 gu w tey waszey y Pharyzayskiej postawie niewiele tych uc
 czynkow dobrych zażręc / tylko w sarey sukni chodząc / a ktem
 sie podpierac / na Biblii czytac a wsetecznie y nierostydli
 wie o ludziach szczekac / toć sa wszystkie wasze dobre uczynki :
 modlitwami y postami nieczynicie sobie gwałtu : y przetoż do
 my wdow y vbogich słachcicow wyzyracie / iakos ty Bachu
 sowy żarłoku wyżarł maietność vbogiego Niemciowskiego /
 ktory aż teraz musi sobie żywność v ciebie wyrabiac : takze y
 on drugi dziad Brzezinski / ktoregos ty na wieczierzach wy
 iadł / teraz głodu przymiera : A w Karkowie iako wiele tak
 lich / ktoryz maietności v was przewieczerzawisz teraz na o
 biad nic niemają : O przeklery Antychryście / iako ty twoum
 Turkom / Antychrista twolego dworzanom przysięgłym plā
 ciś : ale ktoby sie tych twoich fałsow y zdracliwego obukā
 ma mogl naliczyć : przetoż iuż sciens et prudens dobrowolnie o
 nich zaniechawisz co innego przedsie weźmie.

Uczynki Tur
 ków.

Dac za toba gdzie ty raczyſz / będziem mówić o Anotacyo
 Dach y przeſtrogach przy Nowym Teſtamentie wydanych /
 których doſwiadczać wczyſz twoie Turki / aby ſnać truciźny
 miasto lekarſtwa nie wzięli. Niewiem kiedyſ ſie wczyl takię
 go Doktorſtwa / podobno y onęgo Węgierſkiego Medyka
 Blandiary / który pigułkami ſwoimi z onęą Króliką Węgiera
 ſkieg duſze wyſtrąſzył: Wmiećcie wy to dobrze / y wiedzą ludzie
 o tym lepiej niź twój Balleus. Lecz to mnieyſza zdrowie cie
 leſne: gorſza to że ty morderzu duſz ludzkich / iadowitemi two
 imi truciźnami duſze ludzkie zabijaſz y na wieczne potępienie
 poſyłaſz. Licem ſa tego na cie one twoie zaraźliwe y fałſu
 pełne Anotacye przy Nowym Teſtamentie: niewiem który
 Anyoł takię przypiski obiaſniał / iakiſz żaden nigdy Apoſtół
 nie piſał: wſak ſam na ſie dekret daieſz mówiąc: iż choćaby y
 ſami Apoſtolarie / choćaż Anyół y nieba, co inſzego nam opowiadał, iuż nam
 raz ieſt odpowiedziano, że my nietylko tego ſłuchać niemamy, aleſmy nād to
 powinni / takie przepowiadāce ſa iedno przeklectwo mieć. Czemuż tedy
 przypisuięſz twoie Anotacye / iakiſz żaden nigdy Apoſtół nie
 piſał: czyli ty ieſzcze nād Apoſtoly y Anyoly bedzieſz: A tak my
 tobie dogadzaiąc / twój dekret przyimuiemy / y ciebie takięgo
 nie Apoſtolſkiego ani Anzełſkiego / ale Antychryſtuſowego
 przepowiadāczā za przeklectwo mamy. Miareſ ſie był pier
 woy z twoich Anotacyj ſprawić / w których ciebie y z twoimi
 fałſhami wyſtyknał / y obaczyli wſzyſcy twoie zdradliwe y za
 rāźliwe fałſzowanie Piſmā S. daleko gorſe / niź Żydowſkich
 Pharyzeuſów / których ty nowy Pharyzeuſu pſowaniem y ni
 corowaniem piſmā przechodziſz: widze iż tā rzecz niema odpo
 wiedzi: podobnoc nieſtawāło pāpięru: doſtāniec mnie ieſzcze
 na cie pāpięru / ā twoimi fałſhami tobie oczy wytkole: podj
 myſz do rzeczy.

P. Na piérwŝey Anotaciię tego Matt. 1. 7. 1. fo. 3. ná té slo-
wá, IEZVS A CHRISTVS A, świádectwo wydám, iż
ieŝt dobra y prawdziwa: To ieŝt, iż IEZVS, imie to (kro-
tko mówiac,) ieŝt włafné imie perŝony, to ieŝt onęgo po-
tomká Dawidowęgo, &c. A Chriŝtus ieŝt imie przędu, &c.

R. Chwála Bogu/żęć ŝie tá wżdy podoba Anotácyá: nieŝ
ŝpodzięwalemcí ŝie tego: by iedno poprawdźie á ŝczę-
rze: ŝprobuie ia téy twoięy prawdy. Ták piŝę X. W. IEZVS
ŝlowo ŝydowskie / rozumie ŝie ŝbáwiciél / y ieŝt imie włafné
perŝony: Dáiac znác iż w tym imieniu wyrażónę ieŝt Boŝtwo
Pána Chriŝtusowę / bo niŝt inŝy nas ŝbáwić niemoże / tylko
ŝam Pan Bóg / ón ŝam ieŝt ŝbáwicielem náŝym / iáko to v
Ozeášá 13. mówi. Jam ieŝt Pan Bóg / y ŝbáwiciél nie ieŝt
prócz mnie. Co ieŝt ták ieŝt tóć tedy náŝ Pan Jezus ieŝt Bo-
giem / ponieważ ieŝt ŝbáwicielem. Dla tegoć to X. W. áno-
tuie / áby wŝŝyŝcy wiedzieli / iż Jezus ieŝt ŝbáwiciél / á zátym y
Bogiem y má perŝone Bożę. Cóżci ŝie teraz podoba: zda
mi ŝie iż nie bázdo: podobnoŝ był tego nie doŝrzał: ále węźmi
iedno okulary dźiádu / tákci ieŝt / omyliles ŝie: ále żeŝ iuż po-
chwalil / trudno itá zad / ábo wiec w nieprawdźie zóŝtánieŝ.
Owo ŝie tobie záwždy Pan Chriŝtus zda bydź tylko człowię-
kiem y potomkiem Dawidowým. Przetrzy iedno ŝlępiu oczy /
á obaczysz iż ieŝt Bogiem / ŝbáwicielem náŝym / y nietylko po-
tomkiem Dawidowým / ále y ŝynem Bożým. Náŝ o tym do-
ŝyć w inŝyŝ Anotácyách / ná które nic nie mówiŝ / y owŝem
mnięwŝy ie rozdárles páŝczękę ná Papięze. Latwiey téż in-
ŝym láiac / niź fałŝę ŝwoie zálepić.

Jezus ŝbá-
wiciél.

O SVCCESIIEY PAPIESKIEY Y

Nowokrzęńŝkiey.

Powiedźze nam co nowęŝ o Papiężách: widze żeŝ ty pla-
ŝtrykiem twoim powiákal rzeczy / żeby cie nięrozumiano:
odwine ia ten twóy Plaŝtryk / áby cie wŝŝyŝcy rozumieli. Ták
piŝę

piſe X. W. Jako Ewangelifciowie poteżnie dowodzą / że P. Jezus Chriſtus ieſt prawdziwy Meſſjaſ / potomek Dawidow y Abrahámow / przez ten porządek potomſtwa / przez te linie albo ſucceſſy a cieleſną : tak tymże dowodem / przez ſucceſſy a Duchowną / oni ſtarzy ſwieci Doktorowie / Irenęus, Auguſtinus, Optatus, y my z nimi poſtawiamy / że dſieſieyſy Papięz Clemens 8. ieſt prawdziwy potomek Piotra S. a namiąſtek Chriſtuſow / y Koſciół Rzymſki ieſt prawdziwy Koſciół Apoſtołſki : toć tak Auoracya. Coż ty na to ?

P. Inſza, powiadaſz, myſlona (nie z Ewangelifciów wzięta) ſucceſſy a wedle ducha wprowadził : nie z poteżnych, ſna to ſam, z ſwiadectw Piſmá S. ale z ſwoich Patreſſow opiſana, którym wierni nie podlegli.

R. Inſzac, prawda ieſt / ſucceſſy a / ale od iednegoż Boga wprowadzona / y iednegoż Boga ſłowem wtwierdzona. A tego dowodzi X. W. iż iako Bóg / który obiecał Abrahámowi naſienie takić / w którym wſyſtkie narody miały bydź błogoſławione / zſcił to / y ſłowu ſwoiemu doſyć czyniąc / rozdaj Abrahámow tak przez ſucceſſy a rozmaitych ludzi złych y dobrych prowadził / że nigdy aż do ſamego Meſſyjaſa / ta ſucceſſy a ſie nieprzerwała : tak tenże Pan Bóg obiecał Piotrowi S. iż on miał bydź Opoka / na której zbudował Koſciół ſwój / y według obietnice ſwój to wypełnił / że na tćy Opocie do tego czasu / wſtawiczna nigdy nieprzerwana ſucceſſy a / buduje Koſciół ſwój / bo Słowo Pańſkie trwa na wieki. A iż to prawda że Pan Bóg doſyć uczynił ſłowu ſwemu / poſtawia to Oycowie Świeci wywodząc ſucceſſy a Stolicę Piotra S. aż do dſieſieyſego Papięza.

Tobie mądremu Turzycielowi niepodobna ſie takić dowód : Czemuż wódzy ? Nie z Ewangelifciów / powiadaſz / wzięta ſucceſſy a, ale z Patreſſow. Ale maſz wiedzieć / iż a cudzołożny narodzie / iż na przód Ewangelifciowie to wypisali / iako maſz Márthe. 16. Tyſ ieſt Opoka / a na tćy Opocie zbuduje Koſciół mój. Po tym

tym v Janá S. 21. Pás owieczki moie: támcí Ewángelisto Ewángelisto wie znácznie opisuią / z kąd sie tá successya začelá / y ob kogo wie o Successie zbudowána. Jesliż to słowo Boskie iuż sie do tego času cessiiey. zysciło ábo nie / kto nam o tym powie: Ewángelistowie o tym iuż nie pisáli / bo ci tylko rodząy Pána Christusow y żywot iego opisáli: successiiey Piótrá S. nie pisáli / bo tá sie po nich prowadzila: á iakóž / wiec to iuż nie prawda v ciebie bedzie / co P. Christus obiecal / iż Ewángelistowie skutku téy obietnice niewypisáli: poradź sie prośe cie Turków twoich / Coć ná to odpowiedzą. My iednáť temu wierzymy / iż to co Pan Christus obiecowal / rzecz sáma zyscił / choćaby též dobrze niť o tym niepisal: przecie my trzymamy / iż słowo Boże iest prawdziwé y trwa ná wieki. A daleko wiecey tego śiny perwni / iż Oycowie nášy S. tak to dostátecznie wypisáli: dáiąc tak pewné świadectwo o téy successiiey Piótrá S. iako kiedy Ewángelistowie o successiiey Pána Christusowéy: bo dal P. Christus / iedné Apostoły / drugie Priórki / drugie Ewángelisty / inné zaś pásterze y Doktorzy ku naprámwé Swietych / ku robotcie posługowania / ku budowaniu Ciála Christusowégo / iako mówił Apostoł / Ephes. 4. y przetož wierzymy Doktoroni S. iako tym / którzy dal Pan Christus po Ewángelistach / ná wypisanie spraw y postepku kóściola swoiégo. Ale ty przecie mówisz / że Patresom wierni niepodlegli. A komużescie sly y czu dzolozny narodzie podlegli / iesli Patresow niechcecie: czym że sie wždy czynisz stary Antychryście: Oto Christus y Apostołowie Doktorow słuchác káza / á ty powiadaś / żeście im nie podlegli. Któž was z tego wyiał: perwiece nie Christus / boć on Pásterzow y Doktorow słuchác káze: toć tedy Antychryst / z tego posłuszeństwa was wyiał / abyście zwierzchności nie podlegali: tenżec was náuczyl y Doktorámi y Oycámi S. gárdzić / żeście sie nie z oycow swietych ále z dyabla vrodzili. Dietakci tobie o Ewángelisty idzie plottarzu stary / Którym ty nie wierzyś iako y Patresom / ále ráczey ábys twoie Antychrystowe plottki twoim ulubionym Turkom / ródym prawda zbawienia / dla pogárdzenia téy odietá i.

Posłuszeństwo
twoje
turk.

76 Receptá Nowoſkrzycenicom

ganiſ. A kiedyby czas był / ſpytałbym ia ciebie ſtary Lucya perze/ v którego to Ewányeliſty nápiſano / abyś ty Turków twoich wczyl/ y aby wierni tobie podlegli byli: zdami ſie iż ani z Ewányeliſtów/ ani z Patreſſów tego nie poſtążeſ. Ale to ná inſie mieyſce odłożymy: mówże ieſzcze przeciw téy ſucceſſiiey.

P. Ewányeliſtowie poteżnie cieieſna ſucceſſyą Pána Chryſtuſowa z Abrahámą opifałi: a X. W. Papieże czyni duchownemi ſucceſſormi.

Succesſia
duchowna.

R. Azaby téż to miało co ſucceſſiiey zawádzać: czyli ſłowo Boże niemoże tákże ſucceſſyą duchowną záchować / iáto y cieieſną: Coż ty rozumieſ: y trwálſeſ będzie ciało / niż Duch Pána Chryſtuſów/ o którym powiedział Jan 14. v. 16. Aby zwańmi mieſkał ná wieki: Ja lepák ták rozumiem / iż ieſli P. Chryſtuſus rodziáu ſwého cieieſnego ſucceſſyą mógł záchować / dáleko wiecey może duchowną ták prowadzić / je iey niſt nie przewie. Wierzyſ ty temu: ſłyſe iż nie bázno. O bezduſzny fałſzerzu. toć to ſa plottki twoie gorſze niż bábie baytki / które wſtawicznie maſ w giebie: znać / że czteſto z bábami ná baykach záſiadaſ / przeto im wiecey wierzyſ niż ſłowu Bożemu.

P. A to przytym baczyć trzeba, od ſucceſſiiey Chryſtuſowéy nieláda ſált Hiſpáñſki wypráwiwſy, ſkoczył do Piotra S. który to z piſmá napewnieyſza, nigdy w Rzymie nie był, ani ták był żadnym Papieżem, któryby po ſobie Papieże ſucceſſorámi ſwými ſtánowił.

R. Jeſzcze to wždy nie dáleki ſált od Pána Chryſtuſa do Piotra S. boć ci poſpolicie podle ſiebie chodzą: y przez tóž iáto ſkutečna obietnica ſłowa Bożego była ná ſucceſſiiey pána Chryſtuſowéy / ták téż ſłowo pána Chryſtuſowe ſkuteczne ieſt w záchovániu ſucceſſiiey Piotra S. Wietyſ to twóy ſált/ nie rzekę háyducki/ ále złodzieyſki: że ty pod mury Lubelſtimi

Sált Czechowicow.

Lubelskimi siedząc / iako żywo Rzymu nie widząc / śmiejąc się nie
wstydliwie twoim dziadom / y babom powiadać / że Piotr S.
w Rzymie nie był: iakożes ty z Lublina do Rzymu tak przedko
przeskoczył: nie wierze temu / żebyś ty tak raczy miał być:
dalekobyt to na stare kości twoje stać: ba y pewniebyś się
wtrząsnął / żądałbyś żenie twojej wielką żalosc. Ale powiada-
daś. (ze to z pism S. napewnięsza, iż Piotr nigdy w Rzymie niebył.)
Tochy insza: a tak odprawiam y to domą siedząc. Proszę cie
tedy / pokazmi to / kiedy wždy napisano / że Piotr S. w Rzy-
mie nie był: tamci ieszcze tego w żadnej Biblii nie czytał.
A ty powiadaś / że to z pism S. napewnięsza: ktoreś to pi-
sina w ciebie napewnięsze: podobno masz iaką nową Biblię
tobie z Jeruzalem przyniesioną: pokaz ją też nam / niechaj
widzimy tę twoje napewnięsze pisiną / ktore powiadaia / że
Piotr w Rzymie nie był: ia temu wierzyć nie bede / aż mi to
pokażesz w pismie S. tak napisano / czego do tego czasu świat
ieszcze w pismie nie widział. Ale zdami się iż ad Calendas Grecas
pokażesz / to jest / kiedy tego dowiedzięś / żeś ty w Zbąszyniu
dzwonnikiem y wierutnym totrem nie był. Ja tym czasem
bede wierzył / iż Piotr S. był w Rzymie: a co wieśia y Bi-
skupem tam był / tak historykowie / Doktorowie S. y sam
Rzym / y wszytek świat o tym świadczy / y ieszcze tam do tego
czasu ciało tego leży: iesli niewierzyś / poslijże tam ktorego
Turka z trzody swojej / żeć co pierwsięszego powie: ale radzić /
sam się tam nie wkazy / bo nie będzieś mógł tak przedko do
Polski przeskoczyć / iakoc S. Piotr zastąpi. O bezduśny śla-
bierz / iako ty to wierzyś czego w pismie iako żywo nie było /
a kiedy co tobie każą wierzyć / każesz to sobie palcem w pismie
pokazować: wkaż trupie palcem gdzie napisano / iż Piotr S.
w Rzymie nie był: póki tego nie wkażesz / frustra laterem lauabis,
próżno niewybielonego Murzyną bielić będziesz. Salsci to /
zdada to / ludzi to rozumu skazonego phantazya.

Piotr S. był
w Rzymie.

P. Zaden nigdy nawykretniejszy Prokurator pochlebny Pa-
piejski, do tego czasu pokazać niemógł, żeby kiedy success-

sia ábo namiesnictwo, Piotrowi po sobie Pan Christus zlé-
cąc miał, áto tak ku niemu mówiac: Ty Pietrze, będziesz
moim successorem ábo namiąstką duchownym.

R. Dosyć smiało brácie Turku: Jamci iesze Prokura-
torem nie bywał / ále zdani sie ze łatwie w to potráfié /
choć jamci iesze Dekretów nie czytał: samá Ewángelia tá cie
potępi. Pytasz gdzie Pan Christus do Piotra rzekł: Ty Pie-
trze będziesz moim successorem: Odpowiadam z Ewángelia
sta S. tam kiedy mówił: Tys iest Opoká. Bo pan Christus
iest Opoká / á Piotr S. téz po panie Christusie iest Opoká:
á tak iest successorem. A iż Piotr nie iest Opoká kámienná /
ále duchowná, przetój y duchownym successorem.

A co ty mówisz / Iże pan Christus żadného successorá, substitutá, wikári-
iego y namiąstká niepotrzebuie, sam żywym będąc: mówisz to iáko wy-
wietrzały żak. Aza pan Christus nie zostawił po sobie succes-
sorów / substitutów / wikáriów y namiąstków Apostolów sz:
Dlaczegoż mówił Apostól S. 2. Cor. 5. 8. 20. Miásto Chri-
stusá poselstwo odprawuie / iáko by was przez nas napo-
minal: Prosimy miásto Christusá poiednaćcie sie z bogiem.
Słyszysz iáko sie zowie namiąstką Christusowym: spytaj
sie onych tam twoich proroków / iáko to tam Apostól rozu-
mie: Ja tak rozumiem / że kto miásto tego odprawuie / ten
iest namiąstką iego / y wikárium / y substitutem / y succes-
sorem. Któż tu prawda mówi: ty / czyli Apostól S: O spio-
sny kłecho / á kiedy by ciebie Turkowie spytali / Czyjmes téz
ty wikáriem y namiąstką: iestes ty wikáriem y substitus-
tem / Lucipera tworego / który przez cie te ubogie ślepé Tur-
ki zwodzi. Pácz ty zródzicielu samého siebie / á Piotrowi s.
daj pokój.

P. A iesze pod tym prawem y warunkiem, że Rzymscy Pa-
pieżowie, by téż byli y naniecnotliwsi, będą namiąstká-
mi á iesze wedle ducha.

Piotr s. suc-
cessorem.

Apostołowie
namiątko-
wie Christus-
owi.

R. Jużci to nąsbył: aleć ięscze y to pokaze: wſakemci już powiedział. by też był kto na tę Opocę / tak zły iako Judaſz / ięscze przedſie moc y władza tę Opoki nie wſtanie / bo tak obiecał Piotrowi S. Tę Opocę zbuduje Kościół mój y brony piekielne nie przemoga przeciw niemu. To dał Piotrowi S. że wſyſtko piekło przeciw niemu nie przemoże / ani ięgo Opoki ludzje nagoſyſy naruſza / ani od prawdziwéy wiary odwiada. A choćaby kto był tak zły iako Baiphaf / przedſie Duch S. przez niego urząd ten Suceſſorą y Wika-rięgo Chriſtuſowego odprawiać będzie / a błedu nie dopuſci wżyc: iż brony piekielne nie przemoga przeciw niemu. Toć tak pālcem w Piſinie S. wkażuje / ale przedſie ciebie Murzy- na piekielnęgo bielić niechce: niechaycie dyabel w ſwoę lą-żni bieli.

Dla grze-
sów / moc
Piotra S. nie
wſtaie.

A tak ztąd możeſz baczyc iż dobrze X. W. napisał temi ſło-
wy: Jako w porządku rodzańiu Chriſtuſowego złość wiela
przodków nic nie zaſzkodziła ſwiątobliwości Pana Chriſtu-
ſowej y Panny matki ięgo: tak y w onym porządku Papię
żów / złość niektórych nieſzkodzi ſwiątobliwości Kościoła Bo-
żęgo. Coć X. W. mówi / nie dla pokrywania cudzych złości /
ale dla pokazania perwności y trwałości obietnic ſłowá Bo-
żęgo. Glōz y lepać twoie Turku przemądry za całą baykę ſto-
iz. Piętroſa / Ze cielesne z duchownemi nie grzeży ſtoſuie. A owſem
bárzo grzeży / bo duchowna ſucceſſya / trwała ięſt y wáro-
wnieſza niż cielesna / acz v Pana Boga zárówno. Druga
także / iż predki odwrot czym od paſſijęy do Kościoła / gdyż nie Kościelney
ſucceſſijęy / ani też złości / ale tylko Papięskich bronic miał. Tę glōz prę-
wie z mózgu zgniętego poſłá / bo ani ty rozumieſz kulfanie o
czym ſie rzecz toczy / ani wieſz co mówisz: mówić tu X. W. o
ſucceſſijęy Papięſkiej / ale tego dowodzi / że choć kto ięſt
złym w tę ſucceſſijęy / to nie Kościołowi nięwodzi / ani ięgo
ſucceſſijęy rozernwie / tak iako złości ſucceſſorów w rodzańiu
Chriſtuſowym nieſzkodziły nie rodzańiu Pana Chriſtuſo-
wemu ani go rozernwały. Dla tegoć przydaie X. W. A iako
dla złości potomków Dawidowych nie odmienił Pan Bóg

obietnicę

obietnice Dawidowi uczynionej / tak y daleko wiecéy dla zło-
 sci wiela ludzi w Kościele ſwym nie odmieni obietnice ſwey /
 że brony piekielne nigdy nieprzemoga Kościoła ieſz / etc. Gdzie
 tobie nie odwrory twoie niepomoga / boć tu Pan Chriſtus
 mówi o téjże Opocie / na której Chriſtus zbudował Kościół : a
 ty od Opoki y Piotra / do wiary y wyznania ſkaczęſ. Cóż to
 wiſzdy za rozum ? Co za mądrość ? co za fortelna ſtuka ? Nie
 ſkacz proſzę cie tak daleko / boć y tak słabé nogi maſ / bóg ſie
 abyć ich iako onému czarownikowi Piotr S. niepolamat / ie-
 ſli mu tego vrzęd będzieſ kradł. Przyſtoymięy tobie onych
 piekielnych perfumów / którym ić iako ſam y tu piſieſ / twoj
 Turkowie z piekła każą wachać. A miéy tuſz doſyc na tym / iſz
 iako Pan Bóg Dawidowi rzekł : De fructu uentris tui ponam ſuper
 ſedem tuam : tak téż y Piotrowi S. Tyſ ieſt Opoka / a na téj
 Opocie / etc. Zda mi ſie żeć to aż nązbyt palcem pokazano.

Alle co wiele o tym mówić / patrż ty ráczey w Papieſkie grzé-
 chy y złoſci / y chceſli gdzie ieſzcze gorzey iako ſam rozumieſ / y
 owſem weźmi okulary / a wkażuy Turkóm twoim : niegodnie
 lepszego każania / wſiák tak y ón niewoſtydliwy ſyn Noego
 Chám czynił : powiádayże im wſytkie plugaſtwa / ſinrody /
 ſproſnoſci Papieſkie / niechay ſie ich do wolej náiedza. Czy-
 tayże im téż každy dzień Bálleuſa twoiego / boć wy wiecéy w
 Bálleuſa wierzyćie niſz Ewángelię s. a máłoli maſ na tym /
 zbierz wſytkich Papięzników látryny y gnoie / wymywaycieſ
 ſobie nimi gebe : wſiák to nawięſe wáſe Chriſtiánſtwo / ludz-
 kie grzechy pełną gebe łokác / a niewinne pápiery ſwa wſe-
 teczna y ſinrodliwa mowa plugawic. Ny tam wam wſytkie
 plugaſtwa Papieſkie oddáiemy / wſiák że vrzędu ich ducho-
 wnego trzymać ſie bedziemy : boć nam duchownych ſucces-
 ſorów ſtę cielesné ſpiáwy niezárwádz / wiedząc co Pan Chri-
 ſtus powiedział : Na katedrze Mozeſowej ſiedzą Scribo-
 wie y Pharyzeuſowie / co wam roſtają to czynicie / uczynków
 ich nie náſłádujcie. Tak nas náuczyl oddzielać náukę ducho-
 wną od uczynków cielesnych. Ny tedy náukę przyjmujemy :
 ale ſinród y plugaſtwa wam ná perfumy darujemy. Wſiák y

Perfumy
 Turków.

Ewáng

Evangelistowie tak uczynili/prowadząc rodzaj Pana Chrystusów / successya tylko person wypisując / grzechy y złości innych Królów Żydów y Pharyzeusów zostawili : tak my też successya Papieżów przystymujemy y piszemy / a zle uczynki y plugaństwa wam smrodowi zostawujemy.

Dosyć już na ten czas o Papieżach naszych / pójdźmy też do was Nowoortrzeńskich Ministrów wsłat się wy też niewielemi takimi Turzycielami y Ministrami czynicie, y przekładacie się nad wszystkie Turki/ rostkazując panując y miasto Chrystusa ministrując : doświadczemy też was / coście wy też za metlarze. Powiadałeś że Pan Chrystus żywym będąc/ wszystkie zwierzchność na niebie y na ziemi mając / Successorów/ Substitutorów/Wikariów nie potrzebuje: Czemuz wy się miasto Chrystusa Ministrami czynicie: nauczacie nurzacie: gdyż to urząd jest Pana Chrystusów: ón jest Minister Nowego Testamentu / iako go zowie Apostół S. ón nas uczy y głosi iego słuchac mamy / w nim się nurzamy : A czemuż się wy Substitutami/ Successorami y Wikariami iego czynicie/ w rzedę iego na się biorąc: Pokaż też ty Lucyperze y Prokuratorze Anurychrystowy / gdzie y kiedy tobie Pan Chrystus Ministrstwo swoje zlecił a to tak tobie mówiąc : Ty Czechowic moim Ministrem abo Turzycielem będziesz. Wiec ieszcze pod tym prawem y warunkiem/ że Ministrowie/by też byli naniecnotliwscy/ będą moimi Ministrami. A pytam ieszcze/ iacyście wy Ministrowie/ iesli według ciała czyli według ducha? Czego po ki ty palcem w słowie Bożym niepokajesz frustra latere lauabis, prozno/ nigdy niewybielone murzyny Ministrzy twoje bielic będziesz. Szalsci to/ zdrada to/ ludzi to rozumu słazonego phantazya.

Wiec mój Czechowic wielki Turzyciel/ chcąc scoriā istam, Czechowic, smród Szatanński/ y zujelice (krótko mówiąc) za wyborne złoto przemetlować/ wazyl się Ministrów swoich wierutne złości/ plugaństwa/ spiośności/ niecnoty/ wsieteczeństwa/ y id genus sceleris et facinoris, tym pokryć/ a iakoby dudki za wiechą postawic / gdy niektórych Papieżów występk y grzechy na plac wystawiaś/

Ministros
wie iacy suc
cessorowie.

wyſtawiaſz. Aleć przecie y Miniſtrowſkie wſeteczniſtwa y
pſoty ſmierdzą: niedaleko chodząc y w Zbaſyniu ieſze two
ie niecnoty któreſ ſam pobroił ſmierdzą: a teraz na ſtarość y
przez ſkoie ſmierdziſ tym plugaſtrem / y niemogli cie troſz
Turkowie na ſtarość od niewiaſty odwieźć / poiales ſmier
dzący dſiadu ſłachcianke przeciw wolej wſyſtkich Turków.

Blandrata.

On też Miniſter Węgierſki Blandrata / młodego Kró
wica Węgierſkiego niemógł inaczej zwięzić na Aryanſkie nie
dowiartwo / aż go wſeteczniſtwa nauczył / niewiaſty mu zwo
dząc: a potym gdy ſie już waſemi fałſami y bledami bzydzić
począł / poſłużył mu Blandrata / darszy mu pigułki iakieſ / od
których rad nie rad musiał umrzeć: ſa tego w Węgrzech ie
ſze żywi ſwiadkowie. Ale y ſam Blandrata nielepiej ſkon
czył: bo od ſynowca na łóſku worami ciężkimi przytłoczony /

Franciſcus Da
vids.

jakto pieś zdyſiel. Był ieſze drugi Miniſter Franciſcus Davidſ,
ćwiczenia Blandraty / ten od inſzych Miniſtrów za wierutne
bluźnierſtwa Nowoſtrzeſzeniſkie / do więzienia ſkazany / tam
ſie dyabłu oddał / y zaraz oſalał y ſamże ſie obieſił.

Serwet.

Budny.

Ćwiczenia Blandraty / ten od inſzych Miniſtrów za wierutne
bluźnierſtwa Nowoſtrzeſzeniſkie / do więzienia ſkazany / tam
ſie dyabłu oddał / y zaraz oſalał y ſamże ſie obieſił. Serwet
ta waſzego rodziciela / dla wielkiego bluźnierſtwa Kálwin w
Genewie każał ſpalic. Tuż Budny on twój wielki przyia
ciel / Turków Literoſkich Miniſter / takim bluźnircem był / że
wſyſtkim omierzył / y przed ſmiercią dydem zoſtał: a gdy go
przy ſkończeniu pytano coby o Chryſtusie trzymał / Jakom

Macyński.

Socinus.

Trzeci / za żywota niewiele o nim trzymał / tak teraz mnięć al
bo nie / y ztymci wychnął. Macyński on wielki tłumacz
Biblii y Tieswieżki y Turkien zoſtaroſy / od wielkiego na
bożeniſtwa obieſił ſie / y Czartom ſie oddał. Jeſt ieſze y tu
w Krákorwie Miniſter Nowoſtrzeſzeniſki / Socinus Włoch /
który ze Włoch dla niecnoty y wſeteczniſtwa wyſwiecony /
niemógł ſie gdzie indziej zoſtać / tylko w was: ten już przyſiedł
do takiej doſkonałości / że mu ani Turzania ani Wiečerzey
niepotrzeba: tylko to były / powiada / Symbola primitiue Eccleſie,
których już nie potrzebuiecie. Ma też po ſobie y drugiego
takiego Buccle Cyrulika / ten ieſze doſkonalszy / bo zgolał nic
niewierzy. Statorius także okolo Krákorwa ſie tula / ten o
nego

Buccellá.

Statorius.

nego wielkiego wſeteczniá Státoruſá / który dla wielkich
niecnot ze Wloch z gárdlem wciéłł / ſynem będąc / zda mi ſie
że oycá nie wyda / bo iáko ty powiadaſ / ſowá ſokolá nie vro-
dził. Mógłbym przypomnieć y onego wáſego Durdicę / ten
zoſtawił one wáſe Papieżyce w Smiglu / którey wy też dwo-
ruście / áleć lepię o tym ludzic wiedza / niż ja wypisáć moge.
Ale cóż ja czynię / że tych kółá wſpomina / iáko by który zwas
mógł to o ſobie powiedziéć / co dobrému eſtowiécowi przy-
ſtoí : Tráſiło ſie w Niemcach / iż ſie raz zebrało trzy ſtá No-
wochrzeſciſkich ludzic / y wſtápiwſzy ná górę / iáko by iuż do nie-
bá wlecieć mieli / á tym czáſem gotując ſie do niebá / ták ich
był dyabel omámił / bez wſelkiego wſtydu / iáko beſtye z ſobá
obcowáli / mówiąc : Creſcite & multiplicamini. Dla tegoż niedlu-
go porym / niemało meżczyzny popalono y niewiaſt potopio-
no. Tę wſpomina Morawy / gdzie też ſyn mátki / oyciec
córk / brát ſioſtry nierozezna / ále iáko bydło / ták ſie pomięſá-
li. Ale wiele niemájąc pápiér / niechay kto chce wiedziéć /
czyta teraznieyſie hiſtorii / którey opíſuia / iáko Nowochrzeſ-
ty w Weſtphálii miáſto Biſkupie opánowawſzy / wſzad od-
mienili / y uczynili Królem tednego kráwca / który roział ſo-
bie kółá náſcie zón / y dwóř ſobie Królewſti poſtánowił : A
poſtoły ſwe po miáſteczkach iáko drugi Meſſyáſ rozſyłał / áz
ci potym tego nowego Meſſyáſá poimano / y po długich me-
ſiach ná pal wbito. Tákiec wy Chryſtuſe macie : ále króć by ſie
tego ſurodu náliczył : Powiedzcieſ mi tedy który was dy-
abel wyłagł / y kto was Miniſtrami Chryſtyániſtami poczynił /
gdyż z was nierównó mniéy może názbierać Chryſtyániſtów /
niż z komorów / ábo miſyc / ábo plech z gniódami ſádlá : Jeſliż
wy od tych táń com ie wyliczył macie to wáſe Chryſtyáni-
ſtwo y Miniſtroſtwo / tedyć nam doſyć ná tym : boć ſowá nie
wrodzi ſokolá / y niedziw że Cyganie ſwoich Cygánów ochra-
nia : tákiegoć ja robie Miniſtroſtwa pozwołam / które nie z
Bogá ieſt ále z przeciwniká iego ná wſem mu ząwždy prze-
ciwnego : ále tę Anotáciéy kóniec.

Nabożeń-
ſtwo Euro-
pów.

Meſſyáſ
Królew.

Przyſtóbym iuż mówić o trzech Królách / których ty Kró-
lami

84 Recepta Nowokrzczencom

lami zwać niechcesz / chociaż tego X. W. dowodzi. O pieki grzymowaniu także które też ty ganiś: ale nie trzebami o tym wiele na ten czas mówić: tylko cie spytam/ powiedz mi/ czemu Niemistrzowie y Turkowie do ciebie co rok na Świątki pielgrzymują: kogoli y ciebie na ten czas szukać: Nie Chrystusa / bo ty powiedziałś / że sie go niegodzi szukać / bo także go mają w Litwie y na Podgorsu: a czemuż wždy do ciebie idą: Czyli aby twoie bróde tylko widzieli/ czyli aby żone twoje nawiedzały: y sam o tym miałbys lepiej wiedzieć/ia mam dosyć na twej powieści że tego tulania nieczynicie dla Chrystusa / może sie już każdy domyslać / iż podobno dla iakiego dyabła: podcież wy tam do niego / a my będziemy chodzić do Kościołow / y Pána Chrystusa będziemy na każdym mieyscu chwalić.

ARGVMENTA NOWOKRZCZEN- skie przeciw Sakramentowi.

Sakramencie naszym pisać / czekałem od ciebie tego abyś było to prosił żebyć palcem w Pismie S. pokazano/ czemu my wierzymy/ iż w Sakramencie jest prawdziwe ciało y krew Pána Chrystusowa: ale sie ty o tym nie pytaś / niewiem czemu. Zwytkeś wiec w inszych rzeczach mówić / abyć każda rzecz w Pismie palcem wskazano: a kiedy o Sakramencie tym mówisz/ nigdy tego palca nie wspominaś chociaż my tobie to możemy nie tylko palcem w Pismie S. pokazać / ale y oczy pismem wykłóć / że to prawda co my wierzymy o tym Sakramencie. Ale ty puscioś sie Pisma S. tylko słowiska iakieś y Argumenta bluźnierskie pisześ / y ile kroć o tym mówisz/ wszystkie twoie dowody są z brzucha/ z wychodu/ od czasu rownie/ od myśli/ od inszarzów/ etc. które ia też od ciebie tak przyjmuję/ iako od niewiernego Żyda y niebożnego Turczyka: bo gdyby Żyd albo Turczyn niewiedząc nic o słowie Bożym / miał co przeciw Sakramentowi mówić / nieby inzego niemógł mówić / iedno tak iako ty bluźniś / słowu Bożemu iako

iało nowy. Żyd albo Turczyn niewierząc. My wierzymy słowom Pana Chrystusowym: nie chcemy tak inądzy być; abyśmy mieli słowom tego co mocy wymować: wam się to tylko żężdże / na słowá się Boże nie oglądając zgoła temu niewierząc: Alec y lada Żyd y Turczyn w to trąfi: a tak przestąycie z nim / a miasto ciała y krwi Chrystusowej wieczeraćcie po starému: niegodnićcie lepszej wieczery / iedno iaką też lada Turczyn albo Żyd ma.

Wszakże y w tym niemoge się wydziwić wielkiej obludy y szęreńu kłamstwu wáśńemu. Tak powiada E. W. o Serńiku piśac: Jż gdy pożywaś ciała y krwi pańskiey / tedy wychodzi Pan Bog pod dach twóy: ty tedy ukożywszy się mów: Panie nie jestem godzien / etc. Ty powiadaś / iż to iest obluda y kłamstwo, gdyż on Sein k który te słowa mówił, mówił ie / wiare w sobie żywa mając, nie do oplaká albo sakramentu iżkiego, ale do cżłowiká Iezusa Chrystusa, etc. A ia zaś powiadam / że tu obludy żadney niemaś: bo my wierzymy iż pod osobą chleba iest Bog y cżłowiek Jezus Chrystus / przetoż mając te żywa wiare / słusnie mówimy z onym Serńikiem: Panie nie jestem godzien / etc. Wietsza to obluda wáśńa Turkowie / albo ráczey niezbójne Obluda Turków. Kłamstwo / że wy przy wieczery wáśńey powiadać / iż ciała Chrystusowego pożywać: chocia wierzyć że go tam na wieczery niemaś: inśa słowy mówić / a inśa wierzyć: toć to obluda nie tylko Pharyzayska / ale dyabelska. Wždy Serńik / iako mówił tak wierzy: my też iako mówimy tak wierzymy. Ale wy chleb ićcie y wino pićcie: a przedsie smićcie mówić / iż ciała y krwi Chrystusowej / którego tam niemaś / pożywać. A goźleż tu prawda gozie szęrość wáśńa / métlarze nie wstydlivi: rzetśy / To iest ciało: chleba káwálec bierzećcie: a winem popićcie: osobliwa szęrość y prawda. A lasne rąka iako onego była co mówił / Aue rabbi: A przedsie go pójac łowaniem zorađził. Także y wy pićcie nie o ciełe y krwi Chrystusowej mówić / a wždy pićcie mowa ludzkie zrođzićie / y zdrađzacie / miasto ciała y krwi chleb y wino dając / szęreń bawochwałstwo stroićcie.

NTerwiém / czemuś ſie daſać o Kanonizácii ſwietych w Ko-
 ſciele naſzym poczał: inſy ludźie rądzi ſwiete widza / y
 rądzi o nich ſłyſza: á ty ná ſwiete twóim ſie wſetecznym y
 miezbożnym ięzykiem rzuczaſ: y wypelnia ſie w tobie ono / co
 widział Jan S. w Obiáwieniu 13. v. 6. Otworzyła beſtia
 wſtá ſwoie / ná bluźnierſtwa przeciw Bogu / á bluźniła imie-
 iego / y przybytek iego / y te krózy mieſkają ná niebie. Smieſz
 to powiádać beſtya / że ſie tá Kanonizácia od pogan Rzymſkich wzięta
 krózy wiec ludźiom gaſłżonym Ręczyppoſpolitey pamiatki / ſłupy y bálwany
 czynili: mówisz to rólaſnie iáko bezrozumna beſtya / że ſie ty bo-
 gá nieboiſz: smieſz ſwiete boże z bálwanami pogańſkimi ró-
 wnać: gdyż my ich nie zá żadné bálwany y bogi chwalimy.
 Ale ták ich czcimy iáko wierné ſlugi y prawdziwe chwalce
 Boga náſzego: y w ten obyeczay ná pamiatke ich / koſcioły /
 káplice / ná cześć pánu Bogu budujemy / y ſwietá obchodzą
 my. Bo ieſli ludźie pogańſcy / krózy co dla ſwoych Bogów
 czynili / byli w takim poważeńiu / iáko daleko ſłuſniey Swie-
 ci naſy / krózy pánu Bogu w ſwiatobliwoſci żyjąc ſłużyli /
 y dla chwały iego y koſciola S. gárdłowáli / mają byóć zá S.
 poczytáni: Jednakieſny to wzięli nie od Pogan / ale z Piſmá
 S. w którym oni piſarze Duchem S. nádchnieni / kanonizowali
 ták wiele ſwietych / y żywoty ich ſwietobliwe y ſmierci wypi-
 ſali: iáki był Enoch / Noe / Abrahám / Iſaák / Jakób / Moys-
 zeſ / Aaron / Phinees / Joſue / Caleb / Samuél / Dawid / He-
 liaſ / etc. A w Nowym Teſtámencie / Łukaſ S. Kanoni-
 zował S. Stephaná / Jakubá / Páwłá / Barnábe / etc. y ták
 wcy Ecl. 44. Mądrość ich niech opowiadają ludzie / y chwa-
 le ich niech ogłaſzają koſcioły. Szadze ſie y koſcioł boży ná-
 uczył kanonizować y ſwiecić ſwiete boże: nie żeby oni bez tej
 Kanonizácii ſwietými niebyli / ale dla tego aby wſyſcy o ich
 ſwiatobliwoſci pewni byli / y mieli je zá ſwiete / krózy y ſwia-
 tobliwie

Kanonizácia
 z S. Piſmá

tobliwie żywot wiedzli y swietobliwie pomarli. Co że sie pánu Bogu podoba / pokazał to pewnými cudami / które y po śmierci przy grobach tychże swietych czyni / vperwiniąc nas o ich swietobliwosci. Tak kanonizowany iest Stánislav s. naprzód od pána Boga který go poswiecił: potym od Papię / za pewnými cudami / za takiego swietego iest opowiešć dziany. Tóž y Jákovi S. vczyniono / o kterym ty pišeš / iž on prředtým bráćiskí swé ná kápicy přez wískę přewoził: (to iest, albo w łodzi którą tak zwał, abo iž ná kápicy w níeý śiadł) toć twojá głoza. Proše cie od kogožes to slyšal, že s. Jácet łódke kápica zwale. Powiadaš: (Jem to ieste młodym będąc slyšal) od kogož wždy: (A te- gám sobie sam z pálcá nie wysłal, ani wymyslił, bom go nigdy nie znal:) á ktróci wždy powiadał: O bestya, wysłales ty to od dyabley mátki, který cie klámác náuczył. A iákos go ty miał znác / iest iuž od trzechset lat vmárt: plećiesť osle sprosny / niewiešć co: á takáž to twojá szérość Nowotrzczeništá: nigdy iákto żywo o takiey łodzi w Polsce nie slyšano. dopiero ty miał od kogoš slyšec / iuž cie tak nie wstyd przed wšytkím swiátem mátać. Wróćmy sie do kanonizácię / ktróá / iákto sam wiđíš iest s wiádkiem peronym / že w kóściele Božym są swieci / o kterých żywocie y śmierci swietobliwey y o ich chwale iestesny od P. Boga peronými znákami y cudami vpomniemi / přeto iežá swieté, dobre y spráwiedliwe y po śmierci mamy.

Podžmy do wášeý Nowotrzczeništíeý kanonizácię / dzi- Swieci
wienysza to v was, že wy tu ieste ná ziemi / ludžie w grzechách Turków.
žyjące / y owšem ieste w żywocie mátek kanonizuićie / y bez
krztu / bez wiáry / bez lástki Božey / dzieci y ludžie swietémi
ieste przed śmierciá zowiećie / y tak sie wšyscy zá swieté ma-
cie / swietše niž inše zmárle. A skoro lepať ktrý zwas wy-
tchnie / žádného po śmierci swietym niezowiećie. Bá vkažcie
ktróego z wášých Turków po śmierci swietého: iestem te-
go od was niešlyšal. Co rozumieš Czechowicu / žony twoje
pierwsze dwie / abo žoná Niemoćowštíego / abo on krawiec co
ono przy stonániu kšiedzá wolał / abo on Romorowští kozák /
sali ci teraz po śmierci v was swietémi: Niegodži sie ich tak
zwác

zwąc po śmierci / tylko pokrzyli / byli świętymi / ale po wy-
 zchmieniu wszystkich światobliwość ich zginęła. A coż tedy są-
 pewnie jeśli nie świętymi / tedy przeklętymi : boć tak P. Chri-
 stus podzielił / albo błogosławieni / albo przeklęci : waszy nie są
 błogosławieni / ocoż są y będą przeklętymi. Niepospolita
 kánonizácia. A skądżes się takiej kánonizáciię Turku na-
 uczył : skądmi się iż nie z Pisma S. które niekaze przed śmier-
 ciał nikogo o światobliwości vperwinać : Nauczyles się tego
 od Antychrysta / który was za żywota kánonizuje / y między
 Anioły pycha wasz Pharyzaysska wsadza : a po śmierci z Lu-
 terynem przeklętym was do piekła wtraca / ośiat to sam o so-
 biey pisześ fol. 101. Jęś iest zrodzonym y wychowanym pod iarz-
 mem Antychrystowym. A tak ex tuo te ore iudico serue nequam, iako
 cie Antychryst wysłagt y wychował / tak cie y na starość nicoz
 puszcil / ten cie nadszt y operat y iako on sam iest / takie mu też
 święte kánonizujesz. Tóć taka wasza kánonizácia : patrzciesz
 jeśli dobra / a naszey pokoy dacie / ia rádze.

O POSCIE NOWOKRZCZENSKIM.

A tak Kátolicy rozumiemy y wierzymy / żeć nam Pan
 Christus przez Apostoly swoje postcie rozkazal / tak nas
 weza / y w Pismie to mamy / iakoc to na wielu miejscach K.
 W. wskazuje : a miánowicie y Quadagesime mamy rozkazá-
 na od Apostolów s. A iż ty niewierzysz temu / wolno tobie ta-
 kiemu Turczyelowi y w Bogá niewierzyć / przecie y P. Bóg
 y postć będzie bez ciebie. Pytam ia też ciebie / kto wam Tur-
 kom owe wáse posty postanowił : widziałem ia też że wy po-
 ściecie się do samey wieczery nieobiadując / chociaż tego ná-
 wieczery dobrze powetruiecie : ale któż to wam tak postáno-
 wit : Powiedz który Apostól / chocia y Doktor wam to rozka-
 zał : Wroście ná pospolstwo wáse posty z ludzkiej wstáwy
 włożyli. Coż to za nápkara / nie iest ná obiedzie / ale ná wie-
 czerzy się musisziem obetkac / że stánie y za obiad : czyli mies-
 lepsze ná wieczery niż ná obiedzie. góże to tak rozkazano : kto-
 re pismo

re Piśmo o tym mówi: Podobno w Dzieciach 27. 9. gdzie Łukasz s. mówi tak: A post już był mingł. Ty w Anotacyach odmieniles post w pogodę / powiadaiąc iż tu post włożona miasto pogody / chociaż y w Grécim jest post. Wierac się podobno na ten czas była zawróciła głowa od wielkiego postu / albowo raczy ożarles się był / żeć się z postu widziela pogoda. O fałszerzu a widzielaś to / gdzie tobie X. W. fałsz twój zarzuca / a wždy ty na to milczyś: lepiey się to było z twych fałszów spierać / a naszym postom dać pokoy. Taki wy umiecie posty w pogody przemetlować / a wždy nie fałszuiecie Piśmá? A takiż to był post Pána Chrystusow / że na puszy będąc / pogody miasto postu záżywał: abo Apostołowie takli posćili podobno oni bankietow y krotochwile záżywali / wpatrzywszy czas pogodny: a prawdaś to: powiadażże te prawde swoim Turekom / a bōy się Pána Boga / bo cie czasu swęgo za te prawde prawdziwie skarże.

O MALZENSTWIE NVRKOW.

Nepodobac się to / co też powiedział S. Hieronym / Apostoli, aut Virgines fuerunt, aut post nuptias continentes. Ty pytaś (co było po tym odprawowania ślubu / gdy się mieli małżeństwą chrónić?) Osobliwa gadka: wierá iá żadać Pánu Chrystusowi / czemu tak mówi: Kto opuści żonę dzieci / etc. Co było po tym: O smrodzie / znać powściągliwość twoię / iakoby y po ślubie niemożlá bydz powściągliwość. Orwo ty przedśie y nád wolá Pána Chrystusowa, chceś Apostołóm ráć żony / y dowodzisz tego że mieli żony / czego my nie przemy / iż niektórzy przed tym niż Apostołami byli / mieli żony. Ale też mowiemy / iż za rozkazaniem Pána Chrystusowym opuścili żony y dzieci / y tak Ewángelia powiada / y to im przyznawa Pan Chrystus / y za to im obiecnie odpláte wieczná: wole iá Ewángelistóm wierzyć. A ciebie nieprawdziwy człowiecze sam czart wzy słowá nicowác y wyspácác / zowac Synód Tureczemski miasto Turecki. O nieczemny trupie / niegodzienes go y miánowác.

Proſzę cię kiedyś tak mądry/narayże żone twojemu Tłemoie-
roſkiemu / oto już kilka lat mieſka bez żony / a do tego wdo-
we w domu ſwoim przechowywa / a za ſie to godzi. Naray
też żone y Socynowi / który oto bez żony będąc / małżeńſtwa
ſie chróni a pſoty pátrzy: ieſzcze naray meżá oney wdowie Lu-
belſkiey Krótkierowey / która częſto y ciebie na wieczerzy od-
wieczór bywa / nie wiem w który obyczay / a czemu ięz nieroy-
daſz za mąż? y inſzych także wiele/czemu bez małżeńſtwa cię-
picie / czemu im w ſinrodzie iáwonym mieſkac dopuſzczacie?
Chcecie wy Apoſtołſkim małżeńſtwem ſwoie niecnoty pokry-
wać: nie będziec to: przedſie ty w nieprawdzie zoſtanieſ: bog
prawda w takich kłamcách niekożyſci. A Pán Bóg co? dá-
ie ſkutek błedu takowym/żeby kłamſtwu wierzyli. 2. Teſſ. 2. 8. 10.

NVRKOWIE IAKO PANA

Bogá chwałą.

NJedzy wielkoſciá takich y owákich plotek duſze czło-
wiecze zaráżających / ktorémus niewinné kárty pomazał/
ieſt też y ono co ty odpowiadáſ ná one Anotacyá / w ktoréy
X. W. pyta/ktorzy uſty tylko Bogá chwała: wiedząc co tána
odpowiáda X. W. ty krócéy odpowiadáſ: (Iż wſyſcy zgola Pa-
pieżnicy.) A ia też tobie krótko mówiąc rzekę/iż nieprawde mó-
wiſ / iáko nieuoſtydliwy kłamcá: bo ácz ſá niektórzy co uſty
tylko Bogá chwała / wſákże ſá też takowi / ktorzy go uſty y
ſercem prawdziwie chwała / y przydáie to: że wy Turkowic
áni geba / áni ſercem Bogá chwalicie / boſcie ſie Chryſtuſá
zápzieli niechcąc weni iáko w Bogá prawdziwego wierzyć: a
pogotowiu áni go chcecie zwác Bogiem áni go chwalic: á
ieſli mu ſie kłaniać / tedy to czynicie poniewoli y zmuſu iáko
czárci / *Et credunt et contremiſcunt.* Tak to wyznał Stráconius w
prefácii ná diſputáciá piſac: Jezusowi Nazárenſkiemu /
wſyſtek uſklón Bożki wyrządżając / choc z wielkim utrapie-
niem náſzym. Tóć też tak właſnie Czárci ſie kłaniać / z utrá-
pieniém

pieniém wielkim / i musiecie sie temu klaniać / którego z Czarty
nienawidzicie. A tak to moja prawdziwość odpowiesz / niż
twoja zwoździeliu. O wstawach y postach już sie mówiło / nie-
chce powtarzać.

WOKABVLY NOWOKRZCZENSKIE.

Pominano cie w Anotacyach ná List 2. Tim. 2. v. 13. iż
sie słów nowych okolo wiary strzedz potrzeba / ty nie / iłkoś
sie w tym niepolepszył / ale iako ieden nawietśy scurra. wszyt-
kie syderstwa / frantostwa / żarty / posmięwista / kulfánstie y
tarczemné słowka wstawicznie z twoiey śmierdzącey geby pu-
szasz. Wszak ty Chryścianin / Turzyciel wielki / nie bez Pi-
smá s. ani czynisz ani mówisz : spytam cie o kilka słów / w któ-
regos ie Ewangelisty albo Apostola czytał ?

Naprzód / Papieża wstawicznie zowieś Antychrystem / po-
wiedźże mi kiedy to napisano / że Papież iest Antychrystem ?
ponieważ ty to tak wdajesz / iakoby żywa Ewangelia była / wa-
żajysz gdzie to napisano.

Drużę / zowieś Papieża / śmiertelną / smrodliwą / zbórowia-
łą głowę / naniecnotliwymi / czartóm brat / smrode / Dus-
chowników niecnoty / niebożni. A to gdzie w Pismie s. a
przedsie to w ciebie Ewangelia.

Katolicy / dworzanie / zgraiá / dużyńa / ordá Antychrysto-
wa / káci : z którego to Ewangelisty wzięto ?

Asieja / Misarze / przegolency / cygani / cechowani dworza-
nie / fallaces y emissarij capri, przysiężni Papieżcy : znasz swoje wo-
kaby ? Któryz cie ich Apostól nauczył ?

Sákrament / Oplátkowe ciało / Bálwan / Bálwochwál-
stwo / nabożenstwo Pogańskie : gdzież to w Ewangelii ?

Świète zowieś Bálwanami / trupami / umartemi / gdzież
to napisano ?

Piott S. obluda nárabiał / obledliwości / grzechóm pod-
dany / któz go w pismie tak zowie ?

Doktory / Patresami kto nazywał ?

O bluznierco wſeteczny/ iako ſie ty Boga nieboiſ/ aby cia
 kiedy ziemia z takim wſetecznym y bluznierſkim iſzykiem nie
 poſarła? Dlugoc cierpi Pan Bóg/ ale przydzie czas / że ſie y
 ſwoiey y koſciola ſwoiego krzywdy ſowicie zemſci: nie ſpie-
 way przed czasem / porydzie y twoy czas / nie pierwoſys ty taki
 bluznierca porydzieſ/ y znimi tobie zgotowane karanie odnie-
 ſieſ. Tłuchceſ używac ſłow naſych ſtarożytnych / od Apo-
 ſtolow naſych nam podanych. A co ty bluzniſ paſceka two-
 ia/ nie pytaſ ſie o tym w piſmie ſ. tylko co wyczytaſ w Ba-
 leuſa/ Bezy/ Bálwina/ Lutrá / Serueta / to v ciebie napew-
 nieſta Ewángelia. Już ná tym teraz miey doſc / czekaſ co
 wietſzego.

O NIEPEWNYM ZBAWIENIU

Nurków, a pewnym ich potępieniu.

Rozgniewałeś ſie tu bázro / y ſierdziſ ſie aż názbýt / iami-
 niewiedział / że wy nowi (ſi diis placet) Chriſtianie vmieſci-
 ſie gniewac albo laiac : boć to ieſt podobno zakázano. Czy-
 tay ſobie Páwła ſ. do Epheſ. 4. v. 31. Wſeláka mówi/ gorze
 koſc / y gniwo / y zapálczywoſc / y wrzaſt / y bluznienie / niech
 będzie odieté od was z wſeláką złoſcią. Aleć wy téż iako wi-
 dzie przechodzićie w złoſzczeniu nagniewoliwoſz bábe / y ow-
 ſem ſámego czártá : bo tak rozumiém / gdyby dyabel miał ko-
 mu laiac / nie mógłby goſſych ſłow mówic / ná d te / iakté ty
 z paſceki wypuſzczaſ : ale iſ ſam nieſmie bluznić / ciebie po-
 duſcza iako temu oddánego y przysięgłego Turká : przypie-
 tu kilka ſłow ná przyklad.

P. Ná te niezbójna y iádu Piekielného pełna dume, która w
 ſkole Antychriſtowéy opoiony ieſt, odpowiedzieć ieſzcze
 ile może bydź nakrócéy muſſe : choć iamić iuż tu chciał
 był przeſtać, aby ſie wždy niektórzy przez Antychriſtá
 omamieni obaczyć mogli, á za tym z tego omamienia y
 gniewolenia wyniſdź.

R. Toć nieladą sztuką wafęy skromności rzłomo Chri-
stianstęy: Ale o coż sie wżdy ták iádowicie stary Lu-
cyperze sierdziś? powiedz ieno / á co wiedzieć iesli té piekielné
stowá tobie wiecey niesłuzą?

P. Mówi to iáko człowiek niebáczny z omamienia wódzá śwę-
go, który dróge otworzył ludziom do wszelkiey niezbożno-
ści, &c. A to gdy naprzód piśse, iż żaden tego wiedzieć
niemoże, iesliż jest w łasce Bożey ábo nie. Anád to przy-
danie ieszcze wieszsęgo iádu nápełniony kubek to twierdząc:
iż nikt niema pewnie wierzyć, że będzie zbáwion: O *supi-
num impietatis & abominationis plenam vocem hominis
vix non communi sensu carentis, qui cum se iactet Theo-
logum, nihil tamen minus quam Theologum redolet, &c.*
To naprzód z wst niezbożnych wyzionawšy, iż nikt niema
pewnie wierzyć, iż będzie zbáwion, &c.

R. A tóż bylá przyczyná ták sprośnego y kárczemnego lá-
tania: co prawda nie po Christianstwu / ale po skátani-
stwu: á cożci rzec / musisł té stowá w twóle gebe wziąć / kie-
dys sie ták nápart. Miałes był niezbożny zwodźcielu odpo-
wiedzieć ná to / co tobie zádaia / á ostatek zostawić pod roz-
sadek náś nie láiąc ani bluzniąc. A ty nie odpowiedziałośy
y stárzyś y záraz potepiaś / y Antichrystowi oddaiesł: ale pier-
wéy ty v niego bedziesł / zetrwáy iedno troškę / á posłuchay
mie téż.

Pytam iuż was Turkowie / co sie wam zá krzywda dzieie /
kiedy my mówiemy / że niemoże tego nikt perwie wiedzieć /
iesli jest perwie w łasce bożey / ábo nie: A zátym y tego nie
może perwie wierzyć / że perwie ma bydź zbáwiony. Co tu
rzeká wám zá krzywda: Ażá wy téż koniecznie chcecie bydź
w niebie: wierác mi sie temu niechce wierzyć: bo ia wiem że
wy málo trwacie o niebo. A kiedybym ták blizu był onęgo
twoiego gregoryanka Niemciowskięgo / tedyby to iáko dobry
śláhcie zeznał, że on sam niedba o niebo. Widzialem ia ies-

go Piſmo / gđzie dowodzi / iż po ſmartwychwſtaniu macie ſie wy Turkowie tu na ſwiat wrócić / y znowu na ziemi żyć przez tyſiąc lat / trzymając ſie onęgo błędu króty mieli Millemarę. Co ieſli tak ieſt : A cóż wam po niebie : Dobrze wam na ziemi / nie trzeba wam lepszego nieba : iako z bydłem zdychacie / tak z bydłem żyć będziecie na ziemi. A nierozumieni o tobie / abyś ty chciał tak ſtaręgo kompana odbiegąć : a choć abyś też chciał / tedy cie pewnie od ſiebie niepuſci. A czemuż ſie maſz frąſować / kiedy tobie nie każe wierzyć że maſz być w niebie : a ja powiadam / raczy ty wierzyć temu że zgoda nie będzieſz w niebie : y to perwieyſza iako y Niemowſki wierzy.

Evangelicy
niechcą być
w niebie z
Turkami.

Tak to / wielkaby ſie krzywdą ſstała Luteranom y Kalwiſtom / kiedybyście wy Turkowie mieli być w niebie : bo ieſliż to pewna że wy tam będziecie / toć ſie iuż Ewangelikowie omyli na ſwoy wierze / y pewnie im tam nie być : Chybabyscie im chcieli dać mieyſce między ſobą / y do ſwego nieba przypuſcić : to może być / bo widzę żeście wy taſkawſzy na Luterany y Kalwiſty / niź na nas Papięzniki : przetoſz był od nich prokuratorem / roziąwſzy ſie za ich wiare / broniąc ich / że też także dobrze wierzą iako y wy : o czym ja ſponowiędz niechce. To iednak wiem od nich / że Ewangelikowie niemają téy woli być zwani Turkami w iednym niebie / ani Luter / ani Kalwin na to zezwola / tak oni o was piſzą : Secta Anabaptistarum abominabilis et diabolica secta est, quæ Deo repugnat, et ex diabolo originem habet. Doctrina quam habent, nihil aliud est, quam impostura diaboli, malus atq; horrendus error et blasphemia divini nominis. Toć tak o was mówią. A tak to pewna / że oni niechcą być zwani w niebie choćabyście wy ich dobrze chcieli przyjąć / oni tego nie uczynią / ani ſie dadzą namięnić / aby chcieli być zwani w iednym niebie. A ſłuſznie / bo ieſli ſie zgodzić niemożecie tu na ziemi / a iakożbyście ſie tam zgodzić mieli : toć nigdy nie będzie. Jakoż tu wam wierzyć : króć prawdę mówię wy Turkowie / czyli Ewangelikowie : Opięć tego iżby inſe mebo dla Turków było / inſe dla Ewangelików toby mogło

Albertus de A-
nabap.

mogło być. Ale tego ięszcie nieślychał ani czytał / ani w
wierze / aż mi wkażecie. Owo moja rada / rozepzycie się pięra
wcy z Ewangelikami / przykim z was ma zostać niebo / ięst
oni wśasy na to zezwola / że wy macie być w niebie / my
żadni nie będziemy. Ale póki się nie zgodycie / my zgola temu
wierze / będziemy / że wy w niebie nie będziecie. A tym czasem
on nieborak P. Boitowski pisarz Lubelski / ktorémuś twócy
Plastr nieśczęśliwie przypisał / bo od niego tym czasem w
miał / musi tedy czekać / aż wy się o niebo rozepzecie : co pra
wda / nierychło się ten do nieba dostanie : albo powiedz w kto
rymli on niebie będzie / zwamili Turkami / czyli z Ewangelia
kami : spytaj się Ewangelików coli o nim rozumieć. O nas
się lepać niebo / y kasta się możesi niefrasować.

Jeżcie y to mnie odwołdzi od tego / abym ja o waszym niebie
nie wierzył / żeby to sobie za trzywde Lucyper wziął / który z
nieba zrucony y do piekła wtracony ięst / dla tego iż Bogu
swojemu z anioły drugimi poklonić się niechciał. A iakóż wy
drugimi Lucyperami będąc / co się Bogu swojemu klaniać
niechcecie / y owsem chwale ięgo iako Lucyperowie niścya
cie / macie sobie niebo peronie obiecować : ja niewierze te
mu / choćbyście się nabazyley napirali / nie dopuści wam te
go żadnym obyczaiem Lucyper. Bo ma piśmo po sobie tak
napisano w Jan. 3. v. 18. Kto wierzy w Syna Bożęgo nie
podległ potępieniu / kto niewierzy / już potępiony. Wy nie
wierzyćcie w Syna Bożęgo / wśat Statorius w swojej dispu
tácii tak napisał. Christus pan nie ięst ostateczny cel wiary naszey / ale
wiara nasza ktora mamy w Christusa / daley się ściaga. y o kogo się ięnego o
pięra. to ięst / o Boga. Otóż wy w Syna Bożęgo nie wierzyćcie :
Ale przez Syna wiara w Boga iakiegoś strzelacie. A tak wez
dlug tego wyznania na was się ściaga dekret / kto niewierzy
w Syna / ięst potępiony. A czemuż wy macie wierzyć / że pe
ronie macie być zbawieni / ponieważ już was teń odszedono :

Naostatek / ięśli chceś abyśmy temu wierzyli / że ty maś
być z Turkami w niebie / wkażysz nam to palcem w piśmie
S. gdzie to napisano : Czechowie z Turkami swoimi będącie
w niebie

Turkowie
nie wierza w
Syna bożęgo.

w niebie. Jeſli ty niechceſz wierzyć / żeby Piotr S. był Opoſtą / ażci by to piſcem w piſmie pokazano / y chociaż to wſtawia / przedſie ty nierozumnie przyſi : a dla czegoż my mamy wierzyć to / czego ani podobieńſtwa w piſmie S. niemaſz ? Bądź perwień tego / że nas na taką wiarę nie namówiſz. A ty czemu to maſz wierzyć czego w piſmie niemaſz : tak ſie tobie podoba / nowe Artykuły wiary tworzyć : powiadażże ie ſiał bierz u twoim Turkóm : takac waſzą wiara / czego w piſmie S. niemaſz / to wierzyć : a czym wam piſmo oczy wyſkła / niechciecie wierzyć.

Tę y inſę przyczyny przywodzi mie do tego / abym ja o waſzym zbawieniu bynamnię nie wierzył : a tak dziwnie ſie tobie takiemu Turzycielowi / że ſie tak o to fraſujesz na X. W. Wſtawia zdamy ſie / iż tobie nie tak o waſze zbawienie idzie / tylko chcąc ſie nam Rátholikóm zakażać : roſzczasz ſie za nami iátkoby o naſze krzywdę mówiac. Niewiem kto cie proſił w te prokuracya / wniemy ſie ſámi domówić / ieſli nam czego niedoſtaie / a takich prokuratorów niepotrzebujemy. A iżbyś był y tego perwień / że nauka y nas około zbawienia ieſt dobra y z piſma S. wzjeta : pomówie o tym z toba im nakrótcę moze. O to ſie tedy wzdymujesz za nami / że nas tak wczę / iż żaden perwień wiedzieć niemoże / ieſli ieſt w łasce bożej. A druga / iż nigd niema wierzyć / iátkoby perwień miał bydź w niebie. My lepať Rátholicy o to ſie y namnię nie gniewamy / niewiem czemu ſie ty bierzeſz za to / gdyż y nam krzywdy nie czyni / a pogotowił ani tobie. Bo obiedwie te náuce mamy w piſmie / máło nie témiz ſłow. Jáko kiedy mówi / Ecl. 9. Są ſpráwiedliwi y mądrzy / y uczynki ich w rekach bożych : A wždy niewie człowieka / ieſli nienawidzenia albo miłości godzien ieſt / ale wſyſtko na przyſſly czas chowają w niepewności. Toć to Salomon iáſnie mówi / że żaden wiec dziec niemoże / ieſliż w łasce bożej ieſt : a wiec mu także beśdzieſz iágił. Wſtaw y Job s. c. 9. Jeſli ſie bede chciał wſpráwiedliwić / wſtá moje potepia mie : ieſli ſie niewinnym poráżę / złym mie bydź przeſwiadcza : chociaż też y ſczery bede / y tego

Nauka o perwieńności zbawienia.

y tego wiedzieć nie będzie duszá mojá. Tákžec y Pawel S. mŕwi/ 1. Cor. 4. Lecz sam siebie nie sádzę / ábowiem sie nim / czym nie czuie / wšakž nie w tym iestem vspráwiedliwŕn : Ale Pan iest ktŕy mie sádzi. A tákže nie sádzcie przed czásem / ážby Pan przyšedl / ktŕy též oswiéca zátrýcie ciemnošci / y obiáwi rády šerc / á tedy chwala będzie každému od božá. Tož piše 1. Cor. 9. 24. Alžá niewiécie iž ci co ná záwŕd bŕgáia / ácz wíec wšyšcy biežá / ále předsie ieden základ biežá. Tákže biežáycie abyšcie otržymáli. To sie zžadžá zŕnym co Pan Christus mŕwi / Math. 22. Wiele iest wezwánych / á málo wybránych : y co též mŕwi Math. 7. Nie káždý ktŕý mi mŕwi Pánie Pánie / wnidžie do krŕlestwa niebieškiego. Třechce ich wíecý přywŕdžie / byš im šnasdž tákže nie nálaiať. V nas předsie to perwá znáuki Páná Christušowéy y Apostolškiey iž niewiémý iestlišny wybráni y přeznáčeni do žywŕtá wíeczneho : niewiémý y tego iestli dobiežymy do krŕsu / chocia wšyšcy biežymy : niewiémý y tego iáto on Pan y Sedžia náš / nas osádzi : niewiémý iestlišny lášti božéy godni. A tego niewiedžá / toč próžno má kŕo sobie dumać / že perwŕie má bydž zbáwŕn : bo kŕo ták wierzý / iuž ten má wíedžet že iest z wybránych : že krŕsu perwŕie dobiežý / že go Pan ták osádzi iáto on duma / že godžien iest lášti : A kŕož táki iest / ktŕý to będzie wíedžiať : Podobno wy Turkowŕe wíecý wíecie niž Páwel S. y inšy wíedžieli / niž též nani powíedžiať sam pan Jezus Christus : niewiém ktŕý to táni Anžŕŕ wam obiáwŕť :

Žtádeci to iest / že w pišmie S. sa té dvě enŕcie rŕžné / wíará y náđžieá / ktŕých ty wídže nie rozumieš / tákš sie bárá / zo v tých Rábinŕw přezucýl / áž y Ráthechizmu iuž nieumieš. A Páwel S. náš náucžá 1. Cor. 13. Teraz trwáia : wíará / náđžieá / miłŕš / té tržy rzeczy. Tákže do žyđŕw n. Wíará iest gruntem rzeczy tých ktŕých sie špodžiewámy. Grunt iest tožny od tých rzeczy ktŕé sie ná gruncie wšpíráia. A ty předsie Turku bezrozumnie y nieumiećtnie w iedno gmiatwáš. Játo ná přýklad mŕwi Pan Christus / Ioan. 3. Kŕo wierzý w

Syná / ma żywot wieczny : y potym / kto wierzy weń nie ſa-
dza go : á który niewierzy / już ieſt oſadzony. 26. My chcąc
mieć żywot wieczny / wierzymy w Syná bożego / wierząc tes-
mu z ſtrony Bożej / iż wierzący ma żywot wieczny. A to ieſt
fundament zbawienia naſzego / wſakże nie idzie za tym / aby
każdy miał być pierwien tego z ſwojej ſtrony / że za oną wiara
otrzyma pewnie żywot wieczny : bo chocia wierzy w Chri-
ſtusa / moze go ieſzcze niebo chybić : nie dla tego żeby obietni-
cá Chriſtuſową niemiála być pewną / ale dla tego / że my pe-
rownie niewiemy ieſliſmy wybrani / abo ieſli do onego křeſu pe-
rownie dobieżymy / abo dobieżawſzy tam / takó nas Pan oſa-
dzi. Jako daie przykład Paweł S. Jż ci którzy wzawód bie-
gaia / ácz wiec wſyſcy biegaią / ale przedſie zakład ieden ty-
ko / który dobieży / bierze. Tak y my w Wierze chodząc / idzie-
my do křeſu zbawienia naſzego : Ale ieſliż dobieżymy niemo-
żemy perownie wiedzieć / áż kiedy dobieżymy : gózie dopiero wie-
dzieć będziemy ieſliſmy wybrani / laſti bożej godnemi / á to za
oſadzeniem onego Pána y Sedżiego naſzego. A tak dla tęj
nieperowności / ná onę wierze buduje ſie nádziera / że duſiając
pánu Bogu / za tą wiara / którą mamy w Chriſtusa / doſta-
pimy żywota wiecznego. A táć ieſt różnoſć nádziera od wiá-
ry. Takci nie Jeſuitowie / ale ſam pan Bóg w piſmie ſwo-
im nas uczy o zbawieniu / za czym też y ono powiada / Philip.
1. 2. 12. Zboiaźniá y ze dżeniem zbawienie waſſe ſpráwuycie.
Gózie wierzącym nie każe hárdzie ſobie obiecować zbawie-
nia / ale bac ſie by go ſnadź nie utrácili. Czemuż ſie o to ma-
bac : daie przyczynę do Rzým. 1. 2. 20. A ty wiara ſtois / nie-
wynoſze ſie / ale ſie bój / aby ſnadź ani tobie nie przepuſcił.
Tu wiðiſi / iż wierząc moze utrácić wiare. A przetoż powi-
nien być w boiaźni / á nie w próżnej dumie y beſpieczeńſtwie
heretyckim. Takac ieſt náuka pána Chriſtuſowa y Apoſto-
łów iego / przy której my też ſtoimy : Coż ty przeciwko nięj
ſmieſz mówić.

P. Przetoż to mówie nieomylnie, iż każdy temu y tak wierzą-

cy pewien

ty pewien tego może być, iż sie Bogu podoba. A kto sie
iuz z taką wiara podoba Bogu, Iżali ten ieszcze niema być
pewien zbawienia?

R. Słyse iż ty mówisz: ale pan Christus y Apostołowie
tego nie mówią. Pismo s. mówi/ iż nigd niemoże wie-
dzieć / że sie Bogu podoba: ty powiadaś iż może być pe-
wien tego: tedyż o tym napisano? Pismo s. mówi/ niemożym
sie nie czuie/ wskaż mi w tym iestem vsprawiędliwiony: ty
powiadaś iż taki iest vsprawiędliwiony: w którymże to pi-
smie? Pismo S. mówi iż każdy w wierze stojący ma sie bac
aby go nie wyzięto: Ty powiadaś że wierzący pewien iest
zbawienia / nie trzeba mu sie bac: a to gdzie napisano? Ko-
muż tu wierzyć/ tobie/ czyli Pismu S.

A czuieś sie niebożny czworwecze / iakoś wiele niebożno-
ści w kilku wierszach wyzionął. O *impium tuam et abominandam bel-
lue non hominis nocem, qui cum te iactes Christianum magis tamen Machometum
oles.* Na te niebożny y iadu piekielnego pełną dume twoje/
któras w zborze Antychrystowym opoiony iest / iuzci dawno
odpowiedziano/ aby sie twoi Turkowie przez Antychrysta o-
mamięni obaczyć mogli. A wždy ty iako Turęk niebączny /
z omamienia wódz swego/ taką naukę dając ludzjom otwa-
rzaś do wsętkiej niebożności / mówiąc / iż może każdy cylewiec
pewnie wiedzieć/ iesli sie Bogu podoba: y ieszcze przydaieś wieśłego
iadu nápełniony kubek/ iż każdy ma wierzyć / że pewnie będzie w nie-
bie: czyli klamcą uczyni niebożny Turęk/ Boga y pána nás-
zego ze wsytkimi Proroki y Apostoly. O niebożne a tak iá-
sney prawdzie przeciwne Antychrystowe nabożenstwo / o ná-
uka Turków iadu piekielnego pełna/ chceś ty wielki Turzy-
cielu non Christi, sed Antichristi / uczyc naše Doktory / iako komu
mają obiecować niebo y zbawienie: iuz to przed tobą lepięcy
vmiemy iako obietnicom Bożkim wierzyć / y zbawienia od
niego z nádziecią pewną y z boiázią czekać mamy: nie tak
hárdzie ná wiare naše y uczynki każemy / żebyśmy koniecznie
záperone zbawienie dla wiary našej otrzymać mieli: ale trzy-

maiać ſie ſłów pańſkich / gdy wſyſtko uczynimy / rzeczymy / ſługami niepożytecznymi ieſteſmy / coſmy powinni byli toſmy uczynili : a zbawienia naſzego złaſti y miłoſierdzia iego czekać będziemy / bądźli to wola iego / zbawi nas : ieſliż wtę nas potępi / ſprawiędliwie to uczyni. A tym wmyſtem wiaraſ naſze y uczynki nalepſze / y ſakramenta ſwiete odprawuitemy. A toć nie ieſt / certa pro incertis amittere, iako ty ſalony kulaſanie mó wiſz. Ale owoſem dobrze czyniać / iako nas Apoſtol S. w czy / 1. Pet. 1. przez dobre uczynki perwne czynimy zbawienie naſze. Gdzie nie mówi / perwne wierzcie. Ale perwne czynicie wezwanię y wybranię waſze / co ma być do końca żywota naſzego / po krózym dopiero ta perwnoſć naſza ſkręć ſwoy weźmie. y dotęgoc pomoże wſtawicznę w ſwiatobliwoſci y ſprawiędliwoſci poſtepowanię y pomnożenie : perwne ſie ſpodzie waiać / iż ſie przy wezwaniu naſzym zoſtoim y zaplate odnieſ ſiem. Zaczynam y to ſie oboie zoſtoi / przeciwoć czemu ty nieumieciętnie mówiſz / iż y uczynki dobre zaſluguię niebo / y przea cież niekto nie może wiedzieć / że perwne w niebie będzie : goryż czego ſie doſluguiemy / ieſzcze perwne wiedzieć nie możemy / ieſliż temu doſyć uczynimy / abo ieſli ſie dorobimy. Pytaſ / mó więć / ieſli tak / cóż pomoże dobre uczynki czynić / gdy nie wieſz ani temu wie rzyſz / kaſkawli Bóg na cie / abo przygię li Bóg twoie uczynki.

To pomoże nieuku / iż gdy wſytko uczynimy / rzeczymy / ſługami niepożytecznymi ieſteſmy : coſmy powinni byli / toſmy uczynili. A ia zaſ ciebie pytam / co teź tobie pomoże wierzyć / że perwne Pan Bóg kaſkaw na cie / abo że perwne mu ſie podobają ia uczynki twoie / ieſliż to nieprawda / y ieſliż taka dumna pharyzayſka / Bogu bzydliwa ieſt : Przedeſie ty powiadaſ (iż X. W. Paweł S. niezrozumie / y gę go wyklęda) Toć go ty podobno lepięy rozumieſz : a króćci to powiadał podobno twoie bāby pod kędzię to mówią : może bydz : ale ſpytaſ ſie iędno teź inſzych / wſłyſyſ co o tobie rzekę : ſprobuie ia twęgo wyklędu. Wne tedy ſłowa Pawła S. acz na ſie nie złęgo nieczuia / wſkazy jem nieprzeto wſprawiędliwion : X. W. tak wyklęda / y tak rozumie. Że Paweł S. choćia miał dobre ſumnienie / przed

sie niechce twierdzić / iakoby już był sprawiedliwy. Ale sie na
 páná Boga spuszcza. A ty iako : Tak / acz nie gnuśnie urząd swój
 odprawował / iednak sam o tym sądu niechciał czynić / ani sie sam usprawie-
 dliwiać / iesli we wszystko potrafił / co na urząd iego należało : ale to pánu Bo-
 gu swému zostawiał na rozsadek. Nie kty / ale drewno. A cóż inše-
 go mówi X. W. bá otwórz oczy / zdami sie / że toż co S. Pá-
 wel : bo iesliž sie Paweł S. nie vsprawiedliwiał / we wszyst-
 koli potrafił : ale to Pánu swému zostawił na rozsadek : toć
 niewiedział / iesliž za one roboty godzien był łásti y zapłaty :
 Co też własnje X. W. mówi że żaden wiedzieć niemoże / iesliž
 dla roboty y wiary swoiey godzien łásti Bożej iest albo nie :
 ale to na rozsadek boży ma spuszczać. A widzisz obłudny Phá-
 ryzjeu / iž X. W. rozumie Pawła S. Alec y oné drugie slo-
 wá Pawła S. Philip. 3. v. 12. Nie ižbym już wziął albo dostos-
 ným był ale gonié owabym doscignął. Takie X. W. wy-
 kláda : Jž Apostoł wstáwicznie robiąc nie był pewien / iesli-
 by do křesu dobieżec miał. Ty powiádaš (że tu ná Apostola klá-
 dzie potwarz) y pytaš (zali to tu ábo gdzie indziej o sobie nápisal / že tego
 nie był pewien / žeby do křesu dobieżec miał) Sluchay potwarco / zali
 też tu ábo gdzie indziej nápisal / že tego był pewien / že miał
 dobieżec : Ja tobie powiádam / y tu ukázuie / že tego nie był
 pewien / gdy mówi : Ale gonié owabym doscignął. Kto tak
 mówi / Ažá niepokázuie že tego niepewien : y gdy przydáie /
 doganiam do křesu / nie mówi pewnie dogonie / widzisz po-
 twarco že ty Pawła s. potwarzáš. Ná drugim také miexsu
 tož mówi 1. Cor. 9. v. 27. Karze ciáto moje y zmiervalam bym
 snadž przepowiadájac / sam sie nie stal odzrucenym. Sły-
 šyš iako y tu nie dufal sobie / bojac sie aby nie odpadl od łá-
 sti : toć nie był pewien / iesli miał dobieżec : dla tegož karat
 ciáto / niedufájac y sam sobie. A widzisz potwarco / iákimi
 potwarzámí okłádaš Pawła S. Což czyniš y w onych slo-
 wách Ró. 8. v. 38. Abowiém vpcwniony iestem iž ani śmierci
 ani żywot / ani Anjelowie / etc. ani kto e stwoizenie bedzie
 mogło oddalic nas od miłosći Bożej. Což ono słowo / v-
 pcwniony / tož znáczy / co y ano : Jáni modziat pewná á

nie mówi/ wierze zapewne. Jáko sie tóż słowo rozumie ná in-
 szych mieyscach pisma S. Ale ty niechcesz tego widzieć / iá-
 kobys áni słowa Gréckiego $\pi\epsilon\tau\epsilon\iota\sigma\mu\alpha$ rozumiał/ áni wiedział/
 iáko sie ná inszych mieyscach wykláda: psina sobie oczy zá-
 slepiasz / abys niewidział. Táki czynią ci/ którzy widząc nie
 widzą: slysząc nie slysza. Ale ty przedsie rad nie rad musisz
 ná słowa Apostolskie pátrzyć / áz do końca ólsnieś. Czytaj so-
 bie o tym w Anotacyách X. W. przy nowym Testamencie.
 Niechce już więcej o tej pewności ztobą mówić: niechay to
 już pewna będzie/ że wy pewnie w niebie nie będziecie: o nas
 prosze nie psuycie sobie głowy / otoli my mamy pewną ná-
 dzieie / że w niebie będziemy / iesliż tego godni będziemy. A z
 tym tu y temu y inszym wielóm twoim błędóm / w których
 skutku prawdy / końca wpatrzyć niemoge / koniec czynie/ á do
 ostatniey rzeczy przystępuje/ która sie długo báwić niechce.

O WYDANIU NOWEGO TESTA- mentu od Nowokrzęncóm.

Powiadasz o iákimsi twoim nowego Testamentu wyda-
 niu mnieysza forma: niewiem które to wydanie rozumiesz:
 ia niewidziałem inszego / tylko ono co go twóy Alexi w Rá-
 kowie nie dawno drukował / tenli to iest ábo nie: któzby to
 zgádnął? Jesliż twóy / czemużes twóego imienia nie przypis-
 ał / aby wszyscy wiedzieli / że to onęgo wielkiego Rábina Sz-
 dowskiego Czechowicá wydanie: niewiem co zá przyczyná
 tego iest/ żes niesmiał imienia twoiego przypisać: czylis ták
 cheiał iáko zdrajca y falszerz / ludzie nieswiadomé osukać:
 czylis sie téy tákiey robortki twoiey wstydzil: niewiem co sie
 dzieie: to pewna żes musiał niedusać sobie. O szczérości
 Christiánska/ áza ták przystoi takim Turzycielóm / zdrađa y
 fałsem ludzie podchodzić: A szczerosć y prawda gódzie / óblu-
 dny Turkú? Czegóz sie ia mam dobrego w tym wydaniu
 twoim spodziwać / kiedyś y sam swęgo imienia / iáko fał-
 szerz

ſtęz nieprzypiſał: Coż wżdy nam o tym wydaniu nowym powieſi?

P. O odmienieniu tylko ſłów niektórych, nie ſamęy rzeczy, nieco przydżie powiedzieć.

R. Jako mówisz: O odmienieniu tylko ſłów: wieraś zaſcie y w tym nowym wydaniu ſłowá po odmieniał: tym lepię że ſie wżdy znaſ do tego: bałeś ſie żeby cie znorou niewytkniono/ wolisz ſam na ſie wywołać. Oſobliwyś ty tłumacz/ ieſli tak coraz bedzieś odmieniał/ niewiémci któremu wydaniu będzie wierzyć: Pytamże cie. Któreż wydanie będzie prawdziwoſć/ one pierwoſć, czyli to wtóre? ieſli wtóre: toć peronię one pierwoſć złe y fałſzywe/ iakoć to żądano: niemożesz ſie inż tu fałſzerzu zaprzecć. Co ieſli tak ieſt/ toć tedy do tego czasu Turkowie niemieli prawdziwego piſmá S. tylko popſowane y pofałſzowane od ciebie. Alec y za to wtóre wydanie któż przyrzecze/ żeby ſzere y prawdziwe było/ á żeby go ieſzcze nie trzeba odmieniać: bo ieſliſ ſie pierwoſzą razą omylił/ któż to wie/ ieſliſ teraz ieſzcze gorzej niepoſałſzował: niewiém zgoła iakoć Turkowie mają wierzyć. Ja tak zgoła rozumiém/ kto ſie raz przenięwierzy y w nieprawdżie zoſtanie/ temu niędy zgoła niema bydż wierżono: y ſalem Turkowie beda/ ieſli y w tym wydaniu drugim wwierżę. Ale czemużes wżdy odmieniał/ powiedz nam:

P. Iżem ſłowá niektóre Gréckie, nie wſtedy iednáko przekłádal. Druga, żem nie wſtedy tym porządkiem ſłów ſłanował, iáko ſłoią w Gréckim. Trzecia, żem nie właſnie ſłowá niektóre tłumáczył.

R. Tym lepię że ſam zeznawaſ/ chocia cie ieſzcze nie me Czechowie cza. A coż kiedybyć troche boków przygrzano/ tożbys przyznał ſie dopiero fałſze twoie wyſpięwał. A czemużes ſie tak długo o do fałſzu. twoie fałſze ſwárzył: takci to było żaraz przodku ſzereżę wyznąć/ nie bluźniąc/ ani kart niewinnych plugaſtrwy twoimi máżąc.

104 Receptá Nowoſkrzyczencom

májac. Wiſiſz że przedſie naſtoáryſzyſy ſie muſiało przyſeść do tego. A czegoſ ſie tak bárzo żdziérat / to ieſt / żeſ muſiał zeznać / żeſ ty L. 1.owy Teſtáment poodmieniał / zfałſzował / y nie właſnie przetłumáczyl. A iac mam doſyc ná tym / niétrzeba mi leſzego ſwiádká nád ciebie ſámego : wiedziałemci iá to przedtym / żeſ ty ſtárym fałſzerzem : ále teraz za twoym wyznáním dáleko wiecey. A o tym wtórym wydaniu / co teſ ſam rozumieſz :

P. A iá przedſie y tak wſyſtkim niedogodził. Bo iáko ono piérwſze iedni, tak to wtóre drudzy ſácuia.

R. O ubogi dziádu / ná coſ ty przyſeđł / że inż y twoi diſcipulowie twoie tłumáczenie ſácuia / áni im moſeſ dogodzić : á gdybyſ wiedział co inſzy mówia / iá ſie boie byſ ſie ieſze ná ſtárość od ſráſunku niemuſiał obieſć. Œlaby to zapláta twoego tłumáczenia bylá. Ale wódy ſam co rozumieſz :

P. Słowa którem iá kładł ná kráiu, w text ſa włoſzone : z czego tak ſie Drukárz wypráwował, iſz mále miał kráie : przeto wołał częſto te które były ná kráiu właſnie w text záraz włoſzyć. Ale ſie mnie przedſie nie dogodziło, áni doſyc ſſtało.

R. Toć teby y to drugie wydanie Teſtámentu według twoey powieſci ieſt ſfałſzowane : bo w text włoſzono cze go niémiat kładź : á tak pomiéſzány y ſfałſzowane macie ten drugi Nowy Teſtáment. Ale powiádaſ iſz Drukárz w tym winien : takci nalepiéy / niechże tak bedzie / Typographſkie vitium. A któryż to tak śmiáły Drukárz co piſiná śmie poſpráwiać : On to dawny zdrajca Alexi w Rákorwie Drukárz / przetómci y w Plaſtrze roku Drukowania nie przypiſał / y ty ſam tak mówiſz / iáko byſ inż od kilku lat Plaſtr twoy wydał / chocia go ſwiát niwidział / áż dopiero tego roku 1597. znác jeſcie ſie dobrze zmówili. A coſ uczynicie takiemu zdrajcy Dru-

Wtóre wyda
nie Teſtá
mentu od
Czeſkowicá
poſaſzowa
né.

cy Drukárzowi : Wnic sie ták zda / żeby godzien był aby zá to
falszowanié / ná wielkiey subienicy wisiat : á ty též podle nie-
go : bo bez wotpienia zarazby cie powolał. O nieślachetny
falszerzu / widzicie iáko sami ná sie wásé falsz wywoływacie /
ty ná Drukárzá / á Drukarz ná cie : niegodnibyscie nie lepsze-
go / iedno aby was wšyřtkich iáko zdrajców y falszerzów pi-
smá S. Karano : czego jem iuž iákom obiecat dowiódł ná
was / oddáie was vřzedowi krolewřskiemu / á za sie kto w řdy
znaydzie tákí / co z was spráwiedliwosć nam wšyřtkim v-
czym.

Iuž máte koniec Recepty / Brácia Turkowie / proře
was / czytáycieř iř pilno / chcetieli sie vřřzedz aby ten tám
wář řálbierz ná wieczné potepienié was nie záwíodł / czego ia
wam nie řyče / y owřem vpominám / vpámietáycie sie. A
přyřym proře was / ředý sie ná wářé discipline zbierceie /
řkarzcieř tego tám Bárwierzá wářego / álbo řálbierzá Čze-
chowicá / iř on nie přyříł od was řkromnie vpomináňa wá-
řego / y owřem ná was y ná nas řwym sie wřřetecznym řez-
řiem tárğnat : o co ábyscie go řkaráli pilnie proře. Bo ták
wiedřieć máte / iřliř iěře sie nie vřřrómi / á znorw přyřdzie
ná mie / řkarzeć go ia lepiěy : Aleć y wam sie též dostánie. Bo-
řeř wam day vpámietánie.

Do Czytelniká.

NA mály Plastr / niewielka Receptá sie dáie /
Chociac iěře inřauřtu / y pápiěru řřřáie.

Ždařomi

Zdało mi sie tą rąza nieco posłgować:

Godziło sie y ludzkich rŕŕu poŕzanować.

Jesliż wiece Bórwierz ŕŕaleć z moŕgu nieprzeŕŕanie/

Bądź pewien / iż w pilnoŕci Doŕtór nieuŕŕanie.

Mam nadzieie/ że mu sie tak moŕe dogodŕić/

ŕemu bedzie nie trzeba y do Padwie chodzić.

Jesli tego niemálo / z czym sie oni táia :

Bo niezárz swoiego iadu wynurzáia.

Poczŕay málo niech sie im y ten wrzód rozpeŕnie/

Dyŕrzyŕŕ że sie nie ieden ich ŕmrodu przeleŕnie.

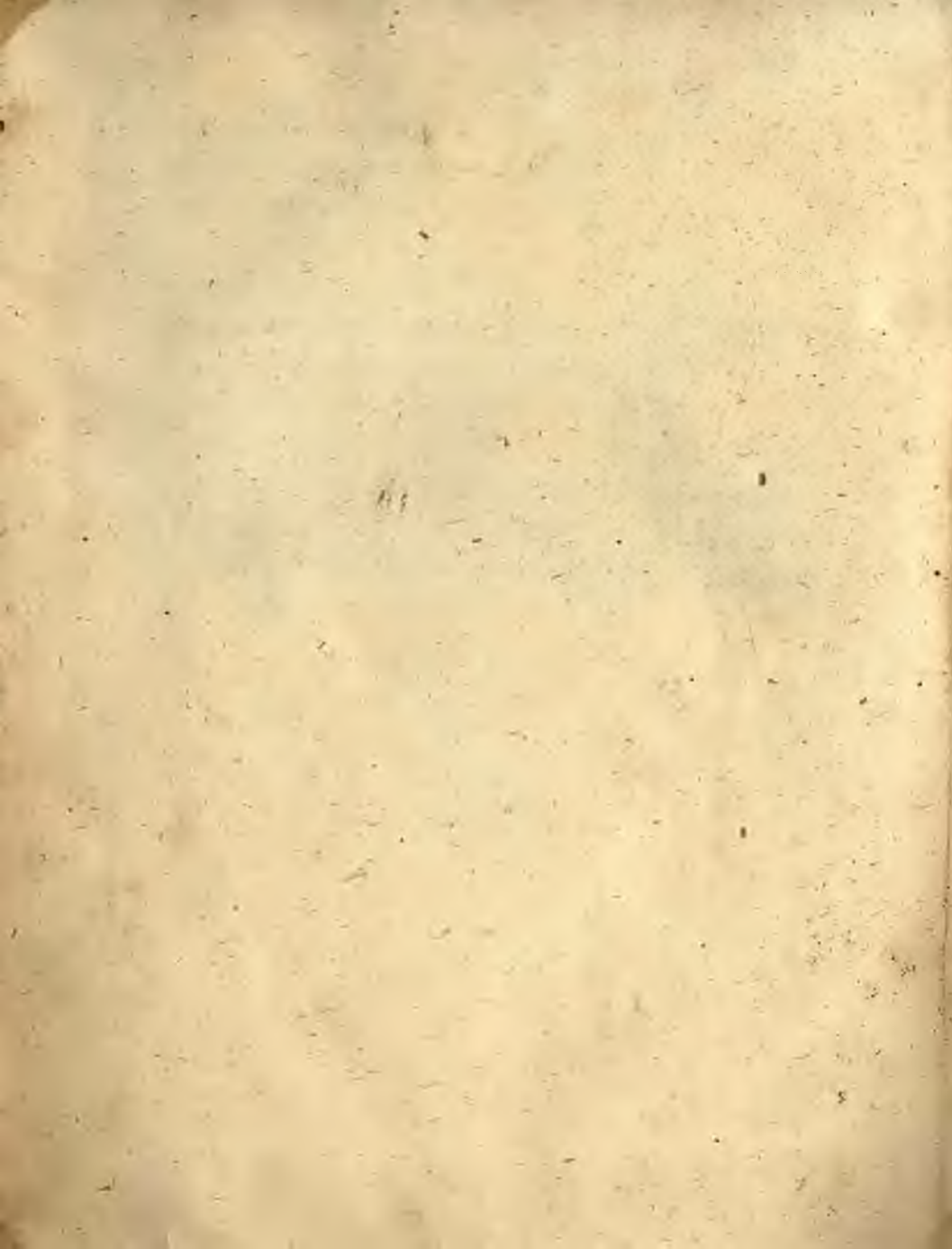
Bądź láŕkaw Czytelniku/ o prawdzie sie pytay/

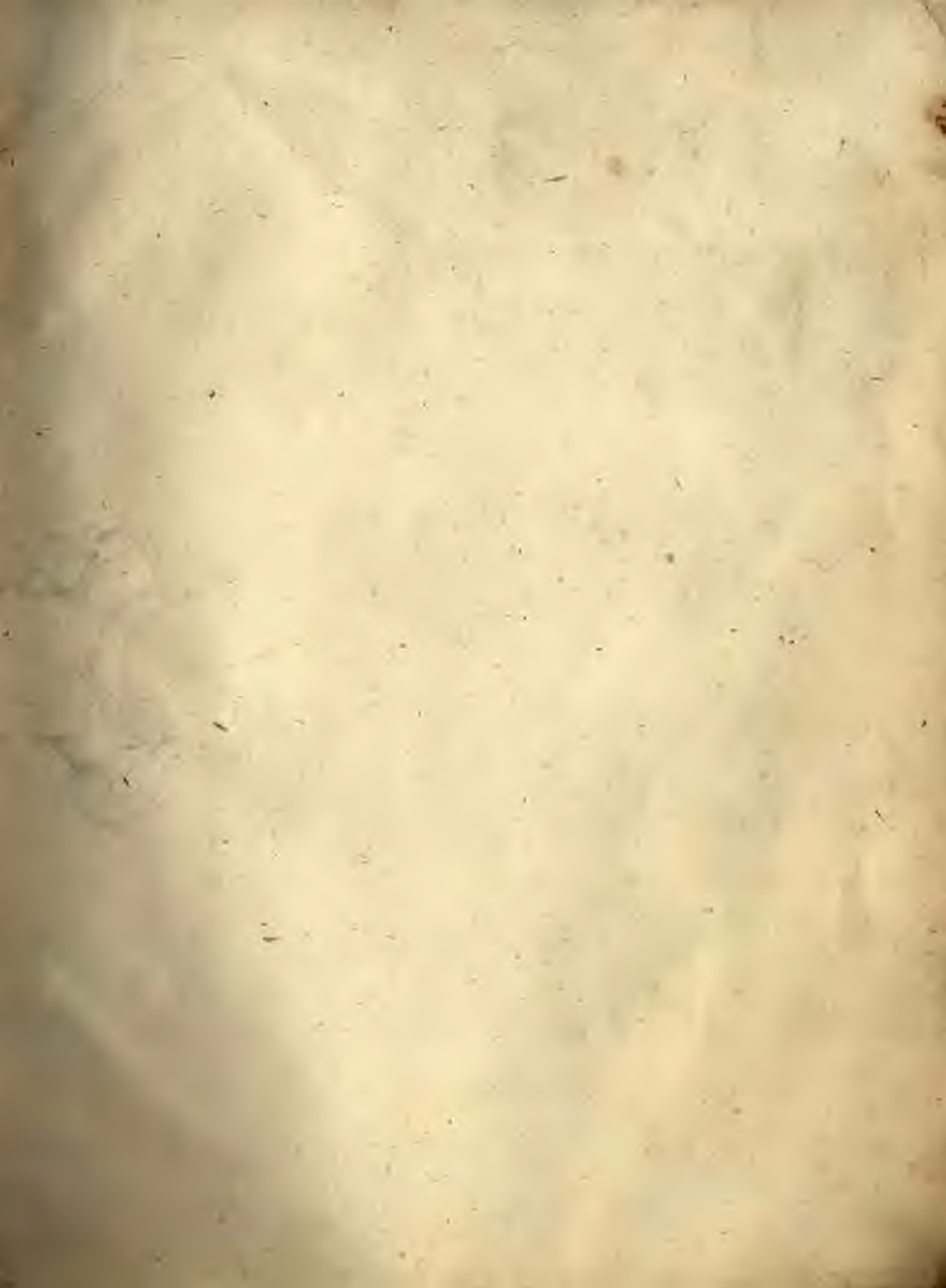
A chceŕli poznáć Turki/ te Recepte czytay.

1. Buch der 1. Theil
 2. Buch der 2. Theil
 3. Buch der 3. Theil
 4. Buch der 4. Theil
 5. Buch der 5. Theil
 6. Buch der 6. Theil
 7. Buch der 7. Theil
 8. Buch der 8. Theil
 9. Buch der 9. Theil
 10. Buch der 10. Theil
 11. Buch der 11. Theil
 12. Buch der 12. Theil
 13. Buch der 13. Theil
 14. Buch der 14. Theil
 15. Buch der 15. Theil
 16. Buch der 16. Theil
 17. Buch der 17. Theil
 18. Buch der 18. Theil
 19. Buch der 19. Theil
 20. Buch der 20. Theil
 21. Buch der 21. Theil
 22. Buch der 22. Theil
 23. Buch der 23. Theil
 24. Buch der 24. Theil
 25. Buch der 25. Theil
 26. Buch der 26. Theil
 27. Buch der 27. Theil
 28. Buch der 28. Theil
 29. Buch der 29. Theil
 30. Buch der 30. Theil
 31. Buch der 31. Theil
 32. Buch der 32. Theil
 33. Buch der 33. Theil
 34. Buch der 34. Theil
 35. Buch der 35. Theil
 36. Buch der 36. Theil
 37. Buch der 37. Theil
 38. Buch der 38. Theil
 39. Buch der 39. Theil
 40. Buch der 40. Theil
 41. Buch der 41. Theil
 42. Buch der 42. Theil
 43. Buch der 43. Theil
 44. Buch der 44. Theil
 45. Buch der 45. Theil
 46. Buch der 46. Theil
 47. Buch der 47. Theil
 48. Buch der 48. Theil
 49. Buch der 49. Theil
 50. Buch der 50. Theil
 51. Buch der 51. Theil
 52. Buch der 52. Theil
 53. Buch der 53. Theil
 54. Buch der 54. Theil
 55. Buch der 55. Theil
 56. Buch der 56. Theil
 57. Buch der 57. Theil
 58. Buch der 58. Theil
 59. Buch der 59. Theil
 60. Buch der 60. Theil
 61. Buch der 61. Theil
 62. Buch der 62. Theil
 63. Buch der 63. Theil
 64. Buch der 64. Theil
 65. Buch der 65. Theil
 66. Buch der 66. Theil
 67. Buch der 67. Theil
 68. Buch der 68. Theil
 69. Buch der 69. Theil
 70. Buch der 70. Theil
 71. Buch der 71. Theil
 72. Buch der 72. Theil
 73. Buch der 73. Theil
 74. Buch der 74. Theil
 75. Buch der 75. Theil
 76. Buch der 76. Theil
 77. Buch der 77. Theil
 78. Buch der 78. Theil
 79. Buch der 79. Theil
 80. Buch der 80. Theil
 81. Buch der 81. Theil
 82. Buch der 82. Theil
 83. Buch der 83. Theil
 84. Buch der 84. Theil
 85. Buch der 85. Theil
 86. Buch der 86. Theil
 87. Buch der 87. Theil
 88. Buch der 88. Theil
 89. Buch der 89. Theil
 90. Buch der 90. Theil
 91. Buch der 91. Theil
 92. Buch der 92. Theil
 93. Buch der 93. Theil
 94. Buch der 94. Theil
 95. Buch der 95. Theil
 96. Buch der 96. Theil
 97. Buch der 97. Theil
 98. Buch der 98. Theil
 99. Buch der 99. Theil
 100. Buch der 100. Theil

Śląska Biblioteka Publiczna

222631-	I
-222633	-

MF	P.
----	----

Min. Ośw. 507a — PzWS C850 X. 49

